

Yak'usda Ooghuni Unzoo-i Luke 'Uk'uneyuzguz-i

Luke ndi 'udust'us ndun Theophilus ba 'uk'uneyuzguz

¹ Lhane 'uda' hoolhtus whe hit'en ndi be nawhutnuk-i ts'ih'un un'a ookwa' ditni'-i, 'i ts'iyawh 'uk'ehuyanguz. 'Et 'uk'ehuyanguz whutso, 'i ts'iyawh ndi whenich'oh netoh neba 'alha' 'unt'oh.

² Soo 'udechoo whe' whudit'en 'et dich'oh duna be honalh'en 'ink'ez Yak'usda ooghuni be ne'úst'enne huzdli', 'enne nduwhi khuni netl'ahídanla-i 'unt'oh.

³ 'Et Theophilus nyun dune uncha-un inli. 'Ink'ez si cha ndi 'uk'unutísguz whe 'unt'oh. 'Udechoo whe' whudit'en-un whuts'un nts'en'a la dahooja-un 'ink'ez ndet 'uwuhlhni, 'et ts'iyawh soo ts'ih'un un'a t'eoonúszun 'et huwa.

⁴ 'Et whe la ndet la 'onghohne whunyohodalh'e'-un, 'et tank'us un'a 'uhoont'oh k'us ts'ih'un un'a 'uhoont'oh-un, 'et la ts'ih'un un'a t'ewhantanzeh.

Zacharias oo'at, Elizabeth ooyaz duneyaz tileh. 'En 'unt'oh John dune too be 'ulh'en-un 'unt'oh

⁵ 'Et 'oh da' Herod 'en Judea yun k'ut whulerwe inle', 'et 'oh da' 'ilhoghun lubret, 'en Zacharias huyulhni, 'en Abijah bulh didowh-un 'unt'oh. Oo'at Elizabeth huyulhni, 'en Aaron yé dinzut-un 'unt'oh.

6 'Et nahult'oh Yak'usda nalh ts'ih'un dune 'uhint'oh. Ndet la Yak'usda ooghuni buba yutuhúhizye'-i 'ink'ez ndet butsu hukwa' ninzun hik'une' tit'en ha, 'et ts'iyawh hukw'ú ne'hut'en. 'Aw hoonli-unyaz buk'eho'alh áit'oh.

7 'Et hoonts'i Elizabeth 'aw ooyaz hole' ait'oh 'ink'ez nahult'oh yoo'un hizulh, 'et huwa cha 'aw buyaz hole' ait'oh.

8 'Et 'awet Zacharias bulh 'únt'ohne k'un'a whe Yak'usda nalh lubret be 'ut'en k'oh huwana,

9 nts'en'a la 'ilhone hinli whe lubret k'un'a né'hutilelh, 'et whuz un'a Zacharias, 'en cha lubretne 'utahahúyalhti yoo sooltsun-i dutálhk'un ha. 'Inka neMoodihti oolugliz whucho ts'e danínya.

10 'Et yoo sooltsun-i yudilhk'un whe 'et nduwhu-lyiz lhane 'az ts'e tenahududli.

11 'Et loodel k'ut yoo sooltsun-i dilhk'un, 'et nailhni ts'e, 'et lizas be hoodiltsai 'et ts'eysin.

12 Zacharias khun yutilh'en 'i be oogha únjaz 'ink'ez whenilhjoot.

13 'Et lizas 'uyulhni, "Zacharias wheniljut iloh. Yak'usda ntenadudli yudántso. N'at Elizabeth ooyaz duneyaz tileh, 'ink'ez boozí John be ootanzilh.

14 'En gha dawhulcho be hootánt'e' 'ink'ez whuntálhni. 'Ink'ez whuzdli de, lhane cha huwhuntálhni.

15 'Alha neMoodihti oonalh dune uncha-un tileh. Ts'ekoo too' k'us too ulhtus-i cha lhitisel. Whutileh whutso 'et hoonts'i Ndoni be dutibun.

16 'Ink'ez Israel oots'u hainzutne, 'enne lhane neMoodihti buYak'usda ts'u butilelh.

17 'Et nus hoo'en-un Elijah huyulhni, 'en k'un'a 'et whuz un'a Ndoni ye ulhtus-i be neMoodihti yutso tiyalh. Ndiz un'a nja dotat'elh, lhane ts'oodunne bubáke budzi buts'un tizoo' nabutilhtselh. Mbene la 'uk'unulhe'ust'enne, 'enne lhane ts'ih'un 'unt'ohne ye whunih-i hitálhchulh. 'Ink'ez dune, 'enne lhane neMoodihti buts'u tiyalh-un, 'et wheni lhábudutileh," lizas 'uyulhni.

18 'Et Zacharias nyoon lizas yoo dulhkut, "Nts'en'a t'ewhuntszeh? Nilh'en duneti 'ust'oh 'ink'ez s'at 'en cha yoo 'un uzulh whe 'unt'oh."

19 'Et lizas 'uyulhni, "Si Gabriel 'ust'oh. Yak'usda zih usyin-un 'ust'oh. Nts'u whúsaz'a' whe 'ust'oh nyulh yatisduk ha. Ndi khuni unzoo-i nyudutásnelh ha.

20 Soo zilhts'ai! Sghuni daja dusni, soo 'et néwhults'ut de, 'et ts'iyawh 'et dótanelh. 'Et hoonts'i daja dusni-un 'aw mba 'alha lhe'hoot'oh. 'Inka ndet dzin 'uwhutanelh whuts'un, 'aw yalhtuzalhduk!" yulhni.

21 'Ink'ez dune, 'enne ts'iyawh Zacharias hika tse hooli, 'ink'ez daja whusuba 'unt'oh sa' whe lugliz whucho ts'e 'ut'en.

22 Tenanja whe 'aw bubulh yaóolhduk ait'oh. 'Ink'ez t'ehoninzun hoonliyaz benghun néwhults'ut whe 'unt'oh. 'Ink'ez 'ants'i buba núlhni whe bubulh yalhduk.

23 'Et hukw'elh'az ne'úle-un 'etsul 'uhooja whe, 'et 'awet duyoh ts'e whenája.

24 'Et hukw'elh'az oo'at Elizabeth ooyaz 'ucháinya whe kwulat sanun 'et duwhulyiz 'et 'ilhoghun inda'. 'Et nja dutni,

25 “Et whuz un'a azih neMoodihti sulh 'ut'en. 'Oh da' dzin sunalni inle' whe ndet la hukwaya usdli-un, ts'iyawh sts'u hanáhonla.”

Ndun lizas Gabriel, 'en Mary 'uyúlhni, “Ts'oodun ba' tanelh. 'En Sizi dutanelh.”

26 'Et 'awet bulh lkh'utat sanun whe Yak'usda ndun lizas Gabriel huyulhni, 'en keyoh Nazareth ts'e wheyalh'a'. Njan keyoh 'et yun k'ut Galilee whuz'ai.

27 Whuz ts'e 'ilhoghun ts'eke sak'úsda unli-un, 'en ts'un whel'a'. 'Ilhoghun dune, Joseph huyúlhni, 'et David ts'u haindene, 'en 'ilhoghun 'unt'oh. 'En yughu tidalh-un yuts'u lhaoodinla. 'Et ndun sak'úsda-un, 'en Mary huyúlhni.

28 Lizas yuts'o whusainya de, 'et nja dúyulhni, “Whunílhni! Yak'usda nts'un unzoo! Nemoodihti nyulh 'unt'oh 'et huwa ts'ekoo toh 'uk'enus hoont'i'-un inli!”

29 'Et yutilh'en whe 'et tube oogha únjaz. 'Ink'ez 'et howu nuni nuzut ooghuni daja ni whe 'utni.

30 'Ink'ez lizas 'en 'uyúlhni, “Mary niljut iloh! Yak'usda nyulh hoont'i'.

31 Hadi' ts'oodun ba' tanelh. Duneyaz nyaz tileh. 'En Sizi dutanelh.

32 'En ncha-un tileh. 'En 'uhidutanelh soo 'udedo-un ooYe' tileh. 'Ink'ez Yak'usda neMoodihti David ootsoda'-un, ndet la hukw'inda'-un, 'et yutl'aóoti'alh.

33 'Et whuz un'a Jacob oots'u haindene 'ilhiz wheni buba lerwe tileh. 'Ink'ez njan lerwe tileh-un, 'aw whutoh hootáloh.”

34 'Et Mary lizas 'ulhni, “Nts'en'a 'uwhutanelh, 'aw dune t'enuzuszun whe 'ust'oh.”

35 'Et lizas yulh yalhduk, “Ndoni nk'edinde 'ink'ez 'udedo-i ye ulhtus-i, 'i nk'ut sawhus'ih be whútaleh. 'Et huwa ndi yust'e lubeshi ooghu hooloh-i, 'i whuzdli de, 'en Yak'usda ooYe' hidu-tanelh.

36 'Andit 'awet nyunat-un Elizabeth yoo'un uzulh-un, 'en hoonts'i duneyaz oochainya. Ndun 'aw buzkeh hole' ait'oh huyulhni, 'et hoonts'i 'en 'awet whulh lkh'uta sanun be suli'.

37 'Alha 'i be Yak'usda 'en 'aw hoonli-unyaz ooba hoolhtus-un hooloh.”

38 'Et Mary 'uyúlhni, “Hadi', si neMoodihti be 'ulhna-un 'ust'oh! Nts'en'a la nghuni k'un'a daootanelh dini, whuz un'a sulh 'úhoneh.” 'Et lizas yugho whenája.

Mary 'en Elizabeth 'atsulyaz whuba yuzisda

39 'Et hukw'elh'az Mary lhadúja. 'Et yun k'ut nódist'ai, whuz Judea yun k'ut 'ilhoghun keyoh whuz'ai, 'aho whuz whinya.

40 Zacharias ooyoh daninya 'ink'ez Elizabeth hadih yulhni.

41 'Et Elizabeth Mary daja ni yuduzts'ai ibulh ts'oodun oochan ts'e tilhtloh. 'Ink'ez 'aho Ndoni be dizbun.

42 Elizabeth soo tube cho 'uyúlhni “Ts'ekoo toh 'uk'enus hoonzoo-un nyulh 'uhooja. 'Ink'ez nyaz whutáleh-un, 'en dawhuldzoo'-un nghá whults'ut!

43 Nts'en'a whe sgha whults'ut sMoodihti ooloo 'en sghu ninya.

44 'Alha, hadih 'usudini whe nyuduzústs'ai ibulh, ts'oodun schan ts'e hoont'i' k'et tilhtloh.

45 Mbe la ts'eke ooba 'alha' hoont'oh-un, 'en 'uk'enus hoonzoo-un oogha whults'ut. Nts'en'a la

neMoodihti daja yulhni-un, ooba 'alha' hoont'oh,
'et huwa 'oh te ooba ne'whutit'en.”

Mary ooyun

- ⁴⁶ 'Et Mary nja dutni,
“Szul, 'i be neMoodihti ye uncha-i yudíłhti'.
⁴⁷ 'Ink'ez Yak'usda súłh yih-un. 'En be syughi
whunílhni.
⁴⁸ 'Alha ndun be 'ulhna-un,
nts'en'a yo 'ududildzun-un, 'et t'ewhuninzun.
Soo cho whunulh'en, 'andit whuts'un, nus de cha,
'ilhiz wheni ndi yun k'ut ts'iyanne soo
'uk'enus hoonzoo-un bulh 'úhooja
sodutánelh.
⁴⁹ 'Alha mbe la hooncha whe tune' sulh'en-un,
'en be óonujut-un 'unt'oh 'ink'ez boozi', 'i
'uk'enus díłti'.
⁵⁰ Ndi yun k'ut didohne, 'ink'ez 'on 'un 'ubun-
dunidohne,
mbene la 'unt'oh-un k'un'a hidólhti',
'ink'ez ye nuljutne, 'enne ts'iyawh bugha
te'ninzun.
⁵¹ Dugan oonut'i be hoolhtus tune' 'ut'en.
Mbene la dudzi be 'ududíłti'ne, 'enne ts'iyawh
yabanla.
⁵² Mbene la dune nchane huk'odálts'i', 'et 'enne
nanábanla.
'Et mbene la 'aw soo 'unt'oh lhilohne, 'enne
hincha ubulhtsi.
⁵³ Mbene la ooye'úłts'ilhne, 'enne unzoo-i be
ubudilhun.
'Ink'ez mbene la hoonzoo' 'unt'ohne,
'aw hoonliyaz bughá lhi'al whe whenábalh'a'.
⁵⁴ Be 'ustlene Israelne, 'enne bugha te'ninzun,
'et whunalnih whe bula 'uja.

55 'Et whuz un'a la nebáke ubulh yailhduk whe Abraham 'ink'ez yuts'u haindene, 'enne 'ilhiz wheni 'uhint'oh, 'et whuz un'a ubudáni'.”

56 'Et Mary ta sanun at'en whe Elizabeth yuzih inda'. 'Et hukw'elh'az duyoh ts'e whenaja.

John dune too be 'ulh'en-un 'awet whutaleh

57 'Et 'awet Elizabeth ooyaz whutaleh 'et neóodilhdzut 'ink'ez ooye' whúzdi'.

58 'Et yenghoh dilhts'ine 'ink'ez oonatneke whulh 'úhuduzts'ai nts'en'a la neMoodihti yugha te'ninzin. 'Ink'ez ts'iyawh hiyulh whuníhni.

John 'awet yuka dune unli-i k'ut hitit'us

59 'Et 'awet whulh lkh'udit dzin whe ts'oodun 'en yuka dune unli-i k'ut hitit'us. 'Ink'ez oobá boozi' Zacharias 'i be huyootázilh.

60 'Et hoonts'i ooloo, “Awundooh! Ndi boozi' John be huyootázilh,” ubulhni.

61 'Et huyúlhni, “Aw nyumatneke butoh 'aw John boozi'ne hooloh!”

62 'Et oobá di oozí' higha dúta'alh 'et t'ehontizeh hukwa' huninzun. 'Inka dula be hiba núlhni whuz un'a huyoodulhkut.

63 Dula be núlhnih whe 'udustl'us buts'u ha' dani', 'ink'ez 'uk'une'uzguz, “Boozi' John hidu-tanelh.” 'Ink'ez ts'iyawh buba hooncha.

64 'Et khunsul yanawhénilduk whe Yak'usda dálhti'.

65 Yunat whut'enne, 'enne ts'iyawh nujut bughu nédilts'ut. 'Ink'ez Judea yun k'ut nodist'ai-un dulcho 'et whut'enne, 'enne ts'iyawh howu yahalhduk.

66 'Et mbene la whulh udants'one, ts'iyawh dudzi be hódanla 'ink'ez 'ulhodutni, “Ndun ts'oodun dant'oh-un suba oole?” hutní. 'Ink'ez neMoodihti dula be yula 'ut'en.

Zacharias nus hoo'en-un

67 'Et 'awet oobá Zacharias, Ndoni be dizbun 'ink'ez nus hoo'en whe yailhduk whe nja dutni,

68 “Israelne buYak'usda 'ink'ez neMoodihti, 'en dalzoo' la!

Oodune'ne, 'enne buts'oozya nabootakulh ha.

69 David 'en Yak'usda be 'ustle-un, 'en yuts'u haindene,

'enne bugha neulhyis-un hooncha-un, 'en neba yulhtsi.

70 'Uda' whe' whudit'en whuts'un,

'et whuz 'un'a Yak'usda be nus hoo'enne, 'enne bube yailhduk.

71 'Et whe nech'az yalhdukne 'ink'ez mbene nets'u dutnine,

'enne ts'iyawh bula k'éhaoodilts'ut, 'et whe neulhyis.

72 Nebáke 'enne Yak'usda bugha te'ninzun.

'Ink'ez ndi khuni buba lhaídinla-i, 'et yunalnih.

73 Netso da'-un Abraham nts'en'a Yak'usda dughuni yutl'adan'ai whe 'ink'ez yuts'u náhizya,

njan 'et wheni neba' whutilelh ha,

74 'et whe nech'az ditnine bula k'éhaoodilts'ut 'et whe neulhyis.

'Ink'ez 'aw whelhts'uniljut whe Yak'usda ba' uztit'elh.

75 Lubeshi lhe'ulh'enne uztileh 'ink'ez ts'ih'un un'a uztit'elh,

'et whuz un'a Yak'usda oonalh dzin totsuk
ts'ukhuna whe 'en ba' ts'ut'en.

76 'Ink'ez nyun ts'oodunyaz, 'en mbe la k'us 'udedo-
un, 'en ba nus hoo'en-un nyodutanelh.

NeMoodihti 'en ti hoonzoo ooba whutalhtselh
ha ootso tanyalh 'et huwa.

77 'Ink'ez wheni oodune'ne soo cho t'ets'onózin da-
hoont'oh whe uzditijih-un 'ink'ez nelubeshi
cha neba gak yutilhtselh,

'et huwun nedutanelh.

78 'Et whutso neYak'usda nek'entsi' whe negha
te'nanzin.

'Inka mbe la sa yo tá'aih ts'utni-un,

'en ndus de whuts'un nets'ú k'unadaih.

79 Mbene la tsalhgus yo dilhts'ine 'ink'ez datsah
huba 'unt'ohne cha,

'enne ts'iyawh ubeídutadih.

'Ink'ez lhutiyalh-un whe nedzi soo' hot'e',

'et nts'e whehon'a-un, 'et whuneuntilhtun.

'Et huwa Yak'usda be nus hon'en-un nyodu-
tanelh,"

ni Zacharias.

80 'Et ndun ts'oodun John, 'en nizyai 'ink'ez
ooyughi ulhtus sulí'. 'Ink'ez nkede suba Israel
oodune'ne bunalhts'et haooya' dunábuntiltun ha,
'et whuts'un nts'e la dune luhoot'ih ts'e inda'.

2

Mary 'udechoo ooyaz whuzdli', Sizi 'en 'unt'oh

1 'Et 'oh da' 'ilhoghun dune Caesar Augustus
huyulhni-un, 'en whunilhchoh keyoh dilhts'ine,
'enne ndi khuni bunalh yutulhuhizye'. Ts'iyanne
oozi' 'i ts'iyawh uk'ehitagus ha.

² 'Et 'oh da' 'oh whuya whudizulh whutoh, 'il-hoghun dune Cyrenius huyulhni, 'en yun k'ut Syria whumoodih inle'. 'Et 'oh whuya whudizulh 'et whuts'un buboozi' 'uk'ewhehininguz.

³ 'Inka ts'iyanne dich'oh dukeyoh whuz whe-handil buboozi' uk'ehuyitagus ha.

⁴ 'Et Joseph 'en yun k'ut Galilee 'ink'ez keyoh Nazareth, 'et whehúdin'az 'ink'ez David ookeyoh, Bethlehem huwhutni, whuz whehan'az Joseph David ts'u hainzut-un 'unt'oh 'et huwa.

⁵ Mbe la Mary yughu tidalh whe yuts'u nahizya-un, 'en njan Mary ts'oodun ba 'unt'oh whe yulh whin'az buboozi' 'uk'ehuyítagus-un ha.

⁶ 'Awet 'et huzke whe ooyaz whutaleh-un bulh 'et neoodinzut.

⁷ 'Et 'awet 'udechoo ooyaz whuzdli'. 'Et nyoo layin naih yughá ozduz 'ink'ez musdoos yez a'alh-i, 'i be yalhti. 'Aw ts'uztez bayoh nahuhó'alh ait'oh, ts'iyantsuk whudizbun 'et huwa.

NeMoodihti oots'u hayanduz-i, ndulcho whe bunat bube dindi

⁸ 'Ilhoghun yun k'ut dzoh nilhdza'yaz, 'et 'us-bai ghunline tl'o k'ut 'et huwhut'i, 'ink'ez 'ulhdzis nduwhulyiz whe dughuna' highunli.

⁹ 'Ink'ez nilh'en, 'awet neMoodihti oolizas bubut usyin. 'Ink'ez neMoodihti oots'u hayanduz-i, ndulcho whe bunat bube dindi. 'Ink'ez 'awet tube whe hunilhjoot.

¹⁰ 'Et lizas ubulhni, "Whenoolhjut junih! Nulh'en ndi khuni unzoo-i soo ts'iyanne dune ye hóotat'e'-i, 'i nohts'ú tis'ai.

11 'Andit dzin David ookeyoh, nohtilhyis-un nohba whuzdli. 'En Christ neMoodihti ts'utni-un, 'en 'uja.

12 Ndiz un'a whe t'ewhutihzeh ha nohba whe hoodal'en nts'en'a la dahooja, lhe'unt'oh layin oogha ósduz 'ink'ez musdoos yez a'alh-i, 'i bet usti.”

13 Khunsul lizas 'ink'ez lhane lizas lhuganne, 'enne ndus de hahandil. 'Et whe Yak'usda 'on nus hiba oodílhti' whe nduhutni,

14 “Yak'usda 'udedo yak'ut, 'en uzdilhti'.

'Ink'ez ndi yun k'ut nedzi doghel,

'i be ts'iyanne dune buts'un hoonzoo hole!'”

15 'Et 'awet ndunne lizasne yak'uz ts'e bugho whenáhidil. 'Usbai ghunline 'ilhodutni, “Dugwe' Bethlehem ts'uztoodilh. 'Ink'ez nts'en'a la dahooja 'et neMoodihti nedani', 'et la ts'onoolh'en!”

16 'Et 'a cho n'az de hidulh. 'Aho Mary 'ink'ez Joseph 'ink'ez ts'oodun musdoos yez a'alh-i bet usti whe bugho hunindil.

17 Hiyan'en hukw'elh'az, nts'en'a ts'oodun ghun lizas 'en ubudáni', 'et whunat ts'iyanne ut'ehonalhdzin whe

18 mbene la yudants'one 'usbai ghunline daja hubulhni, 'enne ts'iyawh buba hooncha sulí',

19 'Et Mary dahooja-un, dudzi be oodanla 'ink'ez 'ahoolhyiz howu nuni nuzut.

20 'Et 'awet 'usbai ghunline de 'usbai hits'u whenadil. 'Et ndet hodants'o-un, 'ink'ez huhon'en-un cha, 'ink'ez nts'en'a bubulh yahalhduk, 'et huwun Yak'usda hidílhti' 'ink'ez 'on nus hoonzoo k'un'a highu yalhduk.

Sizi 'awet yuka dune unli-i k'ut hitit'us

21 Whulh lkh'udit dzin lhaóoduja whe ts'oodun yuka dune unli-i k'ut hitit'us, 'ink'ez huyoozi' be huyootázilh, Sizi huyulhni. 'Awhuz 'ucha dinda whe 'et ndi boozi', 'i lizas yugha ídin'ai.

Sizi lugliz whucho ts'e, 'et neMoodihti oonalh ts'et hahítihltelh

22 'Et Moses be 'udustl'us k'ut daja ni whe ts'ekoo buyaz whulih hukw'élh'az soo ná'hut'ih te za lugliz danáhadaih, 'et ndúwhulcho whe Mary lhaóodinla. 'Ink'ez ts'oodun Jerusalem ts'e whehíyalhti neMoodihti oonalh ts'et hahúyoolhtelh 'et hukwa.

23 NeMoodihti dughuni butl'aidan'ai-i whuz un'a 'uk'ehúhonguz whe nja dutni, “Mbene la duneyaz 'udechoo whuzdline, 'enne ts'iyawh neMoodihti ba 'udun neltine hinli whe' hint'oh.”

24 'Ink'ez ndai la loodel k'ut hidutálhk'un-i, “I nanki dut'ai dove huyulhni, k'us nanki dut'aiyaz 'i cha pigeon huyulhni.” NeMoodihti dughuni butl'aidan'ai-i, 'i cha whuz un'a za 'utni.

Simeon 'en neMoodihti ooChrist yunalh'en

25 'Et 'ilhoghun dune Simeon ts'utni-un, Jerusalem whut'i-un. Ts'ih'un un'a 'unt'oh 'ink'ez 'ahoolhyiz Yak'usda be 'ut'en k'oh 'uwuhulh'en-un. Mbe la Ísrael oodune'ne k'enábunta'oh-un, 'en yuka tse hóolih. 'Ink'ez Ndoni cha yulh 'unt'oh.

26 Datitsah whutso neMoodihti ooChrist ts'utni-un, 'en yuti'elh. 'Et whuz un'a Ndoni 'en whut'einalhdzin.

27 'Et whe Ndoni gha lugliz whucho daninya. 'Ink'ez ts'oodunyaz Sizi, 'en oodusneke, 'enne hik'uz dahinilhti. NeMoodihti dughuni

butl'aidan'ai-i, ndet la buts'u hukwa' ninzun-un,
'et hukw'u ne'hutit'en ha.

28 'Et 'aho Simeon yilhchoot 'ink'ez nja dutni
whe Yak'usda yudílhti',

29 “SMoodihti si nye 'ulhna-un usdli.

'Ink'ez nts'en'a nghuni k'un'a,

'et 'uhoont'oh sdzi dizghel whe daóosa.

30 'Alha sna be be nétalhyis-un hoos'en.

31 Ts'iyanne dune bunalh lhaoodinla.

32 'Udun yun k'ut whut'enne, 'enne cha buba be
hoot'en-i 'unt'oh. 'En be hiti'elh.

'Ink'ez ndune'ne Israel oodune'ne,

'enne cha buba idizti'-un 'en 'unt'oh,” ni.

33 Nts'en'a yughu yatilhduk-un 'et huwa Joseph
'ink'ez ts'oodun ooloo bulh buba hooncha.

34 'Et Simeon Yak'usda ts'u hukwa' dani' buts'un
óozoo' ha. 'Ink'ez ooloo Mary 'en nja ndi yul-
hni, “Ndet huba ndun ts'oodun Yak'usda 'en buba
'utahayálhti-un 'unt'oh, 'et nyudutasnelh. Israel
oots'u hainzutne, 'en gha lhane natikulh 'ink'ez
lhane dunahudutádulh. 'Ink'ez highu t'ooninzun
'et hoonts'i hich'az yatilhduk.

35 'Ink'ez nyunch'oh nzul saluzti be huyuzgwut
le'tinelh. 'Ink'ez lhane dudzi be daja huninzun, 'et
ts'iyawh ts'iyanne nalh ts'et haootilts'ulh.”

Anna 'en cha Sizi yan'en 'ink'ez Yak'usda dílhti'

36 'Et 'awet 'ilhoghun ts'eketi, Anna huyulhni,
Yak'usda be nus hoo'en. Phanuel ootse', 'ink'ez
Asher bubulh didowh-un, 'ilhoghun 'unt'oh. Tube
yoo 'un uzulh. 'Udechoo ki tit'elh whutso, 'aw
dune t'enuszun-un 'unt'oh. Lhtak'ant'it yus k'ut
duki zih inda'.

³⁷ Ndun tsandilh, 'en lhk'udit whunizyat 'on 'at dit be yus k'ut at'en (84). 'Et 'aw lugliz whucho whuch'a lhiyal. 'Et hoonts'i dzenis 'ink'ez 'ulhdzis ibulh soo hooni 'ink'ez tenadudli, 'i be Yak'usda ba ne'ut'en-un unli.

³⁸ 'Et ndun 'oh whuya hoozulh whe daninya 'ink'ez Yak'usda dílhti'. Jerusalem dilhts'ine, mbe la nabootakulh-un, 'en hika ítis'en, 'et 'en ghun Anna budáni'.

Joseph 'ink'ez Mary, ts'oodun bulh bukeyoh Nazareth ts'e whenahit'az

³⁹ 'Et 'awet Joseph 'ink'ez Mary neMoodihti dughuni butl'aidan'ai-un, 'et ts'iyantsuk whe lhahuduja whe yun k'ut Galilee 'ink'ez bukeyoh Nazareth ts'e whenahit'az.

⁴⁰ 'Et ts'oodun 'awet nuyeh 'ink'ez ooyughi be ulhtus súli'. Ye whunih-i be dizbun 'ink'ez Yak'usda ye unzoo-i bulh 'unt'oh.

Sizi 'awet chilh unli whe keyoh Jerusalem usda. Mbe la yudits'one tube buba hooncha suli'

⁴¹ 'Awet oodusneke naoodizulh totsuk Jerusalem ts'e k'unáhut'us. Na'hutit'ulh whe whunahutilnih butus lhusiya-un, 'et hukwa whuz whehán'az

⁴² 'Oh da' ndun ts'oodun 'en whunizyat 'on 'at nat be yus k'ut (12) whe Jerusalem ts'e k'unáhudulh, butus lhusiya da' hukw'un'a 'et huwa 'uhut'en.

⁴³ Nkeda' la 'etsul hooja whe k'oh nahutist'az. 'Et hoonts'i 'awhuz ts'oodun Sizi Jerusalem usda. Joseph Sizi ooloo bulh 'aw t'ehonúszun.

⁴⁴ 'Uyoonne bulh la 'ut'en huninzun. 'Ilhudzin at'en nuhúz'az 'et 'andit za hika ítis'en. 'Et

oonatnéke 'ink'ez ook'ekene, 'enne butoh hikunúta.

⁴⁵ 'Et 'aw nalhuhuyíhtel 'et doo cha Jerusalem ts'e whenáhit'az. 'Ink'ez 'et hikunúta.

⁴⁶ Tat dzin hukw'elh'az 'et 'andit za nahuyilhti. Lugliz whucho 'et whubodulh'ehne butoh usda. Uboozílhts'ai 'ink'ez uboodulhkut.

⁴⁷ Mbe la yudits'one tube buba hooncha sulí'. Ts'iyantsuk t'ewhunínzun 'ink'ez ts'iyawh ts'ih'un un'a ubúlhni.

⁴⁸ Oodusneke ngut ndet la 'ut'en-un 'et usda whe hinilh'en whe buba hooncha. 'Et ooloo yúlhni, “Neye' di ha whuz un'a une'ilh'en? Mbá 'ink'ez si tube nghu ni ídli whe nkúnita.”

⁴⁹ 'Et ubúlhni, “Di ha skunahta? 'Aw lawk t'ewhunuzúhzun 'uBá be 'ut'en k'oh huwa óosna' huba' hoont'oh?”

⁵⁰ 'Et daja ni whe 'utni, 'et 'aw t'ehonúszun.

⁵¹ 'Enne bubulh whenát'az. Nazareth ts'e whenáhidil 'ink'ez butl'a'dudilti. 'Et ooloo ndi ndet 'uwuhulhni-un, dudzi yo danla.

⁵² 'Ink'ez Sizi 'on nus whunih cha lleh 'ink'ez nus lhuniyelh. Yak'usda yuba hoont'i, 'ink'ez dunene, 'enne cha hiba hoont'i'.

3

John dune too be 'ulh'en-un ts'iyanne, “NeMood-ihti ooti ooba lhaoodahleh” ubulhni

¹ 'Et 'awet Caesar Tiberius, 'en yun k'ut ndulcho whe lerwe inle'. Whunizyat 'on 'at kwulat yus k'ut (15) ant'e'. 'Et Pontius Pilate, 'en Judea yun k'ut whumoodih unli. Herod, 'en Galilee yun k'ut whumoodih unli. Bulhutsin Philip, 'en Iturea 'ink'ez

Trachonitis yun k'ut whumoodih unli. 'Ink'ez Lysanius, 'en Abilene yun k'ut whumoodih unli.

² Annas 'ink'ez Caiaphas, 'enne 'udedo lubretne 'uhint'oh. 'Et 'oh whuya whudizulh whutoh 'et John Zacharias ooye' 'en dune luhoot'ih ts'e usda whe Yak'usda ooghuni ookw'édilts'ut.

³ 'Et Jordan koh 'et whunat 'oh nuya whe dune ubulh yalhduk too be' hoolneh ha hukwa. 'Et whe whubunulhtun dulubeshi ch'a dudeni náhoondunooleh ha. 'Et whe lubeshi buba hooloh yutilhtselh.

⁴ 'Et whuz un'a Isaiah ooghuni 'uk'eguz whe nja dutni,

“Dune luhoot'ih ts'e dune yiz dusts'ai whe 'ultus-un huyih whe nja dutni,

‘NeMoodihti ooti lhaoodahleh!

Ooti soo lhts'e oodiz'a ooba whulhtsi!

⁵ Deyo totsuk naoodutibun.

Dzulh 'ink'ez shus bulh ts'iyawh lhgha yo na'titnelh.

Whuduzoh-un 'et cha lhts'enaoodutákih.

Yun núdist'ai-un 'et cha lhgha na'whutátnelh.

⁶ 'Ink'ez nts'en'a la Yak'usda dune ulhyis-un, 'et ts'iyanne whuti'elh.' ”

John dune too be 'ulh'en-un, 'en dune bulubeshi huwun khuni ulhtus-i be ubulhni

⁷ Dune lhane yughu nindil too be' hutilnelh hukwa' huninzun. 'Et 'ubulhni, “Nohni lubezo tl'ughus buzkehke le'áht'oh. Yak'usda lubeshi 'ulh'enne bubulh húnalch'oh-un 'et whuz de hoolts'ulh, mbe 'unohúlhni whuch'a úlhwus?

⁸ Whute, nohlubeshi ch'a noheni náhandunoohleh de, ndaht'en-un ts'iyanne t'ehonózin ndaht'oh la. 'Ink'ez khun lhts'un njan

dudoohni' junih wheni Abraham oots'u haindene 'uts'int'oh. 'Alha ts'ih'un un'a nohdusni, Yak'usda soo 'ultus whe 'unt'oh, ndi tse 'i hoonts'i 'i be Abraham oots'u haindene ubutilhtselh.

⁹ Njan soo cho whunulh'en, nohni duchun lé'aht'oh. 'Awet tsetselh be lhadínt'oh-un. 'Et nohni whulohne duchun oomai' hooloh-i, 'et ndaht'oh. 'Andit hoonts'i ndai la oomai' hooloh-i, tsetselh be ooghih tubulh tsuhidantsel 'ink'ez hidutálhk'un."

¹⁰ 'Ink'ez dunene ts'iyawh huyoodulhkut, "Ink'ez nts'en'a suba dats'óneh."

¹¹ 'Et ubulhni, "Mbe la ts'oot'an nanki 'ut'i-un, mbe la ts'oot'an lhitíh-un, 'en 'ilho yugha óolhchoos. 'Ink'ez mbe la t'alh-i 'ut'i-un, 'en cha whuz un'a za edóneh."

¹² Ndunne sooneya 'ilhunaos'aihne, 'enne cha too be' hutilnelh ha hits'u whusaindil whe huyoodulhkut, "Whuneodulh'eh-un nts'en'a daztinelh"

¹³ 'Et 'ubulhni, "Ndet 'ultsuk italhchulh huba' hoont'oh-un, 'et 'aw 'on lhe'izólhchoot."

¹⁴ Lhuganne, 'enne cha huyoodulhkut, "Wheni do' daztinelh." 'Et ndúbulhni, "Khun nohni dune sooneya nohgha hoo'alh uboolhtselh junih! Khun dune whuts'it be buk'éhoh'alh junih! 'Ink'ez dalt-suk nohba k'elha whutaleh-un, 'et 'awet hóht'e' huba' hoont'oh!"

¹⁵ Ts'iyanne hoonli-unyaz hukwa tse huhooli. 'Et dudzi be dahoont'oh suba John 'en ghun. Mbe la Christ ts'utni-un, 'en tilah 'unt'oh k'us 'awundooh.

¹⁶ John ts'iyawh 'et 'ubúlhni, "Too za-i be too bé' nohus'en. 'Et hoonts'i sk'elh'az whusatiyalh-un, 'en sanus dizti' whe 'unt'oh. 'Aw ookechun natl'oolh ooba k'unatis'uk 'et hoonts'i huba soo

lhe'ust'oh. Ndun 'en Ndoni 'ink'ez kwun bulh 'i be too be' nohtilh'elh.

¹⁷ Lufoos tl'o mai' be tahawhúlts'ih-i, 'i lhaídilhdzun. 'Ink'ez ndi ndai la tl'o mai' yuk'ut tahawhúlhts'ih-i, 'i cha yuk'ut lhadút'ih de, 'ink'ez yuna'ulhdoh. 'Ink'ez ndi mai ndai la lhaduja-i, 'i ts'iyawh dénudzih 'ink'ez mai bayoh ts'e wheyúli. 'Et hoonts'i ndai la ndi kwun 'aw nalhnusne, ndi oot'ooz 'i be duták'un," ubúlhni.

¹⁸ Ndi Khuni 'ink'ez 'uyoo khuni 'i bulh 'et whuz un'a khuni unzoo-i be budáni'. 'Et whuz un'a khuni ulhtus-i be ubúlhni.

¹⁹ 'Et 'awet ndi yun yumoodih Herod, 'en 'il-hoghun 'unt'oh. 'En dulhutsin Philip oo'at 'en yuzih usda. John yulhni, "Lubeshi 'ilh'en." 'Udun tank'us un'a cha 'ut'en. 'Et cha ts'iyawh lubeshi 'uhoont'oh yulhni.

²⁰ 'Et ndi ndai la lubeshi 'uyulh'en-i, 'i 'uyoo cha yuts'u na'ul'ih. Ndiz un'a nja duja, John 'en 'azdinla-un 'aiyan'ai.

Sizi too be 'úlya

²¹ 'Et 'awet ts'iyanne dune too be 'úlya. Sizi 'en cha too be' yinla. Tenawhéndunidli 'i bulh yat dáha' dankez,

²² 'ink'ez Ndoni dut'ai, dove huyulhni, 'i k'un'a ndus de hát'oh 'ink'ez yuk'ítoh. 'Et ndo yak'uz khuni huduzts'ai, 'i njan dutni, "Nyun s'Ye' ook'esi'-un 'int'oh. Tube nyulh hoonúst'i'."

Sizi 'ubé dinzutne

²³ 'Et Sizi tat whunizyat at'en be suli' (30) 'et 'awet whé'nit'en. Ts'iyannetsuk 'en Joseph ooye' huninzun.

'Ink'ez 'en Heli ooye'.

- 24 'En Matthat ts'u hainzut-un,
'en Levi ts'u hainzut-un,
'en Melchi ts'u hainzut-un,
'en Janna ts'u hainzut-un,
'en Joseph ts'u hainzut-un.
- 25 'En Mattathiah ts'u hainzut-un
'en Amos ts'u hainzut-un,
'en Nahum ts'u hainzut-un,
'en Esdli ts'u hainzut-un,
'en Naggai ts'u hainzut-un.
- 26 'En Maath ts'u hainzut-un,
'en Mattathiah ts'u hainzut-un,
'en Semei ts'u hainzut-un,
'en Joseph ts'u hainzut-un,
'en Judah ts'u hainzut-un.
- 27 'En Joannas ts'u hainzut-un,
'en Rhesa ts'u hainzut-un,
'en Zerubbabel ts'u hainzut-un,
'en Shealtiel ts'u hainzut-un,
'en Neri ts'u hainzut-un.
- 28 'En Melchi ts'u hainzut-un,
'en Addi ts'u hainzut-un,
'en Cosam ts'u hainzut-un,
'en Elmodam ts'u hainzut-un,
'en Er ts'u hainzut-un.
- 29 'En Jose ts'u hainzut-un,
'en Eliezer ts'u hainzut-un,
'en Jorim ts'u hainzut-un,
'en Matthat ts'u hainzut-un,
'en Levi ts'u hainzut-un,
- 30 'En Simeon ts'u hainzut-un,
'en Judah ts'u hainzut-un,
'en Joseph ts'u hainzut-un,
'en Jonan ts'u hainzut-un,
'en Eliakim ts'u hainzut-un,

31 'En Melea ts'u hainzut-un,
'en Menan ts'u hainzut-un,
'en Mattatha ts'u hainzut-un,
'en Nathan ts'u hainzut-un,
'en David ts'u hainzut-un,
32 'En Jesse ts'u hainzut-un,
'en Obed ts'u hainzut-un,
'en Boaz ts'u hainzut-un,
'en Salmon ts'u hainzut-un,
'en Nahshon ts'u hainzut-un,
33 'En Amminadab ts'u hainzut-un,
'en Ram ts'u hainzut-un,
'en Hezron, ts'u hainzut-un,
'en Pharez ts'u hainzut-un,
'en Judah ts'u hainzut-un,
34 'En Jacob ts'u hainzut-un,
'en Isaac ts'u hainzut-un,
'en Abraham ts'u hainzut-un,
'en Terah ts'u hainzut-un,
'en Nahor ts'u hainzut-un,
35 'En Serug, ts'u hainzut-un,
'en Reu ts'u hainzut-un,
'en Peleg ts'u hainzut-un,
'en Eber ts'u hainzut-un,
'en Salah ts'u hainzut-un,
36 'En Cainan ts'u hainzut-un,
'en Arphaxad ts'u hainzut-un,
'en Sem ts'u hainzut-un,
'en Noah ts'u hainzut-un,
'en Lamech ts'u hainzut-un,
37 'En Methuselah ts'u hainzut-un,
'en Enoch ts'u hainzut-un,
'en Jared ts'u hainzut-un,
'en Mahalaleel ts'u hainzut-un,
'en Cainan ts'u, hainzut-un,

38 'En Enos ts'u hainzut-un,
 'en Seth ts'u hainzut-un,
 'en Adam ts'u hainzut-un,
 'ink'ez 'en Yak'usda ts'u hainzut-un.

4

Netsudule Sizi tank'us 'óoneh-un hukwa yóolhdzih

1 'Et Sizi Ndoni dizbun whe Jordan koh ts'e hanája. 'Ink'ez dune luhóot'ih ts'e Ndoni whuz wheyalh'a'.

2 'Et whulh dit whunizyat (40) dzin 'et dzin tot-suk netsudule tank'us ooneh hukwa' yulh'en 'et whe yoolhdzih. 'Et duwhulyiz whe 'aw hoonli lhus'al. 'Et lhaóodinla hukw'elh'az ooye'ílt's'ul.

3 'Et netsudule yúlhni, “Alha Yak'usda ooYe' inli de, ndi tse lhes oole' dini.”

4 'Et Sizi nja dúyulhni, “Ndiz un'a Yak'usda ooghuni k'ut 'uk'usguz whe nja dutni, ‘Aw lhes za iloh dune yuk'ukhuna. 'Et ndai la Yak'usda ooghuni 'i ts'iyawh dune yuk'ukhuna.’”

5 'Et netsudule 'udedo-i dzulh k'ut yulh whin'az. 'Et 'aho yun k'ut nts'oh tula dune whut'i, 'ink'ez lerwene bube 'ut'en k'oh, 'oh nduwulcho whin-ulhtun.

6 Netsudule yulhni, “'Et nyun ndi ts'iyawh humoodih tanleh, 'ink'ez hiye dizti'-un 'et cha ngha ootas'alh. Njan sgha whulya. 'Et huwa mbe la ooka' nuszun-un tl'aootis'alh.

7 'Inka ngwutsi be neninya 'ink'ez sts'u téni' nilhdzun de, 'et de ndi ts'iyawh nch'e' tileh.”

8 'Et Sizi nduyulhni, “Satan st'áts'inyalh! 'Et 'uk'ehóoguz whe nja dutni, ‘Moodihti nYak'usda 'aw 'en za oobut negwutsi be nets'iyaih, 'ink'ez

'en za oots'u teni' uznilhdzun. 'Ink'ez 'en za ba nets'ut'en.' ”

⁹ 'Et Jerusalem ts'e yulh whin'az 'ink'ez njan lugliz whucho 'udedo hukw'ut 'et soo whuban nénilhya 'ink'ez 'uyúlhni, “Alha Yak'usda ooYe' inli de, 'et njan whenghe' dudintneh!

¹⁰ 'Alha 'et 'uk'ehooguz whe njan dutni, 'Yak'usda oolizas ngho hoole' ha 'ink'ez nyuhotun 'ink'ez wheni butl'ahón'ai.

¹¹ Dula be do nyuhóotatun,

'et huwa 'aw nke tse t'aonah ait'oh.' ”

¹² 'Ink'ez Sizi ndúyulhni, “Njan 'et 'uk'ehooguz whe nja duwhutni, 'Khun te Moodihti nYak'usda 'en nantar'ah hukwa ólhdzih junih.' ”

¹³ 'Et netsudule ts'iyantsuk whe tank'us ooneh hukwa yóolhdzai, 'et 'awet lhaooduja whe 'atsulyaz whuba yugho whenája.

Sizi dude 'ut'en 'awet wheyudilh'en

¹⁴ 'Et Sizi Ndoni ye ulhtus-i be yun k'ut Galilee ts'e whenaja. 'Ink'ez ndai la yughu yalhduk-i Galilee yun k'ut dilhts'ine ndulcho whe huyulh údants'o, 'ink'ez ts'iyawh highu yalhduk.

¹⁵ 'Et ts'iyawh Lizwif lugliz totsuk whubehóndunilh'e' 'ink'ez ts'iyanne hidíhti'.

¹⁶ 'Et ndet la keyoh nizyai-un Nazareth huwhutni, whuz whinya. 'Et dzin dune nalyis-un dzin 'uhoont'oh, 'et Lizwifne bulugliz whuz oozya. 'Et whuz un'a dich'oh be 'ut'en k'oh 'uhoont'oh. 'Ink'ez buba 'uk'uyatilhduk ha dudinya.

¹⁷ 'Ink'ez nus hoo'en-un Isaiah be 'udustl'us 'i hitl'ahúyan'ai. Lhk'eyuntílhghal 'ink'ez ndet la hukw'uyatilhduk-un 'et nahoon'ai. 'Et buba k'uyawhénilhduk whe nja dutni,

18 “Moodihti ooyughi 'i sulh 'unt'oh.

'I be 'utahasalhti, tel'enne khuni unzoo-i
bugha tis'alh ha.

Mbene la whe oodzi undudane,
'enne nabutisye ha buts'ó sasya.

Mbene la ílchootne,
'enne whubuntistun nts'en'a la oolanaditnine
hutileh.

'Ink'ez hubuntistun mbene la hoos'enne,
'enne cha huhoo'en nahutidleh.

Mbene la dune 'abo'en,
'enne cha doná'butisdlelh.

19 'Et ndet la nawhudizulh-un soo 'et neMoodihti
ooba hoonzoo-un,
'et ts'iyanne budutasnelh.”

20 'Et 'Awet 'udustl'us nainílhghal 'ink'ez 'et
'ut'en-un yutl'anayán'ai 'ink'ez nanátl'adida'.
'Ink'ez mbene la Lizwif lugliz dilhts'ine, ts'iyawh
'en za hinilh'en.

21 'Ink'ez 'awet bubulh yawhenilhduk, “Et
nohni ndi Yak'usda ooghuni dáhts'o-un, 'et 'andit
dzin ts'iyawh lhaooduja.”

22 Ts'iyanne soo highu yalhduk. Khuni unzoo-
i ye yailhduk-i ts'iyanne buba hooncha. Dich'oh
'ulhodutni, “Ndun 'en Joseph ooye' 'en iloh eh
'unt'oh?”

23 'Et ubúlhni, “Aw nawh lhe'hoot'oh ndi khuni
'ahoolhyiz 'et dudáhni-un whe nja dutni, 'Yoo be
duyun nyunch'oh cho soo na'dudilneh,' 'et whuz
un'a si cha 'et ndusúdutahnelh. 'Inka ndiz un'a du-
tihnelh, 'Ndet la keyoh Capernaum howhútni-un,
dawhut'en-un whulh úzdits'o, 'et njan nyunch'oh
nkeyoh 'et cha whuz un'a za ndint'en.’ ”

24 'Ink'ez 'et ndutni, “Alha ts'ih'un nohdusni, nus hoo'en-un dich'oh dukeyoh ts'oozya whe 'aw 'ilhoghun hoonts'i yuka lhe'nizun.

25 Ndet la nohdutásnelh-un soo ts'ih'un 'et 'alha' hoont'oh. 'Et 'oh da' ndun Elijah, 'en yun k'ut Israel nus hoo'en-un buba unli inle'. 'Et lhane tsandilh hoonli inle'. 'Oh da' tat yus k'ut 'on 'at lhk'utat sanun whe 'et dúwhulyiz 'aw chan hooloh. 'Et 'uhooja yun k'ut ndulcho whe dai whuzdli'.

26 'Et Elijah 'aw 'ilhoghun hoonts'i ts'ú whel-hil'al. 'Et 'ilhoghun za tsandilh. 'Et yun k'ut Sidon nts'e la keyoh Zerepath 'et whut'en-un, 'en za ts'u whel'a'.

27 'Et doo cha za 'oh da' nkeda' Elisha nus hoo'en-un buba unli inle', 'et 'oh da' yun k'ut Israel ooká whulhjutne, leprosy huyulhni, huldlai. 'Aw 'ilhoghun hoonts'i soo nálhe'ilel, k'us Naman, mbe la Syria whut'en-un, 'en za soo na'yinla,” ubulhni.

28 'Et Lizwif lugliz dilhts'ine hidánts'o whe dahoolcho-i be huyulh húnilch'e.

29 Ts'iyawh dodindil huyílhchoot 'ink'ez njan keyoh hukw'un'a hitilhya. 'Ink'ez ndo ndet la shus k'ut keyoh whuzdla-un, 'et néhinilhya whunoh ts'e whenghi hitinoh ha.

30 'Ink'ez ts'iyawh butoh lhuseya 'ink'ez nts'e la hukwa' ninzun ts'u whínya.

Dune ntsi'-i ooyudinda-un

31 'Et 'awet Galilee yun k'ut 'et keyoh Capernaum whuz'ai whuz whinya. Nats'ulyis dzin totsuk whubodulh'eh.

32 'Et njan hubodulh'eh-un tube buba hooncha. Dughuni hoolhtus whe ook'une' 'oot'en k'un'a bubulh yalhduk.

33 'Et nyo Lizwif lugliz 'et 'ilhoghun dune, 'en ntsi'-i nududeh-i yudánda. Ndun ntsi'-i ndudeh-i tube cho 'alhdzul

34 'ink'ez 'utni, “Ah! Nyun Sizi Nazareth whut'en-un 'int'oh. Ndet nets'u hukwa' ninzun? Gak netalhtselh ha eh whusainya? Mbe inli t'enyunúszun! Yak'usda ba lubeshi ooghu hooloh-un, 'en 'int'oh!”

35 'Et Sizi hukwa' yudáni' whe 'uyulhni, “T'eduzinih whe ooyáhanaindaih!” Ntsi'-i nududeh-i nyoon dune butoh nayáno 'ink'ez yuts'u hanaja. 'Ink'ez 'aw lhuyundíldal.

36 Ts'iyawh bugha 'únjaz 'ink'ez whehúnilhjoot 'ink'ez 'ulhodutni, “Ndi khuni ndai whe 'unt'oh? Ulhtus 'ink'ez ookw'une' whut'en. Ndun ntsi'-i nududeh-i, 'et ndúyulhni ibulh 'et yuts'u hanaja.”

37 'Et yun k'ut ndulcho whe huyulh údants'o.

Sizi Peter oobiz soo na'yinla

38 'Et Sizi Lizwif lugliz dunadija 'ink'ez Simon ooyoh ts'e whuz whinya. 'Et Simon oobiz dada nulwus-i be nduda. 'Et Sizi hidani' khun tilah yula 'ooneh ha.

39 'Et lili zih neninya 'ink'ez yutus cha nuti. 'Ink'ez dada hukwa' yudáni' whe ndi nulwus-i ye nduda-i yuts'ahanádoolts'it yulhni, 'ink'ez oots'ahanaídilts'ut. 'Et 'aho dunadija 'ink'ez bugha ná'unt'ai.

Nats'ulyis-un dzin 'et lhane undudane, Sizi soo na'binla

40 'Awet sa yo tá'aih whe mbene la ook'ekene lhelhdowh didowh-i dada be ndudane ts'iyawh Sizi highu bonínla. 'Ink'ez ts'iyawh buk'událhni 'ink'ez 'et whuz un'a soo ná'binla.

41 'Ink'ez whulohne dune ntsi-i nududeh-i 'ahúlzul whe butsu'u hanáhudide, 'ink'ez 'uhutni, “Nyun Yak'usda ooYe' mbe la Christ huyulhni-un, 'en 'int'oh!” T'eduzahnih 'ubúlhni 'aw yahutilhdih hoonts'i butl'alhúhoo'al, t'ehonínzun Christ 'en 'unt'oh'et huwa.

Yun k'ut Galilee ndulcho whe Sizi dune ubulh yalhduk

42 'Et 'om bun bundada sa há whenin'ai whe 'et disoh ts'e whinya. 'Et dune ts'iyawh hikunúta. 'Et nts'e la usda-un highu nindil, bughu tooya' whuch'a né'huyulh'en.

43 'Ink'ez 'et 'ubúlhni, “Udun keyoh cha ndi khuni unzoo-i be yatisduk, dant'oh whe nts'e la whuba Yak'usda lerwe unli budutasnelh. 'Et huba whusáz'a'.”

44 'Et yun k'ut ndulcho Galilee Lizwifne whu-lugliz whuz oozya 'ink'ez ubulh yalhduk

5

Dine lho ha 'ut'enne Sizi, “Anih,” ubúlhni

1 'Et 'ilhoh dzin Gennesaret bun taba usyin whe dunene ts'iyawh hinat 'ilhozdil, Yak'usda ooghuni 'i hidutáts'o ha.

2 Ts'i cho nanki yasá'a yunilh'en. 'Et hoonts'i lho ha 'ut'enne 'udun dulembil tunáhugus.

3 'Ink'ez 'ilhoghi ts'i bénya. 'I Simon oots'i 'unt'oh. 'Ink'ez 'uyulhni, “Nusyaz le inleh.” 'Ink'ez 'et ts'i bet natl'adida' 'ink'ez dunene, 'enne whubodulh'eh.

4 'Et ubulh yalhduk-un 'etsul lhiduja whe Simon ulhni, “Nts'e soo takhulh-un 'et nlembil ts'iyawh teninle 'utanlooh huba.”

⁵ Simon nduyulhni, “Smoodih wheni 'ulhdzis doohoolyiz whe 'uts'it'en 'et hoonts'i 'aw hoonliyaz lhets'ilooh. Dini de 'et lhembilh 'ilho tenaoadlelh la.”

⁶ Te'huninla whe lho lhai whe huyuzdlooh. Lhai huzdlooh k'et bulembil 'awet lkh'enuch'oolh.

⁷ 'Et 'onghohne lubaz bet 'ut'enne 'anih buhutni bula 'hooneh ha. 'Enne cha whusahanki 'ink'ez nankilt'oh ts'i cho hidilhbun k'et 'awet tewhéninlat.

⁸ Simon Peter whunalh'en whe Sizi oobut dug-wutsi be neninya 'ink'ez, “Smoodihti sch'az nain-dalh, si lubeshi 'ulh'en-un usdli,” yúlhni.

⁹ Peter 'ink'ez yulh 'ut'enne, 'enne ts'iyawh bugha 'únjaz 'ink'ez whe húnilhjoot ndi lho lheltsuk whe huyuzdlooh 'et huwa.

¹⁰ 'Et James 'ink'ez John Zebedee ooye'ke 'enne Simon ts'uditnine, 'enne cha bugha 'únjaz 'ink'ez whehúnilhjoot. 'Et Sizi yulhni, “Simon khun whenoljut junih. 'Andit whuts'un dune ha' tant'elh.”

¹¹ 'Et 'awet yanáhuski whe ts'iyaitsuk 'et hila-ditni. 'Ink'ez hik'oh ts'e oot'en ha huyuntizdil.

Ooka whulhjut-un, Sizi soo ná'yinla

¹² 'Et hukw'elh'az Sizi 'ilhoghun keyoh 'ut'en. 'Ink'ez 'ilhoghun dune ndulcho whe ooka whulhjut-un, 'i leprosy huyulhni, 'i be nduda, 'en cha 'et keyoh whut'en. Sizi yutilh'en whe yubut nachaniti, yuts'u tedudli, “SMoodihti nyun hukwa' ninzun de be ilhtus-i 'int'i-i, 'i be suna'ilhdeh,” yulhni.

13 'Et Sizi dula be yut'aíznai 'ink'ez 'uyulhni, "A, hukwa' nuszun whe nyuna'isde." 'Et yuka whulhjut-un 'et 'aho soo na'uja.

14 'Et Sizi khuniti be nja dúyulhni, "Khun te 'uyoonne dóni' junih! 'Et k'us lubret oots'inyalh 'ink'ez nyulh dahooja-un, 'et nyunoolh'en. 'Et Moses be 'udustl'us k'ut daja ni whe 'aw ts'ih'un lhe'it'oh, 'et ooba gak whutaleh, 'et whuz un'a loodel k'ut hoonliyaz dutálhk'un. 'Et whe la whubunolhtun dainja whe soo na'inja," yulhni.

15 'Et hoonts'i be nawhutnuk-i Sizi Gri 'en ghun lhan'un te whulh 'úhudits'o. 'Et whu la toh ts'e 'on nus huldlai 'ink'ez nus za lhe'hiltsuk whe high-udulh, ndai la hiye unduda-i ts'iyawh naitilhyeh hits'u hukwa' ninzun.

16 'Et didutch'oh lhat disoh ts'e tenadutidli ts'u wheyah.

Dune delhdusni-un, Sizi soo ná'yinla

17 'Et 'ilhoh dzin dune hodulh'eh whe 'ink'ez Phariseene cha 'ink'ez Moses be 'udustl'us hodulh'ehne, 'enne cha, yun k'ut Galilee 'ink'ez Judea cha, 'ink'ez Jerusalem cha 'enne ts'iyawh Sizi hiyenghoh dilhts'i. 'Ink'ez neMoodihti ye ulhtus-i ndudane soo ná'tilh'elh ha, 'i cha yulh 'unt'oh.

18 'Et 'awet ndun dune delhdusni-un, 'en lili be whusahúyankai. 'Ink'ez Sizi yoh ts'e hits'u hitoolhtelh hukwa' huyulh'en.

19 'Et hoonts'i dune lhai k'et 'aw 'uhuyooleh ait'oh. 'Inka bun k'ehuyinkai. Bun hikonintsi 'ink'ez whuz hukwuhinínkai. 'Ink'ez soo buniz Sizi oobut yun néhininkai.

20 Ndo ts'iyawh ubunilh'en 'et t'eoninzun buba 'alha' 'uhoont'oh 'ink'ez delhdusni-un 'uyulhni, "Hadih dune nlubeshi ts'iyawh mba hooloh sulii."

21 'Et Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne 'ink'ez Phariseene, didutch'oh 'et ndoninzun, "Ndun dune 'en Yak'usda ch'az yalhduk. Mbe na'dunúdzun whe 'utni? Mbe la lubeshi 'untulhdilh? Yak'usda didutch'oh za lubeshi 'un tulhdilh!"

22 'Et Sizi t'ewhunínzun daja huninzun, 'ink'ez ndúbulhni, "Et di ha nohdzi yo whe 'et ndunahzun?"

23 Nts'en'a suba huwa lhúhoolna' k'un'a uzdooni, 'Lubeshi mba hooloh sulii,' k'us, 'Dudinyaih 'ink'ez ninya?"

24 'Et njan t'eonóhzin yinka dune ye', 'en ndi yun k'ut ooba' hoont'oh whe 'unt'oh lubeshi 'un toolhdilh huba' hoont'oh whe 'unt'oh," ubulhni. 'Ink'ez ndun delhdusni-un, "Dudinyaih, ookw'usinti-i nailhchoot, 'ink'ez nyoh ts'e nain-dalh!" yulhni.

25 'Et 'aho ts'iyanne nalh dudinya 'ink'ez yuk'usti-i cha náilhchoot 'ink'ez Yak'usda dilhti' whe duyoh ts'e whenaja.

26 'Ink'ez 'et ts'iyanne buba hooncha. 'Enne cha Yak'usda hidálhti'. Tube whe hunuljut, "Njan tube huwa 'it'en-un ts'onalh'en," hutni.

Sizi Levi, "Anih," yúlhni

27 'Et hukw'elh'az Sizi 'az whinya 'ink'ez 'il-hoghun sooneya nalhdzooch-un, Levi huyulhni-un, 'en 'ut'en-un usda whe yunilh'en, 'ink'ez 'uyúlhni, "Sunanyalh."

28 'Et dudinyai, 'ink'ez ts'iyaitsuk yula ditni whe yuk'oh ts'e oot'en ha yuntizya.

29 'Et Levi duyoh ts'e Sizi ba hooncha whe dune gha nátit'alh. 'Et sooneya 'ilhunaos'aihne, 'enne cha huldlai. 'Ink'ez 'uyoonne cha lhane bubulh 'et dilhts'i.

30 'Et ndunne Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne 'ink'ez Phariseene, 'enne didutch'oh highu yalhduk 'ink'ez Sizi yugha hodul'ehne, 'enne ubuhútni, “Et nyoonne mbene sooneya 'ilhunaos'aihne 'ink'ez lubeshi 'ulh'enne, 'enne di ha bubulh áh'alh 'ink'ez bubulh 'áhtnai?”

31 Sizi 'et ndúbulhni, “Mbene la soo 'únt'ohne, 'aw yoo be duyun ha lhe'hunizun. Ndudane, 'enne za yoo be duyun ha' huninzun.

32 Si cha whuz un'a za 'aw ts'ih'un 'unt'ohne, 'enne dulubeshi ch'a dudeni naháhunduntileh huba iloh sásya. 'Et lubeshi 'ulh'enne, 'enne dulubeshi ch'a dudeni naháhundunooleh ubudutásnelh ha, 'et huba whusásya.”

Dune soo hóohooni-un hukwa hoodulhkut

33 'Et huyoodulhkut, “Dahoont'oh huwa John yugha hodul'ehne, 'enne lhat soo hóohoonih 'ink'ez tenahududli? 'Ink'ez Phariseene hiye hodul'ehne, 'enne cha 'et za nduhút'en. 'Et hoonts'i nyun ngha hodul'ehne, 'uha'alh cha' hut'en 'ink'ez 'uhutnai cha' hut'en?”

34 'Et ubulhni, “Mbe la oo'at whutáleh-un, 'en ook'ekene, 'enne 'awhuz huyulh 'ut'en, 'enne do' soo húhootanih eh? 'Awundooh!

35 'Oh de whusaootilts'ulh, 'oh de de oo'at whutaleh-un bughu nayítálchulh. 'Oh de la soo hoohoonih.”

36 'Et be nawhutnuk 'i be whuts'o dul'eh-i, 'i be bubulh yalhduk whe nja ndutni, "Aw 'ilhoghun naih 'andit-i ts'u hayalhch'ul 'ink'ez 'ujut-i yunaidunókalh ait'oh. 'Et whuz un'a 'et nduja de, 'et 'andit naih-i tooch'oolh la, 'ink'ez ndi 'andit-i naih, 'ink'ez naih jut bulh 'aw lhk'un'a oot'e' ait'oh.

37 'Et doo cha, 'aw 'ilhoghun 'andit-i ts'ekoo too' 'i 'aw 'ujut-i ts'ekoo too' zus be yóolhdzeh ait'oh. 'Et ndúja de, 'andidi-i ts'ekoo too' ndi 'ujut-i ts'ekoo too' zus ook'ohóltalh la. 'Et whe ts'iyawh ts'ekoo too' bé haitijulh. 'I 'uzus 'i cha ninta' tit'elh.

38 'Et hoontsi 'andit-i ts'ekoo too', 'andidi-i ts'ekoo too' zus be naoldzeh huba' hoont'oh. 'Et whuz un'a nankilt'oh soo' tit'elh.

39 'Aw 'ilhoghun ts'ekoo too' 'ujut-i utnai' de, 'aho 'andit-i ts'ekoo too' ha' noozin ait'oh. "Ujut-i, 'i za 'on nus 'uzoo', hutni," 'et ubúlhni.

6

Yinka dune ye', 'en nats'ulyis-un dzin, 'et cha huMoodihti unli whe 'unt'oh

1 'Andit whulhnat dune nalyis dzin. 'Udechoo-un 'et hukw'elh'az 'uhoont'oh. Sizi 'ink'ez higha hodul'ehne, 'enne bulh tl'o k'ut 'oh whuya hidulh whe, tl'o mai' huhoonuyin. 'Ink'ez dula k'et hinulhguk 'ink'ez huya'alh.

2 'Et whulohne Phariseene hubuhútni, "Daht'en whe aht'en? 'Andit dzin nats'ulyis-un dzin 'uhoont'oh! 'Aw 'et nduhóot'en huba lhe'hoot'oh!"

3 Sizi 'ubúlhni, "Lerwe David daja-un 'aw lawk hukw'u yalhuzulhduk. 'Et 'oh da' David 'ink'ez yulh 'ut'enne buye'ílts'ul.

⁴ 'Et 'úja, Yak'usda ooyoh daninya. Lhes 'i Yak'usda oogha yut'aih-i, ndi lhes lubretne 'aw 'enne za huyoo'alh huba' hoont'oh. 'Ink'ez 'i yil-hchoot 'ink'ez yan'al. 'Ink'ez dulh 'ut'enne, 'enne cha yuloh bugha nín'ai.”

⁵ 'Ink'ez Sizi 'ubulhni, “Yinka dune ye', 'en njan nats'ulyis dzin, 'et cha huMoodihti unli whe 'unt'oh.”

Nats'ulyis dzin 'et Sizi Gri dune oola únduda-un soo ná'yinla

⁶ 'Et hukw'elh'az 'on 'at nats'ulyis dzin Lizwif lugliz daninya 'ink'ez whubodulh'eh. 'Et 'il-hoghun dune 'en cha 'et usda. Ndun oola nailhni ts'e 'aw yé nulhe'ust'en.

⁷ Mbene la Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne 'ink'ez Phariseene cha soo cho highunli 'ink'ez hinilh'en daoonelh suba. 'Et dune nalyis-un dzin 'et tilah soo na'yooleh. 'Et whe hoonliyaz highu nahootá'alh hukwa' hut'en.

⁸ 'Et daja huninzun t'eeoninzun. 'Et dune oola yunulhe'ust'en-un 'uyulhni, “Dudinyaih 'ink'ez taniz sinyin.” 'Inka dudinya 'ink'ez buniz suyin.

⁹ 'Ink'ez Sizi 'ubulhni, “Hoonli-unyaz hukwa nohoodutaskut. 'Et nats'ulyis-un dzin, nts'en'a netl'ahóolts'ut, 'et ts'ih'un un'a uztinelh, k'us hoontsi' k'un'a uztinelh? Dune ye khuna-i uztilhyih k'us daztilhtsa?”

¹⁰ 'Ink'ez 'et ts'iyawh bunilh'en. 'Et ndun dune 'uyulhni, “Nla lhts'eh nadíntsih!” 'Et ndúja 'ink'ez oola kw'uz ts'e dalhit'oh, 'et whuz un'a za ndunája.

¹¹ 'Et 'onghohne tube soo ts'ih'un howunílch'e, 'ink'ez didutch'oh howu yahalhdud Sizi dahítileh-un 'et huwun.

Whunizyane 'on 'at nane whel'a'ne, 'enne Sizi 'utahábanla

¹² 'Oh da' 'et dzin nja dúhooja, Sizi shus k'ut tenadutidli ha whuz whinya. 'Ulhdzis nduwhu-lyiz Yak'usda ts'un tenadudli.

¹³ 'Et yulhkai-un higha hodul'ehne, 'anìh ubulhni. 'Et butoh whunizyanne 'on 'at nane, 'enne 'utahábanla. 'Enne whel'a'ne buboozi' súlhtsi.

¹⁴ Simon, 'en ndi oozì Peter, 'i cha yugha ídin'ai. 'Ink'ez bulhutsin Andrew, James 'ink'ez John, Philip 'ink'ez Bartholomew.

¹⁵ Matthew 'ink'ez Thomas. James Alphaeus ooye', 'ink'ez Simon 'en huwu daóodit'oh-un huyulhni.

¹⁶ Judas James ooye', 'ink'ez cha Judas Iscariot, 'en 'utinelh whu'iz buch'az nedutadalh.

Lhane undudane 'ink'ez ntsi'-i nududeh-i be dzoh nudehne, 'enne Sizi soo ná'balh'en

¹⁷ 'Et whududlun-un ndus de yugha hodul'ehne bubulh hainya 'ink'ez lhts'e oodiz'a-un nenáhundil. Yun k'ut Judea whut'enne, Jerusalem whut'enne cha, 'ink'ez yatoo ba keyoh Tyre 'ink'ez Sidon whut'enne, 'enne cha huldlai k'et 'aw uzdooni' ait'oh. Hiyootuzálhts'ilh 'ink'ez soo na'butilh'elh, 'et hukwa 'ilhuhozdil.

¹⁸ 'Ink'ez mbene la ntsi'-i nududeh-i be dzoh nudehne, 'enne cha 'et hudilhts'i, 'ink'ez soo na'balh'en.

¹⁹ Ts'iyanne hit'aoonalh hukwa' hut'en. Ye ulhtus-i oots'u haidults'uk, 'i be ts'iyawh budada' 'et whe soo na'binla.

Sizi ubulhni, "Uk'enus hoonzoo-un nohbulh 'uhooja"

20 Sizi 'et yugha hodul'ehne, 'enne ts'iyawh bu-
tunuyú'en whe njan dúbulhni,
“Nohni tel'enne ndet la Yak'usda whe lerwe unli,
'et nohni nohch'e' 'uhoont'oh.

'Et huwa 'uk'enus hoonzoo-un nohgha
whults'ut.

21 Nohni mbene la ooye'úls'ilhne,
untihdai 'et huwa 'uk'enus hoonzoo-un no-
hgha whults'ut.

Mbene la 'andit utsone tihdloh 'et huwa
dawhuldzoo'-un nohgha whults'ut.

22 'Oh de dune nohts'o dutitni 'ink'ez 'aw bubulh
óoh't'e' ait'oh nohohulh'tsi.

'Ink'ez nohch'az yahutilhduk whe yinka dune
ye',

'en gha 'et huwa nohoozi' dutsun hitilhtselh
'ink'ez 'un hitilhdulh.

'Et whuz un'a ndunóhuhulh'en de,

'et de 'uk'enus hoonzoo-un nohgha whults'ut.

23 'Et dzin ndóohooja de, 'et hootaht'i' 'ink'ez
hoonaht'i' k'et do tóolhuk. 'Alha 'uhoont'oh ndo
yak'uz hooncha whe nohba k'elha whutaleh. 'Oh
de whusawhutilts'ulh mbene la whuz un'a za
ndunohotilh'elh, 'et ndunt'ohne butsoda'ne, 'enne
cha niz dak'ez nus hoo'en inle'ne, whuz un'a za
ndubuhalh'en 'et huwa.

*Whulohne 'uk'enus hoontsi'-un bugha
whútalhts'ulh*

24 “Et hoontsi'i nohni hoonzoo' 'unt'ohne soo cho
howahli!

Ndai la be hoonah't'i'-i,

'i be 'uda' ts'iyawh nohba 'uk'elha whuzdli'.

25 Nohni mbene la soo a'alhne,
nohni cha soo cho howahli!

Nohyé'tilts'ulh! Mbene la udlóhne howahli!

Nohdzi dúntida' 'ink'ez tihtso!

26 'Et huwahli mbene la sóo nohghu yalhdukne.
'Oh da' nus hoo'enne na'dudil'ine,
'enne cha butsoda'ne 'et za ndúbuhutni.”

Nohch'az ditnine buk'ehtsi'

27 “Et hoonts'i ndiz un'a nohdusni, nohch'az ditnine buk'ehtsi'. Mbene la nohka lhe'nizunne, 'enne cha sóo ne'bulh'en.

28 Mbene la nohk'ehuyihne, Yak'usda buts'un óozoo' ha buba tenadoohdli. 'Et mbene la dzoh ne'nohulh'enne, 'enne cha buba tenadoohdli.

29 Mbene la nohnimbus k'ut nohnizkukne, buba 'awh nandunaht'ah 'ink'ez ookw'uz ts'u cha 'un-ohuhooleh. Mbe la ndzoot nghu halchooz-un, ndzoozt'an cha ooch'a yóntun junih.

30 Ts'iyanne hoonliyaz ha nohts'u ka 'utni de, bugha íyohlelh. Ndai la nohch'e' 'uyoonne yílhchoot de, buts'o kwana' doohni' junih.

31 Nts'en'a hukwa' nahzun dune danohotilh'elh-un, 'et whuz un'a za nohni cha 'et né'boolh'en.

32 Mbene la nohk'entsi'ne, 'enne za buk'ehtsi' de, whuz un'a hoonzoo nahzun eh? 'Awundooh! Lubeshi 'ulh'enne, 'enne hoonts'i mbene la buk'entsi'ne, ts'iyawh buk'ehintsi'.

33 Mbene la soo ne'nohulh'enne, 'enne za soo ne'bulh'en de, whuz un'a hoonzoo nahzun eh? 'Awundooh! 'Et lubeshi 'ulh'enne cha whuz un'a za 'et duhút'en.

34 'Et mbene la nohtl'anáti'ah nahzun de, 'enne za bughe zulh'ai, whuz un'a hoonzoo nahzun eh? 'Awundooh! 'Et lubeshi 'ulh'enne, 'enne hoonts'i lubeshi 'ulh'enne ghe' hulh'ai 'ink'ez 'et 'ultsuk za butl'anáha'aih.

35 'Et hoonts'i nohch'az ditnine buk'eohtsi', 'ink'ez soo ne'boolh'en. Bughe 'oolhla' 'ink'ez

hoonliyaz nohtl'unátilts'ulh hukwa tse hóhleh' junih. 'Et whuz un'a ndaht'en de, hooncha whe nohba k'elha whutaleh. 'Et la mbe la yak'uz soo 'udedo 'unt'oh-un, 'en k'un'a tihleh. 'Alha mbene la musi lhdusnine 'ink'ez ntsi'ne cha, ts'iyawh buts'un unzoo.

³⁶ 'Inka nohBá nts'en'a la te'ninzun, nohni cha whuz un'a za te'noohzin.

'Uyoonne ba nahoohyeh junih

³⁷ “'Uyoonne ba nahoohyeh junih, doo ka si 'aw nohba nahodeh ait'oh. 'Uyoonne k'ehoh'alh junih, 'et de 'aw nohk'eholts'it ait'oh. 'Uyoonne ba whunaoodolnoh, 'et de nohni cha nohba whunaoodutitnoh.

³⁸ 'Uyoonne gha náh'a-i, 'i nohtl'anátikulh whe 'unt'oh. Lht'usúkat 'ink'ez lhai cho tileh. 'Et la nudúl'us whe bé haitikat. 'Et 'ultsuk whe nohbut nehítakalh. Daltsuk oogha náh'a-i 'et 'ultsuk za nohtl'anátikulh 'et huwa.”

³⁹ Be nawhutnuk-i be whúts'odul'eh-i, 'i be bubulh yailhduk, “Soo eh hoos'en-un 'uyoon hoos'en-un nutíguz? 'Alha nahúlt'oh la ha hóokai-un 'ahoolts'it!

⁴⁰ Hodul'eh-un 'ink'ez whuyodulh'eh-un, 'en 'aw yando lhe'ít'oh. 'Et hoonts'i mbene la soo ts'ih'un un'a hodul'ehne, 'et la hubodulh'e'-un 'en k'un'a 'uhutit'elh.

⁴¹ 'Et di ha nyulhutsin lhusyaz oona k'et diztan, 'i nilh'en, 'et hoonts'i 'aw t'eoonuzinzun nyunch'oh duchun cho nyuna k'et diztan?

⁴² Nts'en'a nyulhutsin 'udutanelh, ‘Sulhutsin nyo lhusyaz nyuna k'ehanádoostan.’ 'Et hoonts'i nyunch'oh duchun cho nyuna k'et diztan-i 'aw

lhuzan'en. Nyunch'oh duba naindzoo! 'Udechoo duchun cho nyuna k'ehanadintih. 'Et de la soo hón'en whe nyulhutsin nyoo lhusyaz 'i oona k'éhanaidontan.

Dune di la oodzi yo be whudizbun, 'i be la yatilhduk

⁴³ “‘Et la duchun dinzoo-i 'aw mai 'utsi'-i ooghu noot'ai ait'oh. 'Et whuz un'a za duchun dintsi'-i mai unzoo-i ooghu noot'ai ait'oh.

⁴⁴ 'Et whuz un'a za oomai' gha duchun dant'oh-i 'unt'oh t'enudzun. 'Et whuz un'a za ndi mai unzoo-i, figs huyulhni, 'aw whus chun ghun huyoonoyin ait'oh. 'Ink'ez whuz un'a za whuscho chun, 'aw duje do 'ut'en-i ooghu oononyin ait'oh.

⁴⁵ 'Et whuz un'a za dune unzoo-un, ndai unzoo-i dudzi yo hoonli-i, 'i gha khuni unzoo-i be yalhduk. 'Ink'ez dune untsi'-un, ndai untsi'-i oodzi yo hoonli-i, 'i be khuni untsi'-i be yalhduk. Ndiz un'a nja duwhutni, dune di la oodzi yo be whudizbun, 'i be yatilhduk.

Sizi Gri ooghuni soo cho whulh ts'ooyin

⁴⁶ “‘Ink'ez di ha ‘sMoodihti, sMoodihti,’ sudahni, 'ink'ez daja nohdusni la, 'aw húkw'u nulhe'zajt'en?

⁴⁷ Mbene la sts'un túyaih 'ink'ez soo zilhts'ai 'ink'ez hukw'ú ne'ut'enne, 'et mbene 'uhint'oh 'enne bunóhuntistun.

⁴⁸ Ndiz whuz un'a 'et duhint'oh. Dune yoh 'uwhtilelh whe, soo yoo yo cho hahónkai 'ink'ez yoh ook'uwhuz'ai-i 'et tse k'ut newhúta'alh. 'Et ndet la too tilht'o de, 'et ninli ulhtus-i yoh whut'aiznai, 'et hoonts'i yoh 'aw dalhuhoonel. Tse k'ut neonin'ai 'et huwa.

49 'Et hoonts'i mbene la sghuni yoozilhts'aine 'ink'ez 'aw hik'unulhe'ust'en de, 'et diz un'a nja duhint'oh. Dune yun k'ut yoh 'uhoonla. 'Ink'ez yoh ook'uwhuz'ai-i 'aw lhe'ílel. 'Et ninli ulhtus-i yoh whut'aiznai whe 'aho naóonit'ai. Tube wheóonujut whe musai whuzdli.'"

7

Lhuganne whumoodih-un yuba ne'út'en-un, Sizi soo ná'yinla

1 'Et dune Sizi yoozilhts'aine ndet huwun ubulhni-un, 'et 'awet ts'iyawh lhaoodinla. 'Ink'ez keyoh Capernaum huwhutni-un whuz oozya.

2 'Ink'ez nja 'et keyoh whut'en-un 'et 'ilhoghun lhuganne whumoodih-un yuba ne'út'en-un. Tube yúk'entsi'-un, 'en tube unduda 'ink'ez 'awet datit-sah.

3 'Et ndun lhugan whumoodih-un Sizi yulh údants'o 'ink'ez Lizwif tso whudilh dzulhne, 'enne whuz whebalh'a'. Sizi huyoodutalhkut ha lhugan whumoodih yuba ne'ut'en-un soo na'yooleh ha.

4 'Et Sizi highu nindil whe soo tube cho hits'u tedudli 'ink'ez 'uhuyulhni ndun lhuganne whumoodih-un, 'en soo 'uldzoo' whe 'unt'oh yuba ne'ut'en-un, 'en soo na'yooleh ha.

5 "Nedune'ne, 'enne buk'entsi' 'ink'ez 'en gha lizwifne nelugliz neba' hóonla," huyulhni.

6 'Inka bubulh tizya. 'Et Sizi yoh whenghoh uyalh whe, 'et ndun lhugan whumoodih 'en ook'ekene Sizi hits'ú whebalh'a'. Hidudzidil 'ink'ez Sizi huyúlhni, "Lhugan whumoodih njan dunyúlhni, 'SMoodihti 'ants'et dzoh ne'dudoldzut

juni. Syoh datányalh huba 'aw soo lhe'uzdzoo' 'et huwa.'

⁷ 'Et si cha 'et ndunuszun 'aw soo lhe'uzdzoo' ndudutásyalh huba. 'Et hoonts'i 'ants'i nghuni be dini de, 'et la sba ne'út'en-un soo na'óotneh.

⁸ 'Alha si cha 'onghohne sando 'uhint'oh whe hukwa' huninzun tune' sotilh'en. 'Et si cha whuz un'a za lhuganne buba ando 'ust'oh. 'Et 'ilhoghun, 'Inyalh!' dúsni de, 'et 'aho 'awet tiyalh. 'Et 'uyoon, "Anih!" dúsni de, 'et 'aho sts'u tuyaih. 'Et sba ne'út'en-un, 'Nja dineh!' dúsni de, 'et 'aho 'et ndút'ih."

⁹ Sizi ndun dune daja ni la yulh údants'o whe tube ooba hooncha. 'Et ndunne yunidulhne buts'ú nalh'a 'ink'ez ubúlhni, "Israel ndulcho whe keyoh ndun dune 'en k'un'a 'aw 'ilhoghun ndulcho-i be ooba 'alha' hoont'oh-un nalhizústi."

¹⁰ Mbene la yuts'un whel'a'ne ndun lhugan whumoodih hiyoh ts'u naóosdil whe, 'et ndun yuba ne'út'en-un ndida' 'aw dálhit'oh whe highu danándil.

Dune dazsai-un, Sizi dunaidilhti

¹¹ 'Et 'om bun dzin Sizi njan keyoh Nain huwhutni-un, yugha hodul'ehne bulh, 'ink'ez hooncha whe lhanne unidulhne, 'enne cha ts'iyawh whuz whe hándil.

¹² 'Et njan keyoh nanistl'oo ghu ti-un whenghoh nehúnindil whe khunsul dazsai-un hiduhidizkai. 'Et ooloo tsandilh, 'aw 'ilhoghun za ooye' 'unt'oh. 'Et keyoh whut'enne, 'enne lhane yulh údulh.

¹³ 'Et neMoodihti yan'en whe yugha te'ninzin whe 'uyúlhni, "Intso iloh!"

14 'Ink'ez nezi chunkelh yughu ninya 'ink'ez yut'aiznai. Mbene la yilhtelhne, 'enne cha 'il-hiz nehunindil. 'Ink'ez 'et 'utni, “Chilh dune dudinyaih nyudúsní!”

15 'Ink'ez ndun dune dazsai-un donetl'adinda' 'ink'ez yawhénilhduk. 'Ink'ez Sizi ooloo tlanayalhti.

16 Ts'iyanne hunílhjoot, 'ink'ez Yak'usda hidílhiti' whe nja duhutni, “Njan netoh nus hoo'en-un hooncha-un whusainya.” 'Ink'ez 'et cha nduhútni, “Yak'usda dudune'ne buzih nunasja.”

17 'Et Judea yun k'ut dulcho whe 'ink'ez 'et whunat keyoh dulcho whe cha, ts'iyanne huyulh údants'o.

John dune too be 'ulh'en-un yugha hodul'ehne, 'enne Sizi ts'un whebalh'a' huyoodutalhkut ha

18 John yugha hodul'ehne ts'iyawh hidutánelh dahooja la.

19 'Ink'ez nane 'anih ubulhni 'ink'ez Sizi ts'un whebalh'a' huyoodutalhkut ha, “Nyun eh whusatíyalh-un inli, k'us 'uyoon tilah ha ts'itó'en?”

20 'Inka Sizi highu nin'az 'ink'ez 'uhuyúlhni, “John dune too be 'ulh'en-un, 'en nts'u nétilh'a' nts'u yoodutaskut ha, nyun eh whusatányalh-un inli, k'us 'uyoon tilah hats'itó'en?”

21 'Et 'aho mbene la ndudane 'ink'ez ooka cha, 'ink'ez ntsi-i nududeh-i ooyudindane, 'enne cha lhane whe soo na'balh'en. Hoos'enne, 'enne cha huhoo'en-un butl'anáhon'ai.

22 'Et Sizi John yugha hodul'ehne ubulhni, “John ts'u naht'us. Ndet whunilh'en-un 'ink'ez whudáhts'o-un 'et dóhni', nts'en'a la hoos'enne huhoo'en nasdli'. Nulhúsdilne, 'enne nahúdhilne

nahusdli'. Buka nódutsi', leprosy huyulhni, 'enne cha butsun hooloh nasdli'. Lhe'dusts'one, 'enne cha 'ahudits'o nahusdli'. Yaidlanne cha dunahudidil. Tel'enne, 'enne cha khuni unzoo-i, 'i be bubulh yaínduk whe' hint'oh.

23 'Ink'ez mbene la si sgha ooba dzoh lhúhoolohne, 'enne 'uk'enus hoonzoo-un bughá whutalts'ulh."

24 'Et John khuni yuba na'áne whenáhit'az whe 'et 'awet Sizi John ghu yatilhduk whe 'ilhunaosdilne nja dúbulhni, "Dune luhoot'ih ts'e ndet hukwa tse hooqli whutih'elh-un? Tl'o ghazilh nónulhts'i, 'i tilah tih'elh nahzun eh?

25 Ndet suba hukwa tse hooqli whutih'elh-un? Dune naih duchut-i be soo naduja, 'en tilah tih'elh nahzun eh? 'Alha ndiz whuz un'a soo nadut'ihne, 'enne lhai sooneya ts'iya hulhtsih 'ink'ez lerwe ooyoh huwhut'i.

26 'Et ndet suba hukwa tse hooqli whutih'elh-un? Nus hoo'en-un tilah? A! 'Alha nohdusni nus hoo'en-un ba nus unzoo-un 'et nulh'en!

27 'En ghun 'uk'une'usguz inle' whe nja dutni, 'Soo zilhts'ai, khuni sba na'a-un, 'en ntso tis'alh. 'En ntso ti lhutanyalh-un, mba lhaoodutileh 'et wheni.'

28 'Alha nohdusni, nus hoo'enne mbene la whuzdline, 'enne butoh John dune too be 'ulh'en-un, 'en 'uk'enus ncha-un 'unt'oh. 'Et hoonts'i nts'e la Yak'usda whulerwe unli-un, mbe la 'udeyo 'unt'oh-un, 'en yanus uncha-un unli."

29 Ts'iyanne dune 'ink'ez sooneya nalhdzooohne, Sizi daja ni hidants'o whe Yak'usda buba 'alha' yija, John 'enne too be' balh'en 'et huwa.

30 'Et hoontsi'i ndunne Phariseene 'ink'ez Moses be 'udustl'us k'ut daja ni whe 'uyoo unli be yal-hdukne, 'enne ts'iyawh Yak'usda nts'e la butsu hukwa' ninzun-un, 'ants'i 'un huhutilhdil. 'Enne 'aw John too be lhé'bilel 'et huwa.

31 'Et neMoodihti diz un'a ubúlhni, "Dunene 'andit yuk'edúdehne nts'en'a suba nohba lhzih nebos-dlelh, k'us dant'ohne dune hinli, 'et nohdutásnelh.

32 Diz un'a nja duhínt'oh, ts'oodunneyaz duhúlt'oh whe huya'alh-i be 'óoket-un 'et hudilhtsi. 'Ink'ez lhtsu háhudih whe nja dulhódutni,

'Be ts'ujun-i be nohba ts'ujun,
'et hoontsi'i 'aw lhnuzahdai.
'Ink'ez nohba ts'odi ts'inli,
'et hoontsi'i 'aw lhuzahntso!

33 Soo cho whunulh'en, John dune too be 'ulh'en-un whusainya whe 'aw lhes lhus'al 'ink'ez ts'ekoo too' cha lhusnai'. 'En udáhni 'Ntsi'-i nududeh-i ooyudinda,' dahni.

34 'Et yinka dune ye' whusainya, 'a'alh 'ink'ez 'utnai. 'Et 'udáhni, 'Ndun dune 'en oocha hooncha 'ink'ez tanutnai. Sooneya 'ilhunaoos'aih-un 'ink'ez lubeshi 'ulh'enne, 'enne buk'eke,' dáhni.

35 'Ink'ez ndunne hiye whunih-i na'dudil'ine, 'enne bugha ndi be whútnih-i, 'i ts'ih'un un'a 'uhóoja."

Ts'eke lubeshi 'ulh'en-un oolubeshi lhai, Sizi ts'iyawh yuba whunaoodilhnoh

36 'Et Pharisee 'ilhoghun yughu nusíya dudulh ná'oot'alh yulhni. 'Inka whuz ooyoh ts'e yughu danínya. 'Et lutab yooyo 'unt'oh-i yuzih nelget uti'ulh wheni.

37 'Et 'ilhoghun keyoh whut'en-un, 'en lubeshi 'ulh'en-un ts'eke. 'Et Pharisee ooyoh ts'e 'et Sizi 'a'alh yulh údants'o whe whuz whinya. Ndi sooltsun-i dizti'-i, 'i alabaster luboodai bé yulhdzo, 'i whuz yooz'ai.

38 'Et yut'a suyin. Utso 'ink'ez oonatsuloo' ooke k'eidilt'ih. 'I dutsigha' be yuna'ulhdeh, 'ink'ez yuke nadits'ooz. 'Ink'ez ndi sooltsun-i dizti'-i, 'i be yuke yulhtlo.

39 'Et ndun Pharisee, mbe la 'anìh yudani'-un, dich'oh na'dudutni, “'Et ndun nus hoo'en-un unli de, t'eeonózin da' dant'oh-un ts'eke 'unt'oh yut'ainaih-un. 'En lubeshi 'ulh'en-un 'unt'oh.”

40 'Et Sizi 'uyúlhni, “Simon, hoonliyaz nyudutásnelh.” “Nehodulh'eh-un dini,” ni.

41 'Et Sizi 'uyulhni, “'Ilhoghun sooneya 'ughu sulh'ai-un nane dune ghe 'ulh'ai. 'Ilhoghun 'en 500 'ilho unli sooneya, 'ink'ez 'ilhoghun 50 'ilho unli sooneya.

42 'Aw hiba k'elha hitilhtselh lhihít'ih. 'Inka nahúlt'oh buba whuladitni. 'Et sudini, k'us mbe 'uk'enus yuk'entsi'?”

43 'Et Simon 'utni, “Si ndunúszun, mbe la 'uk'enus lhai yuba laditni-un, 'en la 'uk'enus yuk'entsi'.” 'Et Sizi 'uyúlhni, “Soo ts'ih'un un'a 'udinja.”

44 'Et ndun ts'eke ts'u nalh'a 'ink'ez Simon 'ulhni, “Ndun ts'eke nilh'en eh? Nyoh danusya whe 'aw too sba 'et nélhinkal ske be tunatisgus huba. 'Et hoonts'i ndun ts'eke dunatsúltoo' be ske nainilhtsul 'ink'ez dutsigha' be yuna'alhde.

45 Nyun 'aw na'duts'oos be hadih sulhdínel. 'Et hoonts'i ndun ts'eke 'udechoo danínya whuts'un 'aw ske naduts'oos-un 'etsul lhe'ínel.

46 'Aw stsi khe be lhilhlhoh 'et hoonts'i ndun ts'eke ndi khe be ske yulhtlo.

47 'Et huwa nyudusni, oolubeshi lhai ts'iyawh ooba whunaoodízno. Nilh'en eh lhetube skentsi' whe 'unt'oh? 'Et hoonts'i mbene la ntsool-iyaz lubeshi buba hooloh unline, 'enne hoonts'i dzoh ts'ulya shehintsi'."

48 'Ink'ez Sizi ts'eke ndúyulhni, "Nlubeshi ts'iyawh mba hooloh sulí'."

49 'Et ndunne 'onghohne lutab k'ut na'ut'alhne, 'enne dich'oh 'ulhodutni, "Ndun mbe whe 'unt'oh? Lubeshi 'i hoonts'i yuna'alhdeh?"

50 'Ink'ez ts'eke ndúyulhni, "Mba 'alha' hoont'oh-i, 'i be dinjih. 'Et 'awet ndzi dizghel whe naindadh!"

8

Lhane ts'ekoo 'enne Sizi hila 'ut'en

1 'Et hukw'elh'az 'et Sizi kedutizut keyoh whucho 'ink'ez keyoh whuyaz totsuk, ndet whe la Yak'usda lerwe unli, 'et huwun khuni unzoo-i be yatilhduk. 'Et ndunne whunizyat 'on 'at nane, 'enne cha huyulh 'ut'en.

2 'Ink'ez ndunne ts'ekoo 'enne cha huyulh 'ut'en whe ntsi'-i nududeh-i buyudinda 'ink'ez buka nódutsi, 'enne ts'iyawh soo na'binla. Mary Magdala whut'en-un, 'en cha 'ut'en. 'En 'unt'oh lh-tak'ant'i ntsi'-i nududeh-i 'en ooyáha naidide.

3 'Ink'ez Joanna, Chuza oo'at, 'et Chuza, 'en Herod yoh dilhts'ine bumoodih unli, 'en oo'at 'ink'ez Susanna cha 'ink'ez 'uyoonne lhane cha, ndai la huyut'i-i, 'i be hila 'ut'en.

A'nulé-un oogha whúts'odul'eh

4 'Et njan dulcho keyoh whut'enne 'ilhuhozdil 'ink'ez Sizi nawhutnuk-i be whuts'odul'eh-i, 'i be yatilhduk,

5 “Ilhohun 'a'nule-un 'en 'a'untilelh ha. 'Et 'a'nule whe 'et ndi ninutsut whe 'et ooloh tinch'oh nanánkat. 'Ink'ez hik'ut nusúdil 'ink'ez 'et dut'aiyaz cha ts'iyawh yunildil.

6 'Et ooloh cha tse toh nanánkat. 'Et ndet la hánuski whe 'et ndi hanulhyeh-i too hooloh 'et huwa yanúdzgi.

7 'Et 'onghoh-i cha whus cho tanínkat. 'I cha whus cho bulh dúduninyai 'ink'ez bulh lhéwhultloh.

8 'Et 'onghoh-i yun unzoo-i k'ut nanánkat, 'ink'ez hánuski. 'Ink'ez oomai' 'i lhan'un te lhai sulí' whunizyat whunizyai 'et 'ultsuk sulí.’” 'Et hukw'elh'az 'et tube cho 'ubulhni, “Mbene la oodzo hoonine, 'enne huyoozólhst'ai' huba' hoont'oh!”

Di ha Sizi ndi be nawhutnuk-i be whuts'odul'eh-i be ubulh yalhduk?

9 'Et yugha hodul'ehne huyoodulhkut, “Ndi be whuts'odul'eh-i, 'i daja ni whe 'utni?”

10 'Et 'ubúlhni, “Ndi buba whe' hoont'oh hooyoh-un Yak'usda lerwe unli-i, 'i ghun, t'eoonoohzeh ha 'uda' nohtl'ahóolts'ut. 'Et hoonts'i 'onghohne be whuts'odul'eh-i, 'et whuz un'a za bubulh yasduk. 'Et whe doo ka la,

'Honah'en 'et hoonts'i 'aw lhuhuhoos'en.

'Et hodits'o 'et hoonts'i 'aw t'ehonuszun daja ni.’”

A'nule-un oogha whuts'odul'eh-un, 'et Sizi neba hukw'u nuhúlhye'

11 “Ndi be nawhutnuk-i be whuts'odul'eh-i, ndi 'et ndutni. Ndi 'anukat-i, 'i Yak'usda ooghuni 'unt'oh.

12 Mbene la ti 'unt'ohne, 'enne Yak'usda ooghuni hidits'o 'ink'ez netsudule ndi khuni budzi be hanaídan'aih. 'Et whuz un'a 'aw buba 'alha lhe'hoot'oh 'ink'ez 'aw hudoojih ait'oh.

13 Ndai la tse toh nanánkat-i le'unt'ohne hodits'o 'ink'ez huhóont'i' whe khuni huyilhchuk. 'Et hoonts'i 'aw bughih hooloh. 'Et huwa 'atsulyaz buba 'alha' hoont'oh. 'Et 'aho bé tank'us uznint'i-i, 'i be tinch'u nahuskat, 'enne 'uhint'oh.

14 Ndai la ndi whus cho toh nanánkat-i 'et nja duwhutni, dune Yak'usda ooghuni hidits'o 'et hoonts'i ndi yun k'ut huwu ni ts'inli-un, ndi yun k'ut hoonzoo' hoont'oh-un, 'ink'ez ndai la ndi yun k'ut huhoont'i' tune' hut'en-un, 'i ts'iyawh whus cho 'i be bulh lhellhoh dult'oh. 'Et huwa 'aw lhadúlyane hoole' ait'oh.

15 'Et hoonts'i ndai la yun unzoo-i k'ut nanánkat-i, ndiz un'a nja duwhutni, 'enne huhóont'i' whe khuni hidants'o 'ink'ez budzi unzoo whe huyoon-tun. Nts'oh dahoont'oh hoonts'i 'ilhiz huyilhchoot. 'Et whuz un'a bumai' lhai tileh.

Too dízk'un ookw'uz yo 'udin'ai-i, Sizi yughu yal-hduk

16 “Dune too dízk'un 'ink'ez 'i nahidilhk'aih 'ink'ez 'aw oosa' yuk'uz yo nádooh'ah ait'oh. K'us lili t'a ts'e ayoo'alh ait'oh. 'Et nts'e la too dízk'un-i hukw'us'ai-un, 'et hukw'e yin'ai. 'Et de mbene la dandílhne ts'iyawh hinoohl'en.

17 Ndiz un'a 'et dúhoont'oh, di la nist'i-i, 'i hoonts'i nus de 'et ts'iyawh haootikulh. Di la whu'iz 'uts'ulh'en hukwa' ts'ut'en-i, 'et hoonts'i ts'iyanne

t'ewhuntizeh. 'I ts'iyawh ndet la hoot'en-un, nus de ts'et haootikulh.

¹⁸ 'Inka soo cho howahli nts'en'a la ndi khuni dutáhts'o. Soo ts'ih'un 'alha mbene la hoontsool-unyaz t'ehonínzunne, 'enne 'on 'us lhat-un t'ehonínzun-un, 'et bugha whútalts'ulh. 'Ink'ez mbene la hoonli t'ewhunúszunne, hoonts'ool-unyaz hodits'o, ndai la 'aw 'i huyut'i-i huninzun, 'i hoonts'i bughu nayitálchulh.”

Sizi ooloo 'ink'ez bulhutsinke te hiyulhyatilhduk hukwa' huninzun

¹⁹ 'Et 'awet ooloo 'ink'ez bulhutsinke te, hits'u hukwa' hut'en. Dune lhai k'et 'aw hiyenghoh neooya' ait'oh.

²⁰ Whulohne 'et ndúhuyulhni, “Nloo 'ink'ez nyulhutsinke te 'az nodilhya, nyoti'elh hukwa' huninzun.”

²¹ 'Et 'ubúlhni, “Mbene la Yak'usda ooghuni yoozílhts'aine 'ink'ez hik'une' 'ut'enne, 'enne sloo 'ink'ez sulhutsinke hinli, whe' hint'oh.”

²² 'Et hukw'elh'az 'ilhoh dzin yugha hodul'ehne bulh ts'i be handil. 'Ink'ez “Nyan uztooke',” ubúlhni. 'Et 'awet nus huzki.

²³ Nus huzki whe Sizi 'aho nanisti. Khunsul bubulh taoodilts'ut 'ink'ez 'awet ts'i too be tádutih. 'Ink'ez tube howa óodli wheninle'.

²⁴ 'Inka ts'enahuyulhts'it, “NeMoodihti, neMoodihti, 'awet too netighan!” huyúlhni. 'Et ts'enandzut, 'ink'ez dudinya whe too k'ut nilhts'i khuni ulhtus-i be hukwa' yulhni. 'Et 'aho k'oh 'úhooja 'ink'ez dínghel.

²⁵ 'Et “Nohba 'alha' 'ust'oh-un, dáhooja?” ubúlhni. Ts'iyawh whehunilhjoot 'ink'ez buba hooncha. 'Et 'ulhodutni, “Ndun dune, 'en mbe unli whe 'unt'oh?”

Nilhts'i 'ink'ez tatsi 'i hoonts'i ndahne yulhni te yuk'une' 'ut'en."

Dune ntsi'-i nududeh-i ooyudúts'i-un, Sizi soo ná'yinla

²⁶ 'Et 'awet Gadarene yun k'ut yahuzki. 'Et njan 'et Galilee whanch'az whuz'ai.

²⁷ 'Et dehainya 'et 'aho dune 'et keyoh whut'en-un yududzuya. 'En sa' whuts'un ntsi'-i nududeh-i lhai ooyudúts'i. 'En tsan yit nuya, 'ink'ez 'aw yoh lhiloh, 'et ts'un k'ut whut'i.

²⁸ 'Et Sizi yutilh'en whe yuts'u huyih 'ink'ez yubut nachániti. 'Ink'ez tube cho yuts'u tédudli, "Sizi nyun soo 'udedo Yak'usda ooYe' 'int'oh! Ndet sts'u hukwa' ninzun? Nts'u tedusdlih, dzoh nusilhdzut iloh!"

²⁹ 'Et 'uda' ndi ntsi'-i ndudeh-i khuniti be ubulhni ndun dune ye yáhanadoodeh ha. 'Oh da' lhuztih tl'ool be huyulhghel oola 'ink'ez ookechun cha, 'et whuz un'a highunli inle'. 'Et hoonts'i lhat whe ndi ntsi'-i ndudeh-i yilhchuk whe ndi lhuztih tl'ool tániduch'as 'ink'ez ndi ntsi'-i nududeh-i, 'en dune lhuhoot'ih ts'e whuz whéneyukw.

³⁰ 'Ink'ez Sizi 'en yoodulhkut, "Ndai la nyoozi?" "Legion," yulhni. Lhane ntsi'-i nududeh-i ye yudúts'i 'inka 'utni.

³¹ Ntsi'-i nudúdeh-i Sizi hits'u tedudli 'et nyo tsak'et whucho whutl'ah hooloh-un, whuz te netolh'a' junih, huyúlhni.

³² 'Et lhai nilhdukw-un gugoos whenun núlh'as. 'Et ntsi'-i nududeh-i Sizi hits'u tedudli gugoos ooyúdoodeh ha. 'Inka 'et butl'ahon'ai.

33 'Et ntsi'-i nududeh-i dune, 'i oots'u haídande whe gugoos yudánde. 'Aho gugoos bubulh whenghu hílghaz 'ink'ez too ubanghan.

34 'Et ndunne gugoos ghunline dahooja-un honalh'en whe ts'iyawh whehílghaz. Hidulh whe 'et keyoh whunat whut'enne 'ink'ez 'et keyoh whut'enne ts'iyawh hubodáni'.

35 'Et ndunne dune hodánts'o whe 'et whuz whehándil 'ink'ez honalh'en. 'Et Sizi highu nindil whe 'et ndun dune mbe la ntsi'-i nududeh-i oots'u hanaídide-un, 'en Sizi yuk'etl'a usda whe hinalh'en. Naih be dune unli 'ink'ez beni cha oogha nádilts'ut whe soo 'unt'oh. Ts'iyawh hinalh'en 'ink'ez hunílhjoot.

36 'Et mbene la dahooja-un honalh'enne, 'uy-oonne cha hudáni' 'et dahooja la ndun ntsi'-i nududeh-i ooyudinda-un 'awet dujih.

37 'Et la ndunne Gadarene whut'enne 'et whunat whut'enne ndulcho whe hunílhjoot. 'Et huwa Sizi buch'a naooja' huyúlhni. 'Inka ts'i be naja 'ink'ez nahutikelh.

38 'Et ndun dune mbe la ntsi'-i nududeh-i oots'u hanádide-un, 'en Sizi yuts'u tedudli yulh útinelh hukwa' ninzun. 'Et hoonts'i Sizi whenáyalh'a' 'ink'ez 'uyulhni,

39 “Nyoh ts'e naindadh 'ink'ez dáhoolcho whe Yak'usda mba daja la, ts'iyawh budóni'.” 'Inka whenaja 'ink'ez keyoh ndulcho whe ts'iyanne Sizi dahoolcho yuba' hoonla-un ts'iyawh 'et huwun dune dáni'.

Sizi Jairus ootse' dunaidilhti, 'ink'ez ts'eke Sizi yunaih t'aíznai-un

40 'Et 'awet nyan whenaki. Ts'iyanne Sizi hónuta whe whusanaki ts'iyanne hóont'i' hinilh'en whe.

41 Soo yanáski ibulh 'aho dune Jairus yughu ninya. 'En Lizwif bulugliz whumoodih 'unt'oh. Yubut nachaniti 'ink'ez yuts'u tedudli duyoh ts'e yulh nátoot'as ha.

42 'Ilhoghun za ootse', whunizyat 'on 'at nat be yus k'ut at'en-un. 'En 'awet dáwhenintsai. Sizi Jairus ooyoh ts'e yulh nátist'az. 'Et 'awet 'ilhozdilne lhané higha óozdil.

43 'Ilhoghun ts'eke tube dzoh nuzut whunizyat 'on 'at nat yus k'ut 'et dúwhulyiz whe 'uskai' 'uyulh'en-un, yoo be dúyunne lhané cha hukwa' huyalh'en. 'Et hukw'uz duzooneya ts'iyawh gak yulh'tsi, 'et hoonts'i nus za lhe'ínelh.

44 Ndun 'en ts'eke Sizi yut'a ts'e yughu ninya 'ink'ez nayits'uz-i yus ts'e ooban 'et yut'aiznai. 'Et 'aho uskai' 'uyulh'en-un 'etsul 'uja.

45 'Et Sizi 'utni, “Mbe 'uja st'aiznai?” “Ts'iyawh wheni iloh 'uts'uja,” hutni. Peter 'ink'ez mbene la yulh 'ut'enne, 'enne 'uhutni, “Nemoodih lhelt-sukne nyando hahuníldo 'ink'ez nyuhoolhkalh. 'Ink'ez dí ha dini ‘Mbe st'aiznai?’ dini?”

46 'Et Sizi 'utni, “T'eoonuszun 'ilhoghun st'aiznai. Be stus-i sts'u hadílt's'ut t'eoonuszun.”

47 'Et ndun ts'eke t'eoonanzin 'aw yuch'á ntool'ih ait'oh. Dutlut whe yughu ninya 'ink'ez yubut nachaniti. 'Et ts'iyanne nalh Sizi 'uyulh'ni ndet huwa yut'aiznai 'ink'ez daja whe 'aho soo ná'uja.

48 'Ink'ez 'uyulh'ni. “Ustse' mba 'alha hoont'oh 'et huwa soo na'inja. 'Awet ndzi dizghel whe 'int'oh naindálh.”

49 'Et 'Awhuz ndun ts'eke yulh yalhdudk whe Lizwif bulugliz whumoodih ooyoh usda-un, 'en yughu ninya 'ink'ez 'uyulhni, “Ntse' dazsai. Whute ndun dune hodulh'eh-un, 'aw 'on 'un dzoh nilhdzut iloh. 'Awet dazsai whe 'unt'oh.”

50 'Et Sizi yulh údants'o whe Jairus 'uyulhni, “Whenoljut junih, 'ants'i mba 'alha' hot'e', 'ink'ez la soo na'titnelh whe 'unt'oh.”

51 'Ink'ez yeyoh ts'e daninya. 'Et 'aw 'uyoonne cha dalhoosya'. Peter, 'ink'ez James, 'ink'ez John, 'ink'ez ndun ts'oodun oobá cha 'ink'ez ooloo cha, 'enne za dahóodilh.

52 'Et ts'iyanne tso yahalhdudk 'ink'ez hik'etedudli. 'Et Sizi 'ubulhni, “Ahtso iloh! 'Aw dalhital 'ants'i nanisti whe 'unt'oh.”

53 'Ink'ez ts'iyawh highudloh, t'ehonínzun dazsai whe 'unt'oh.

54 Sizi ts'iyawh tenábunilh'a', 'ink'ez ts'oodun yula ilhchoot 'ink'ez, “Ts'oodun dudinyaih,” yúlhni.

55 Ooyughi ooyunaídide 'ink'ez 'aho dudinya. 'Ink'ez oodusneke ubulhni, “Hoonliyaz yuti'ulh-i oogha náh'aih.”

56 Oodusneke tube buba hooncha, 'ink'ez khuni ulhtus-i be ubulhni, “Uyoonne dóhni' junih njan bulh dáhooja-un.”

9

Whunizyai 'on 'at nane yugha hodul'ehne, Sizi whebalh'a' huye 'ut'en k'oh 'uhotilh'elh ha

1 'Et whunizyane 'on 'at nane yugha hodul'ehne Sizi 'alhgoh buka' dani'. Ntsi-i nududeh-i, 'i ts'iyawh ndet la whehíltus-un cha, 'ink'ez himoodih hoole' ha, 'et bugha óonin'ai. 'Ink'ez

dune ndet hukw'e hunduda-un, 'et cha soo na'boohoolh'en, 'et cha bugha óonin'ai.

² 'Uyoonne nts'en'a la Yak'usda lerwe unli-un 'et huwun ubulh yalhduk 'ink'ez ndudane soo na'boohooleh, 'et wheni whebalh'a'.

³ 'Ink'ez ubulhni, “Nts'e la tihdulh ts'e khun hoonliyaz toohla' junih. Nohtuz, 'ink'ez lhook'ez, 'ink'ez lhes cha, 'ink'ez sooneya cha, 'et ndunt'oh-i toohla' junih. Nanki dzoozt'an nyiz-i ooh't'e' junih.

⁴ Ndet yoh danáh'az-un, 'et za oohke', 'ink'ez 'et yoh za whenádoht'as.

⁵ 'Et mbene la danáh'as luhonohdúsnine, 'et keyoh howu natiht'us whuts'o, 'et whulez ch'a nohke naóohghat. 'I gha la t'ehonózin buk'ehóotalts'ulh-un 'et but's'u hoolts'ulh.”

⁶ 'Inka whenáhidil 'ink'ez keyoh totsuk whutulh lhunáhusdil. 'Et whuz un'a dune khuni unzoo-i be bubulh yahulhduk. 'Ink'ez keyoh totsuk dune soo na'hulh'en.

John dune too be 'ulh'en-un, 'en hizilhghi

⁷ 'Et 'awet lerwe Herod huyulhni-un whulh udants'o nts'oh te Sizi ne'ut'en. Whulohne nduhutni, “John yaidlanne butoh nahitna', 'en 'unt'oh,” hutni. 'Et huwa ba nawh 'uhooja.

⁸ 'Ink'ez 'uyoonne cha 'uhutni, “Ndun 'en Elijah 'unt'oh whe nenalhts'et hainya.” 'Et 'onghohne cha nduhutni, “En 'uda' yinka Yak'usda be nus hoo'enne, 'ilhoghun nakhítna'-un 'ink'ez 'ut'en.”

⁹ 'Et Herod 'utni, “John ootsi k'únist'o inle'. 'Et hoontsi' mbe whe 'ut'en ndun lhe'hoont'oh te ne'ut'en-un bulh 'údusts'o?” 'Ink'ez yuti'elh hukwa' ninzun.

5,000ne dunene, Sizi huyoo'alh-i bugha nín'ai

10 'Et ndunne whel'a'ne whusanáhidil whe dahít'en-un, 'et ts'iyawh hidani'. 'Ink'ez “Dugwe', uztoodilh!” ubulhni, 'ink'ez njan Bethsaida keyoh whunat disoh ts'e whébanla.

11 'Et hoonts'i 'ilhozdilne nahooohon'ai whe huyuntizdil. 'Et Sizi hoont'i' whe highu nindil 'ink'ez nts'en'a la Yak'usda lerwe unli hukw'un'a huwun ubulh yalhduk. 'Ink'ez mbene la soo na'titnelh hukwa' ninzunne, 'enne cha ts'iyawh soo ná'balh'en.

12 'Awet ts'etniz hukw'elh'az yoo'un hoozulh-un 'ink'ez ndunne whunizyat 'on 'at nane, 'enne highu nindil 'ink'ez 'uhuyulhni, “N dunne 'ilhozdilne nabalh'alh njan disoh-un 'uts'int'oh. 'Et la ndoho keyoh whunat huya'alh-i hoket 'ink'ez 'et la hutitez-un cha nahohólelh.”

13 'Et hoonts'i Sizi ndúbulhni, “Hoonliyaz huyoo'alh-i bugha nánuht'aih.” 'Et 'uhuyulhni, “Lho nanki 'ink'ez lhes kwulai' cha, 'aw 'i za ts'ut'i. 'Et ndunne 'ilhozdilne t'alh-i buba ts'onket de, 'et de za soo bugha ná'uztit'ulh.”

14 'Et njan 'ilhozdilne 'ankw'us 5,000ne dune hinli. 'Et Sizi yugha hodul'ehne ubulhni, “Kwulat whunizyanne hinli whe lhendun natl'ahudoolts'ilh budáhni.”

15 'Et whuz un'a huja. 'Et 'awet ts'iyawh natl'ahudilts'i whe

16 'et kwulai' lhes yilhchoot 'ink'ez lho nanki cha, 'et ndo whunalh'en 'ink'ez musi ni whe yuba tenadidli. 'Et taidanyuz 'ink'ez yugha hodul'ehne butl'ayánla, 'ilhozdilne bugha húyo'alh ha.

17 Ts'iyawh 'uhan'al 'ink'ez soo' huja. Ndai la ch'utizkat-i ts'iyawh nahuyalhdzoo whe whunizyai 'on 'at nanki chalhyal dizbun.

Sizi 'en Christ unli, 'et Peter huwu yalhduk

¹⁸ 'Et hukw'elh'az Sizi didutch'oh gaih tenadudli 'ink'ez yugha hodul'ehne huyulh 'ut'en 'ink'ez uboodulhkut, “Ilhozdilne, mbe usdli hutni?”

¹⁹ 'Ink'ez 'uhuyulhni, “John dune too be 'ulh'en-un 'int'oh hutni. 'Et 'onghohne cha Elijah 'int'oh hutni. 'Ink'ez 'onghohne cha hutni 'uda' nus hoo'enne, 'ilhoghun dunadija-un, 'en 'int'oh, hutni.”

²⁰ 'Et, “Nohni do?” ubulhni, “Mbe usdli dahni?” Peter yatilhduk whe 'uyulhni, “Mbe la Yak'usda ooChrist ts'utni-un, 'en 'int'oh.”

Dzoh nutizut-un 'ink'ez datítsah-un, 'et Sizi huwu yalhduk

²¹ 'Et khuniti be 'ubulhni, “Khun te 'uyoonne te dóhni' junih!”

²² 'Ink'ez 'ubulhni, “Yinka dune ye' lhat-un whé dzoh nutizut ooba' hoont'oh. 'Ink'ez ndunne tso whudilhdzulhne cha, 'udedo lubretne cha, 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha, 'enne ts'iyawh hich'az dútatni whe' hint'oh 'ink'ez 'et hituzilhghelh. 'Ink'ez whulh tat dzin dunadutádalh.”

Sizi ubulhni, “Mbe la sulh tídulh hukwa' ninzunne, dich'oh duba moodih nahoodle' ait'oh”

²³ 'Ink'ez ts'iyawh úbulhni, “Mbe la dune se' 'ut'en k'oh ts'e oot'en ha hukwa' ninzun-un, 'et ndunt'oh-un ndai la dats'ínt'oh-un, ts'iyawh whuladootnih 'ink'ez dzin totsuk dutulalhgus yólhchoot 'ink'ez suntooya'.

²⁴ 'Et huwa mbene la whe húk'huna-un hotilhyihne, 'enne 'et hoonts'i ninta huhúta'alh. 'Et hoonts'i mbe la whe khuna-un si sgha ninta oonin'ai de, 'en whe huk'huna-un hotilhyih.

25 'Et dune ndi yun k'ut ndulcho whuch'a oonil-hde de, 'et hoonts'i didutch'oh ye khuna-i ninta nín'ai k'us ye khuna-i yugha nahootálhchulh de, 'et ndet suba whuch'a hólhdeh?

26 'Et mbene la dune si cha 'ink'ez sghuni cha yukayá unli-un, 'et de yinka dune ye', nts'o de dich'oh ye dizti'-i cha, ooBá ye dizti'-i cha, 'ink'ez Yak'usda oolizas hiye dizti'-i cha, 'et whuz un'a whusanaja de, 'et 'oh de bukayátileh.

27 'Alha nohdusni, whulohne njan nudilhyanne ndet la dahutitsah-un 'et whuts'un ndet la Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et dahutitsa whutso hoti'elh."

28 Lhk'udit dzin at'en hukw'elh'az 'et nja dutni-un, 'et Peter, John, 'ink'ez James ndo dzulh k'uz dulh úbilya, whuz tenadutidli ha.

29 'Et 'awhuz tenadudli whe 'et oonin ts'e 'uts'un oonat'en suli'. 'Ink'ez oonaih cha soo ts'ih'un 'ulhyul suli', 'ink'ez oots'u ha' 'ánduz cha 'uja.

30 Khunsul nane dune, 'enne hiyulh yálhduk. 'Ilhoghun Moses 'ink'ez 'ilhoghun Elijah.

31 Busaoolkahl 'ink'ez be hóodat'en. 'Et Jerusalem ts'e datinelh whe datítsah-un lhaóodutileh, 'et huwun huyulh yálhduk.

32 'Et Peter 'ink'ez yulh 'ut'enne sa' tube hantez. 'Et ts'ih'un un'a t'enawhehunide whe 'et Sizi oots'u hayánduz-i, nane dune yuzih usyin whe hitilh'en.

33 'Et hukw'elh'az 'ink'ez highu whin'az whe Peter Sizi 'uyulhni, "Nemoodih hoonzoo njan uzdilhts'i. Tat-un whut'ah uztitez-un 'uts'oohooleh. 'Ilhoghun nyun mba, ilhoghun Moses ba, 'ink'ez 'ilhoghun cha Elijah ba." 'Et hoonts'i Peter daja dutinelh 'aw t'oonuszun.

34 Yalhduk whe kw'us buk'einde. 'Et kw'us bunasut'i whe 'et whe hunilhjoot.

35 Kw'us toh ts'e khuni huduzts'ai, "Ndun sYe' 'en ookw'esi'-un 'unt'oh. 'En oozóolhts'ai," ni.

36 'Et yaduk-un 'etsul 'uwhudija whe Sizi dich'oh za 'unt'oh whe hinilh'en. 'Et 'aw hoonliyaz lhe'hudínel ndet hohon'en-un. 'Et 'oh da' dzin 'aw dune lhodínel nts'en'a hinalh'en-un.

Ts'oodun ntsi'-i nudúdeh-i ooyudinda-un, 'en Sizi soo ná'yinla

37 'Et 'om bun dzin shus k'ut ts'e hanáhidil whe 'ilhozdilne Sizi hidudizdil.

38 'Ilhoghun dune 'ilhozdilne butoh Sizi 'últus-un yuts'u háyih whe nja dúyulhni, "Hodulh'eh-un nts'u tédusdlih sye' nolh'en. 'En 'aw 'ilhoghun syaz 'unt'oh.

39 'Et khunsul ntsi'-i nududeh-i yilhchuk ibulh hazulh, ookaootuzuk, 'ink'ez huwus oozá hanúldoh. 'Ink'ez tube howa whúlna whe ye yáhanadudoh. 'Et huwa ndulcho whe ooka hootsulh.

40 'Inka nye hódil'e'ne buts'u tédusdli hits'u hanáhidoolhdeh ha 'et hoonts'i 'aw 'uhooneh ait'oh."

41 'Et sizi 'utni, "Nohni 'andit whudizulhne 'alha 'aw nohba 'alha lhe'hoot'oh. Nohni dune 'aw ts'ih'un lhe'it'ohne ahli. Dawhuldzoh nohtoh 'utist'elh whe nohbulh óosyin? Nye 'sts'ílh'telh!"

42 'Et 'awhuz Sizi ts'u yilhtelh whe ndi ntsi'-i nududeh-i nayáno 'ink'ez yukaootilhzut. 'Ink'ez Sizi ntsi'-i nududeh-i khuniti be 'uyulhni 'et whe khuniti be hukwa' yudáni', 'ink'ez ts'oodun soo na'uja whe oobá tl'anáyalhti.

'Awet nilhdukw yinka dune ye', 'en dune ntsi'ne t'l'atiltelh k'une' hitil'en ha

⁴³ 'Ink'ez Yak'usda daltus la 'et huwa ts'iyanne buba hooncha sulì'. 'Ink'ez Sizi nts'oh tula ne'ust'en-un buba hooncha k'et, 'aw buk'ohoodózit ait'oh. 'Oh da' za yugha hodul'ehne 'et 'úbulhni,

⁴⁴ “Ndi khuni be nohbulh yatisduk-un, soo cho nohdzi be whudoolts'it. 'Awet nilhdukw yinka dune ye', 'en dune ntsi'ne t'l'atiltelh k'une' hitil'en ha.”

⁴⁵ 'Et hoonts'i njan daja ni-un 'aw ts'ih'un t'elhehonízil. 'Aw buba ts'et ha lhúhoolts'ulh. 'Et huwa daja ni, 'aw ts'ih'un nelhúhuhoo'al. 'Et hoonts'i whehúnuljut, 'aw hukwa huyoodolhkut ait'oh.

Mbe suba netoh 'uk'enus dune uncha-un unli?

⁴⁶ 'Ink'ez dich'oh dutoh lhdulhyoh 'ahudutni k'us mbe 'uk'enus uncha-un tileh.

⁴⁷ Dudzi yo whe daja huninzun Sizi t'eeoninzun. 'Et huwa 'ilhoghun ts'oodunyaz yílchoot 'ink'ez duzih neyulti.

⁴⁸ 'Ink'ez ubulhni, “Et soo ts'ih'un un'a 'unohdusni, mbene la soozi' gha ndun ts'oodunyaz hik'esutsitne, 'enne sk'ehintsi' whe' hint'oh. 'Ink'ez mbene la sk'esutsitne, 'enne mbe la whuz de sùtilh'a'-un, 'en cha hik'esutsit whe' hoont'oh. 'Et huwa, mbe la nohtoh-un 'uk'enus dune ba tel'en-un, 'en 'uk'enus ncha tileh.”

Sizi ubulhni, “Mbe la nech'az úlhdiitni-un, 'en nebulh 'unt'oh”

⁴⁹ 'Et John 'uyulhni, “NeMoodihti 'ilhoghun dune nyoozi' be ntsi'i nududeh-i dune buts'u

hanaídulhdoh, 'et ts'uhon'en. 'En 'aw nebulh 'il-hoghun lhiloh, 'et huwa 'et dut'en-un whuch'az níyoot.”

⁵⁰ 'Et hoonts'i Sizi 'uyulhni, “Whuch'a nahyoot iloh! 'Alha mbe la 'aw nech'az úlhditni-un, 'en nets'ú ditni-un 'unt'oh.”

Keyoh Samaria whut'enne, 'enne Sizi hikalhe'nízun

⁵¹ 'Et 'awet Sizi ooba whusaóodanzut ndo yak'uz nátidalh-un huba, 'et 'awet Jerusalem whuts'u nalh'a 'ink'ez whuz natidalh-un howun nanínuzut.

⁵² Khuni yuba na'ane dutso whe balh'a'. 'Enne hutizdil whe 'et 'awet 'ilhoghun Samaria keyoh ts'u hoozdil hiba lhaoodutileh ha.

⁵³ 'Et hoonts'i Jerusalem ts'u tizya-un 'et nahuhoon'ai whe njan keyoh Samaritan whut'enne 'aw hikalhe'nízun.

⁵⁴ 'Et yugha hodul'ehne James 'ink'ez John honalh'en bulh dahooja la whe Sizi huyoodulhkut, “NeMoodihti Elijah k'un'a ndi kwun ndus de yak'uz ts'e hadóonat 'ink'ez ts'iyawh hadók'un uzdooni', 'et eh neba hukwa' ninzun?”

⁵⁵ 'Et hoonts'i buts'u nálh'a 'ink'ez hukwa' budani', 'ink'ez 'utni, “'Aw daja nahzun t'ewhunuzáhzun 'et huwa' dahni!

⁵⁶ Soo cho soo zúlhts'ai, yinka dune ye', dune ye khuna-i musai yutilhtselh ha iloh whusainya, ubutilhyih ha whusainya.” 'Ink'ez 'et 'udun keyoh whuyaz ts'e whehándil.

Mbe la yun wheoonilhch'ul-un 'ink'ez k'oh naidutut'ih de, ndunt'ohne ndet la Yak'usda whulerwe unli-un, 'et 'aw huba soo lhé'hit'oh whe hint'oh

57 'Awet ti hidulh whe 'ilhoghun dune Sizi yughu ninya 'ink'ez 'uyulhni, “SMoodihti nts'e la tinya ts'e ts'iyawh nyun tisyalh.”

58 'Et Sizi 'uyulhni, “Nanguz 'enne cha 'an whut'i whe' 'unt'oh 'ink'ez dut'aiyaz cha t'o ut'i. 'Et hoonts'i yinka dune ye', 'aw tsén tal'al-un 'et hoonts'i lhuhóot'i.”

59 'Et 'uyoon cha 'ulhni, “Nyun cha sunanyalh.” 'Et hoonts'i 'uyulhni, “SMoodihti, k'at 'udechoo sbá oozi 'aóostelh.”

60 'Et hoonts'i Sizi 'uyulhni, “Whute dudulh yaid-lanne didutch'oh 'analuhoolyelh. 'Et hoonts'i nyun ndulcho whe nónya' 'ink'ez ndet la Yak'usda lerwe unli-un, ts'iyanne 'et huwun budóni'.”

61 'Et 'uyoon cha 'utni, “SMoodihti nyun tisyalh, 'et hoonts'i 'udechoo snatneke syoh ts'e but's'ú nunatisdalh-un 'ink'ez 'ilhiz wheni nohghu tisyalh budutásnelh, 'et stl'ahóon'aih.”

62 'Et hoonts'i Sizi 'uyulhni, “Mbe la wheoonilhch'ul-un 'ink'ez k'oh naidutut'ih de, ndunt'ohne ndet la Yak'usda whulerwe unli-un, 'et 'aw huba soo lhé'hit'oh whe' hint'oh.”

10

Lhtak'ant'it whuizyane (70) yugha hodulh'ehne, Sizi dutso whebalh'a'

1 'Et hukw'elh'az neMoodihti lhtak'ant'it whu-nizyane (70) 'enne 'utahábanla keyoh whuti totsuk nutiyalh-un, nane hinli whe dutso whebalh'a'.

2 'Et 'ubulhni, “Alha 'awet há' nukat-un newhúninzut 'ink'ez t'l'o mai' lhai suli', 'et hoonts'i 'ut'enne 'aw soo lhe'huniltsuk. 'Et huwa Yak'usda ha' nukat-un whumoodih, dich'oh 'a'duninla-un

'uyoonne cha 'ut'enne whusáboolh'a', 'et huba tenadahdli.

³ 'Awet ahdulh 'ink'ez soo zúlhts'ai! Lhe'hoont'oh yus 'usbai talgok te howaóodli, 'et whuz un'a nohni cha nohba howaóodli, 'usbai k'un'a yús toh ts'e nohtís'a'.

⁴ 'Aw sooneya zus cha, 'ink'ez lhook'ez cha, k'us kegon cha, 'i dunt'oh-i toohla' junih. 'Ink'ez ti dune dudíh'az de, khun te hadih hoonts'i budóhni' junih.

⁵ Ndet yoh danáhya de, 'et yoh dilhts'ine njan dúbudohni', nohyoh whudóghel oole'.

⁶ 'Et dune t'edusni-un 'et usda de, 'et de nohdzi dizghel-un 'et dutá'alh. 'Et 'aw ndunt'oh-un hooloh de, be nohdzi dizghel-i nohts'u nádutilts'ulh.

⁷ 'Et yoh za oohke'. Ndai nohgha húya'a'ih 'i za ooh'alh 'ink'ez oohnai'. 'Alha 'ut'enne bube 'ut'en k'elha hole' huba' hoont'oh. 'Ink'ez lhelhdun yoh te danaóohdaih junih.

⁸ 'Ink'ez nts'e la 'udun keyoh ts'óozah'az de, 'et 'anih nohuwhútni de, 'et ndai la nohbut nehininla-i, 'i ooh'alh.

⁹ 'Et mbe la 'et yoh ndudane, 'enne cha soo na'boohle 'ink'ez 'ubudóhni', 'Ndet la Yak'usda lerwe unli-un, 'awet nohenghoh 'uhoont'oh.'

¹⁰ 'Et nts'e la keyoh ts'oozah'az-un, 'et 'aw nohghu nulhíhiyal de, 'et ti k'enaohja, 'ink'ez 'udoohni',

¹¹ 'Et njan nohkeyoh whulez ndai la neke ghu hoonli-i, 'i hoonts'i, nohch'a búna'ts'alhde. 'Et hoonts'i t'ewhunóhzin huba' hoont'oh, ndet la Yak'usda whulerwe-un, 'et nohenghoh 'uhoont'oh,' 'et budóhni'.

¹² 'Alha ts'ih'un nohdusni, 'et dzin whusaootilts'ulh-un, 'et keyoh Sodom whut'enne,

'oh da' nts'en'a la bubulh dahooja la inle', 'et nja keyoh whut'enne, mbene la nohka lhe'nízunne, 'enne 'on nus hoontsi'-un bugha óotalts'ulh.

Mbene la dudeni nahádunooleh hukwa lhe'hunízunne, dáwhulsi'-un butsu hóoltsulh whe' hoont'oh

¹³ “Et nohni Chorazin whut'enne, 'ink'ez nohni Bethsaida whut'enne, nohni cha 'awet dawhulsi'-un 'et nohts'u hóolts'ulh! Soo cho soo zúlhts'ai, ndet la hoolhtus-un nohnat 'uhooja-un, ndunne Tyre 'ink'ez Sidon whut'enne, 'enne bunat 'et cha 'et ndúhooja de, 'uda' da' dudeni náhondunizdla oole' da'. 'Ink'ez da' doso be hudilhts'i 'ink'ez da' kwun lez k'éhidzi. 'Et whuz un'a da' 'uhooneh oole'.

¹⁴ 'Et dzin nohba whuz de hoolts'ulh nohba nahutideh ha, 'et ndunne bubulh dawhutanelh-un, nohni 'on nus nohba hootatsi'.

¹⁵ 'Et nohni Capernaum whut'enne ndo yat huba soo áht'oh nahzun eh? 'Awundooh! 'Et k'us kwuncho yo ts'e nóhotilhdulh!

¹⁶ 'Ink'ez nohni stso tihdulh mbene la nohoozilhts'aïne, si cha soo hoozilhts'ai. Mbe la ch'a nohnísjoot-un, si cha ch'a sunísjoot whe' hoont'oh. 'Ink'ez mbe la ch'a sunísjoot-un, mbe la whuz de sútilh'a'-un, 'en cha ch'a inísjoot whe' hoont'oh.”

Ndo yak'uz nohoozi' 'uk'usguz, 'et huwa whunólhni

¹⁷ 'Et hukw'elh'az lhtak'ant'it whunizyane huhoont'i' whe whusanáhidil. 'Et nduhúyulhni, “NeMoodihti ndunne ntsi'-i nududeh-i, 'enne hoonts'i, nyoozi' gha nek'une' hut'en!”

¹⁸ 'Ink'ez 'ubulhni, “Ditni kwun k'un'a ndus hadúnat, 'et whuz un'a Satan ndus de yak'uz ts'e hadílduz, 'et nus'en.

19 Soo zúlhts'ai, tl'ughus 'ink'ez lubezo unli-i, scorpion huyulhni, tube cho ook'unahya. 'Ink'ez ndai la nohch'az ditnine hiye ulhtus-i, 'et ts'iyawh ndi bando 'ooht'e'-un, 'et nohtl'ahóos'ai 'ink'ez 'aw hoonli nohundólhda ait'oh.

20 'Et hoonts'i ntsi'-i nududeh-i nohk'une' 'oot'en huba 'unt'oh, 'aw 'et huwa iloh whunúlhni. 'Et k'us ndo yak'uz nohoozi' ts'iyawh 'uk'usguz, 'et huwa za whunólhni.”

Sizi Ndoni be whunólhni

21 'Et 'oh whuya 'uhunit'oh Sizi Ndoni be whunúlhni whe nja dutni, “UBá nyun nyudústi! Yak'uz 'ink'ez yun k'ut huMoodihti inli. Whunihne 'ink'ez hodul'ehne, ndi 'i ts'iyawh buch'á whuntin'i. 'Et hoonts'i ts'oodunyaz le'unt'ohne, 'enne bunalhts'et hahon'ai. 'Alha 'uBá dainja la hoonint'i'.

22 'UBá ts'iyawh stl'ahónla, 'ink'ez 'en ooYe' mbe unli ts'iyanne t'ehonúszun. OoBá 'aw 'en za t'einizun. 'Ink'ez mbe ooBá unli, ooYe' 'aw 'en za t'einizun. 'Ink'ez mbe la ooYe' 'onghohne whubuntilhtun hukwa' ninzun de, 'en za ooba' hoont'oh.”

23 'Ink'ez yugha hodul'ehne buts'u nálh'a 'ink'ez yooyo whútsul 'ubúlhni, “Ndet la hooch'en-un 'uy-oonne duna be honilh'en, 'enne 'uk'enuz hoonzoo-un bugha whults'ut.

24 Nohdusni lhane nus hoo'enne cha 'ink'ez lerwene cha 'enne dalcho-i be ndet hooch'en-un hoti'elh hukwa' huninzun, 'et hoonts'i 'aw lhuhuhóo'el. 'Ink'ez ndet la whudáhts'o-un 'enne cha hidutáts'o hukwa' huninzun 'et hoonts'i 'aw lhohodits'il.”

Dazit'elh whe 'ilhiz be ts'ukhuna-i ts'itálhchulh?

25 'Et hukw'elh'az 'ilhoghun Moses be' 'udustl'us 'uyoo unli be yalhduk-un, 'en dudinya 'ink'ez Sizi 'onilha yoodulhkut, “Nehodulh'eh-un datist'elh whe 'ilhiz be ts'ukhuna-i hootáschulh?”

26 'Et Sizi 'utni, “Ndet 'uk'uwhusguz Moses be 'udustl'us k'ut? Ookw'uyailhduk whe nts'en'a mba daja ni?”

27 'Et ndúyulhni, “Ndiz un'a nja dutni, 'Yak'usda nyuMoodihti ndzi ndulcho-i be cha, nzul ndulcho-i be cha, nyunut'i ts'iyawh 'i be cha, nyeni ts'iyawh 'i be cha, 'et whuz un'a 'en ook'eoontsi'. 'Et dáhoont'oh hukw'un'a nyunch'oh k'enaintsi', 'et whuz un'a za nyenghoh whut'i-un 'en cha ook'eoontsi'.”

28 Sizi ndúyulhni, “Soo ts'ih'un 'udini. 'Et ndint'en de, 'et de 'ilhiz wheni khutanalh.”

29 'Et hoonts'i ndun dune ts'ih'un 'unt'oh-un na'dudil'i. 'Et huwun Sizi yoodulhkut, “Mbe la senghoh whut'i-un?”

30 'Et Sizi nja dúyulhni, “Ilhoghun dune Jerusalem whe dinya 'ink'ez Jericho ts'u tizya whe 'undunut'ihne huyílhchoot. Oonaih ts'iyawh higha haháyulya 'ink'ez ka huyulhtsi, 'ink'ez 'et nehinilhti, 'ink'ez higho whenádil, 'awet dátsa whe.

31 Soo 'oh da' za 'ilhoghun lubret ti 'oh whuya uyalh whe ndun 'en yutilh'en. Yutilh'en whe 'ants'i yanch'az lhusiya.

32 'Ink'ez soo whuz un'a za 'ilhoghun dune Levi ts'u hainzut-un, 'en cha 'oh whuya uyalh whe yunalh'en 'ink'ez 'ants'i yanch'az lhusiya.

33 'Et hoonts'i 'ilhoghun Samaria whut'en-un, 'en cha 'oh whuya uyalh whe yutilh'en 'ink'ez 'aho yugha te'ninzi.

34 Yughu ninya 'ink'ez khe cha yukailhdzo 'ink'ez ts'ekoo too' cha, 'ink'ez yuka' dalh'oo. 'Ink'ez dughuna' k'éyilhti 'ink'ez dune ts'uztez bayoh ts'ú yoolhti 'ink'ez 'et yughunli.

35 'Et 'om bun dzin tiyalh whutso nanki sooneya ts'uztez whumoodih tl'ayan'ai 'ink'ez 'uyulhni, 'Ooghonle'. 'Ink'ez ndai la 'on 'un ookw'uz ts'iya-i yilh'i-i whusanásja de mba ookw'elha whutiselh.' ”

36 'Et Sizi 'uyoo unli be yalhdruk-un 'en yoodulhkut, “Et ndun mbe la dune untsi'ne 'ankw'us hizilghhi whe ndunne tane dune hinalh'en da', 'et k'us mbe soo ts'ih'un un'a yenghoh whut'i-un 'unt'oh ninzun?”

37 'Et 'uyulhni, “Mbe la yugha te'ninzi-un, 'en 'unt'oh!” 'Et Sizi 'uyulhni, “Awet inyalh 'ink'ez nyun cha whuz un'a za 'et ndónt'en!”

Mary 'uk'enus hoonzoo-un 'utahahón'ai

38 'Et hukw'elh'az hidulh whe Sizi 'udun keyoh ts'oozya 'ink'ez ts'eke Martha huyulhni, duyoh ts'eghu nuseya.

39 'Ink'ez bulhtus Mary huyulhni, 'en cha Sizi yucheh usda 'ink'ez yughuni yoozilhts'ai.

40 'Et hoonts'i Martha nts'en'a la bugha ná'tit'alh-un 'et tube 'uníst'et. 'Et Sizi yughu ninya 'ink'ez 'uyulhni, “SMoodihti 'ants'i mba hoont'oh eh sulhtus sich'oh za 'et nesunilhti butaost'en ha? 'Ink'ez sla oot'en dini!”

41 'Et hoonts'i Sizi 'uyulhni, “Martha Martha lhat-un la hoot'oh-un howu nuni ninzut!”

42 'Et hoonts'i 'aw 'ilhoghun za 'uk'enus nduts'ooneh huba' hoont'oh. 'Et Mary 'uk'enus hoonzoo-un 'utahahón'ai whe' hoont'oh 'ink'ez 'aw oola k'éhahoolts'it ait'oh.”

11

Ndiz un'a tenazdoodli huba' hoont'oh

¹ 'Et 'ilhoh dzin, 'ants'i 'oh ho Sizi tenadudli. 'Etsul 'udija whe 'ilhoghun yugha hodul'eh-un yulhni, “John nts'en'a la yugha hodul'ehne whubodalh'e', nyun cha whuz un'a tenazdutidli-un whuneoodilh'eh.”

² 'Et ndubulhni, “Nja dudahni whe tenadoohdli, 'NeBá yak'uz sinda.

Nyoozi' dóti'.

Dahoont'oh whe lerwe inli,

'et cha nets'ó toolts'it.

'Ink'ez ndet la yak'uz ts'e hukwa' ninzun dahooja la,

ndi yun k'ut cha, 'et whuz un'a za 'et dúhoneh.

³ Ndai la 'andit dzin uzti'ulh-i, negha nín'aih.

⁴ 'Ink'ez 'uyoonne bulh dulhyoh ts'uwhulh'ai de, buba whunats'odoolnoh.

'Et whuz un'a za nelubeshi neba oonaoodolnoh.

Nts'e la tank'us uznint'i-un whuch'a neghinli.

'Ink'ez ntsi'-un 'en ch'a néghinli.’ ”

⁵ 'Ink'ez Sizi 'ubulhni, “Nohni nohtoh mbe 'unt'oh ook'eke hoonli 'ink'ez tuzniz oots'u tíhyalh 'ink'ez 'udutáhnelh, 'Sk'eke lhes ta sghu sinla!

⁶ Njan sk'eke-un 'ilhoghun sghu ninya. Nilhzaz de hainya, 'aw oogha íyos'alh-i hooloh.’

⁷ 'Ink'ez la yoh whuts'un idóni', “Aw sgha ínai iloh. Dati 'awet dánadilts'ut whe 'unt'oh. Suzkeh te

ts'iyawh naznistez. 'Aw dunadósja' ait'oh. 'Ink'ez hoonliyaz ngha óos'alh ait'oh.'

8 'Et nohdusni, 'aw dunadoja' ait'oh 'ink'ez hoonliyaz yugha óo'alh ait'oh, ook'eke-un 'unt'oh 'et hoonts'i. 'Et hoonts'i whuz yoodulhkut za 'uyulhni, 'et huwa dunadutádalh 'ink'ez ndai yuka' ninzun ts'iyawh yugha ítalelh.

9 'Et whuz un'a za nohdusni, Yak'usda ndai la ooka yoodulhkut-i nohgha íta'alh. Ookunáhta 'ink'ez nahootáh'alh. Dati dunulhkw'uz 'ink'ez nohba dáha' dutikwus.

10 'Et mbene la Yak'usda hoonli hits'u hukwa 'utni de, 'enne 'et bugha whútakulh. Mbene la hoonliyaz hukwunútane, 'enne nahuhootá'alh. 'Ink'ez mbene la dati dunulkw'uzne, 'enne cha buba dáha' dutikwus.

11 Mbene nohbáke nohtoh, ooye' lhes yuts'u ha 'utni de, 'aw tse yutl'adóo'alh ait'oh. K'us lho yuts'u ha 'utni de, 'aw 'i k'et tl'ughus yutl'a oolelh ait'oh.

12 K'us lugok ghez yuts'u ha 'utni de, 'aw 'i k'et ntsi'-i neoolht'ah-i, scorpion huyulhni, 'i yutl'ayóolhtelh ait'oh.

13 Ndiz un'a nja duhoont'oh, nohni lubeshi 'ulh'enne ahli, 'et hoonts'i t'oonáhzun nts'en'a unzoo-i nohuzkeh gha tíhlelh. 'Et dáwhulcho-i be 'on nus ndo yak'uz nohBá, mbene la yoodulhkutne, Ndoni bugha tí'alh."

Ooba 'alha lhe'hoot'ohne, 'enne hutni, "Sizi, 'en netsudule ye ulhtus-i be 'ut'en"

14 'Et 'awet ndi ntsi'-i nududeh ooyudinda-un 'aw yaoolhduk ait'oh whe Sizi dune ts'u hanaínanyoot. 'Et ts'u hanaínanyoot whe dune

yalhduk-un 'awet yawhenilhduk. 'Et 'ilhozdilne ts'iyawh buba hooncha.

15 'Et whulohne nduhutni, “Beelzebul mbe la ntsi'-i nududehne bumoodih, 'en be ntsi'-i nududeh-un dune yuts'u hanainanyoot.”

16 'Et 'uyoonne huyoolhdzih whe huyoodulhkut, “Yak'uz ts'e whuts'un neba huwa 'it'en tune' tant'en eh, 'et whunenilhtun?”

17 Daja huninzun-un t'ooninzun 'inka 'et dúbulhni, “Nts'e la whulerwe hinli-un, 'enne lhch'az nehúndil de, 'enne ts'iyawh gak hutileh. 'Et whuz un'a za 'ilhoghun yoh dilhts'ine, 'enne cha lhch'az nehúndil de, 'enne cha gak hutileh.

18 'Et whuz un'a za nts'e la Satan lerwe unli, 'et didutch'oh lhch'az nedinja de, nts'en'a ookw'úne' whut'en za tileh? Lhe'dahni Beelzebul 'en be ntsi'-i nududeh-i dune ts'u hanánusyukw dahni.

19 'Et si Beelzebul 'en be 'ust'en de, 'et de sudahni nohni nohye'ke k'us mbe be suba ntsi'-i nududeh-i dune ts'u hanábonuyukw? 'Et huwa 'enne bugha t'ewhutihzeh tank'us údahni!

20 'Et hoonts'i Yak'usda oolaska be ntsi'-i nududeh-i dune ts'u hanánusyukw de, 'et 'alha' hoont'oh whe nts'e la Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et 'awet nohghu whults'ut whe' hoont'oh.

21 'Et dune ulhtus-un lhutigan-un huba lhadint'oh whe, 'et duyoh huwunli 'ink'ez ndai la 'et yuzdla-i, 'aw oot'á'onalh ait'oh de.

22 'Et 'uyoon yanus 'ultus-un yundílhda' 'et whe yuch'a' nilhde. 'Et dune ye lhutigan-i yut'aninintan-i ts'iyawh yugha hayulya. 'Et hukw'elh'az mbe la ooch'a' ninde-un ndai la 'et yuzdla-i, 'i cha ts'iyawh 'uyoonne ba lhk'eyanla 'ink'ez butainínla.

²³ Mbene la sulh lhe'it'ohne, 'enne sch'az huditni whe' hint'oh. 'Ink'ez mbene la 'aw dune sla 'il-hulhósdlene, 'enne ts'iyawh 'ants'i yahitákulh.

Dahooja la whe ntsi'-i nududeh-i doo cha za dune buyunaidide de

²⁴ “Et ntsi'-i nududeh-i dune ts'u hanádide whe, yun whudizgih-un 'et whuz nududeh natilyis-un hukwu núta. 'Et 'aw ndoohóont'oh-un nalhuhoo'al 'inka dich'oh na'dudútni, “Et mbe la ooyudisda'-un, whuz za natoosja.’

²⁵ 'Et whuz naoodaih te 'ink'ez 'et nahoo'aih ndun dune dudzi yo lhodítsun nawhulh'tsi 'ink'ez ts'ih'un na'uja.

²⁶ 'Ink'ez 'et 'uts'un whedudoh 'ink'ez lhtak'ant'ine ntsi'-i nududeh-i 'enne yanus 'ul'tsi'ne, 'enne 'et dune hiye nádudoh 'ink'ez 'et nehúnih. 'Et ndun dune mbe la hiyudúlts'i-un, 'en 'et whutsoda' whanus 'ul'tsi' sulí.’”

Mbene la Yak'usda ooghuni yudits'one 'ink'ez yoontunne, 'enne 'uk'enus hoonzoo-un butsu hoolts'ulh

²⁷ 'Et Sizi nja dutni-un hukw'elh'az, 'ilhozdilne butoh 'ilhoghun ts'eke yuts'u huyih, “Mbe la oochan ts'u hainzut-un 'ink'ez mbe la nye 'alht'ukw-un, 'en ts'eke 'uk'enus hoonzoo-un oogha whul'ts'ut,” ni.

²⁸ 'Et hoonts'i Sizi 'uyulhni, “Et 'uk'enus hooncha-un 'uhoont'oh, mbene la Yak'usda ooghuni yudits'one 'ink'ez yoontunne, 'enne 'uk'enus hoonzoo-un bubulh 'uhooja!”

Hooncha tune' whut'en-un, 'et za hukwa hitís'en

²⁹ 'Et 'ilhozdilne lhan'un te nus za lhe'huniltsuk 'ink'ez 'ubulhni, “Njan 'andit whudizulhne

dune, 'enne hintsi'. 'Et hoonliyaz hooncha tune' whut'en-un 'et za huwhuntih'elh hukwa' huninzun. 'I gha la t'ehonózin. 'Et hoonts'i 'aw huhoo'en-un bughá holts'it ait'oh. 'Et nts'en'a la nus hoo'en-un Jonah bulh dahooja-un, 'et za hoti'elh.

³⁰ 'Alha nts'en'a la Nineveh whut'enne, 'enne Jonah be buba whehóodal'en-un inle', 'et whuz un'a za 'en k'un'a 'andit whudizulhne dune, yinka dune ye', 'en be buba whehoodal'en-un tileh.

³¹ 'Oh whuya hoozulh-un dzin dune ba nahutideh de, 'et whe nyaz de whulerwe ts'eke 'en buniz dudutáyalh, 'et whe buba nahutideh. Soo cho whunulh'en, ndi yun k'ut nilhdzaz de hainya lerwe Solomon ye whunih-i yudutáts'o ha. 'Et hoonts'i 'ilhoghun lerwe Solomon anus 'unt'oh-un 'andit nohtoh usyin.

³² 'Ink'ez 'oh whuya hoozulh-un dzin dune ba nahutideh de, Nineveh whut'enne nohni 'andit whudizulhne nohtoh do dutádulh 'ink'ez nohba nahotiyeh. Soo cho whunulh'en, 'oh da' Jonah bubulh yailhduk da', ts'iyawh dudeni náhundunizdla. 'Et 'awet soo zulhts'ai, 'ilhoghun 'en Jonah anus 'unt'oh-un 'andit nohtoh usyin.

Nena 'i 'ants'i neyust'e ba too dizk'un 'et dunt'oh

³³ “Dune 'aw too dizk'un naidulhk'an 'ink'ez whunist'i-un k'us chalhyal t'ah te 'aw néyo'alh ait'oh. 'Et k'us too dizk'un hukw'us'ai-un, hukw'eyi'aih. 'I gha la ts'iyanne dándilhne ndi be hóot'en-i hinoolh'en.

³⁴ 'Et whuz un'a nohni nohna 'i 'ants'i nohyust'e ba too dizk'un le'unt'oh. 'Et nohna soo 'unt'oh de, 'et nohyust'e dulcho whe be hoot'en-i be

whudizbun. 'Et hoonts'i nohna lhe'ízoo' de, 'et nohyust'e 'i cha tsalhgus be dizbun.

³⁵ 'Et huwa ndai be la nohyust'e be hoot'en-i ahli, khun te nohyust'e tsalhgus naoodle' junih. 'Et whuch'a soo cho huwohle'!

³⁶ 'Et huwa nohyust'e ndulcho whe be hoot'en-i dizbun, 'ink'ez 'aw hoontsool-unyaz hoonts'i tsalhgus ooghu hooloh de, 'et de la ndulcho-i be be hoot'en oole'. 'Et whuz un'a soo ts'ih'un be hoot'en-i ulhtus-i k'un'a whedindi, 'i gha la soo whunoolh'en.”

Duba na'udzoo'ne, 'enne dawhulsi'-un, 'et bugha whútalts'ulh

³⁷ Sizi 'awhuz yalhduk whe 'ilhoghun Pharisee yoodulhkut, “Sdlanaint'alh syoh ts'e.” 'Et Sizi yoh daninya 'ink'ez natl'adida' 'uti'ulh wheni.

³⁸ 'Uti'ulh whutso lanalhe'ildoh. 'Et Pharisee yunilh'en 'ink'ez tube ooba hooncha.

³⁹ 'Ink'ez neMoodihti 'et nduyulhni, “Nohni Phariseene soo cho whunulh'en, nohlusyet 'ink'ez lubot bulh, ooka za tunáwhahgus. 'Et hoonts'i nohdzi yo whe dátni-i cha 'ink'ez 'ut'en ntsi'-i bulh, 'i ts'iyawh 'i be nohyo ts'e whudizbun.

⁴⁰ Whusnine ahli! 'Aw eh t'eeonuzáhzun? Mbe la yoo'az ts'e 'uhoonla 'ink'ez bez ts'e cha, 'en za 'uhoonla.

⁴¹ 'Et hoonts'i ndai la aht'i-i, 'i be 'i ooloh tel'enne be la 'ooht'en. 'Et de la ts'iyantsuk nohba whuna'oodeh.

⁴² 'Et hoonts'i nohni Phariseene 'awet dawhulsi'-un 'et nohts'u hóolts'ulh! Ndiz un'a nja daht'en, ndai la hanúlhyeh-i, 'ut'an sooltsun-i cha, rue cha huyulhni, 'ink'ez 'onghoh-i, 'i 'ooloh, 10%, 'i Yak'usda ghah'aih. 'Et ndóht'en huba' hoont'oh.

'Et hoontsi'i ndet la ts'ih'un un'a ne'áht'en-un, 'ink'ez Yak'usda ye nek'entsi'-i, 'aw ndulhúzaht'en. 'Et whuz un'a cha ndóht'en huba' hoont'oh.

⁴³ Nohni Phariseene 'awet dawhultsi'-un 'et nohts'u hóolts'ulh! Lizwif lugliz dahyaih de, 'uhoont'oh-un natl'adahdaih, 'et za hukwa' nahzun! 'Ink'ez ndet la 'e'óoket-un, soo ts'iyanne nohodólhti' hukwa' nahzun.

⁴⁴ 'Et nohni Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne 'ink'ez nohni Phariseene, dune nalh duba na'ahdzoo'. 'Awet dawhultsi'-un 'et nohts'u hóolts'ulh! Nohni ts'un k'ut 'adahla-un, 'aw dune lhunohis'en le'aht'oh. 'Ink'ez 'adahla-un dune t'ehonúszun whe nohk'unuhudilh.”

⁴⁵ 'Et 'ilhoghun Moses be 'udustl'us k'ut daja ni whe beni hoonli be yalhduk-un, 'en Sizi yulhni, “Nehodulh'eh-un njan 'udini-un, wheni cha neb-ulh 'udini, 'et huwa neba dzoh 'udínja.”

⁴⁶ 'Et 'uyulhni, “Nohni cha Moses be 'udustl'us k'ut daja ni whe beni hoonli be yalhdukne, 'awet dawhultsi'-un 'et nohts'u hóolts'ulh! Nohni no-hgha dune 'ut'en howa whúlna'-un butl'awhahle, 'aw hoontsool-unyaz whe hoontsi'i bula 'oohneh ait'oh.

⁴⁷ Nohni 'awet dawhultsi'-un 'et nohts'u hóolts'ulh! Nohtso da' nus hoo'enne, 'enne buba tse bet 'ahudutilhtelh-un 'uw hulh'en. 'Ink'ez nohbáke 'enne bubuhanghan inle'.

⁴⁸ 'Et 'alha nohbáke 'et dahája, 'et nohni no-hba ts'ih'un 'uhoont'oh nahzun. 'Et soo cho whunulh'en, nohbáke nus hoo'enne ubuhanghan 'ink'ez nohni 'ahudutilalh-un buba 'uw hulh'en.

⁴⁹ 'Et huwa njan Yak'usda ye whunih-i, 'i be 'et dutni, 'Nus hoo'enne 'ink'ez whel'a'ne, 'enne

nohts'u butis'alh. 'Enne whulohne dzoh nubotilhdzut 'ink'ez 'onghohne cha hubotighan.'

⁵⁰ 'Et ndi yun 'udechoo 'ulya 'et whuts'un ndunne nus hoo'enne bubuzkai' whúzdli'ne, nohni 'andit whudizulhne dune nohni hukw'elha whutilhtselh whe' hoont'oh.

⁵¹ 'Et huwa la 'oh da' Abel buzkai' whuzdli'-un whuts'un 'ink'ez Zacharias buzkai' whuzdli' da', ndun 'en 'unt'oh Zacharias njan lugliz whucho 'et loodel eguz 'et hizilhghi, 'alha ts'ih'un nohdusni, 'oh da' dahooja la, 'et 'andit whudizulhne dune, 'et nohni hukw'elha whutilhtselh whe' aht'oh.

⁵² 'Et nohni Moses be 'udustl'us k'ut daja ni whe beni hoonli be yalhdukne, 'awet dawhultsi'-un 'et nohts'u hóolts'ulh! Nts'en'a la dune t'ehonózin-un, 'et bughu nawhúlhchoot! Nohnich'oh 'aw lhuwhúlhchulh. 'Et mbene la hóolhdzihne, 'enne cha k'oh úbohtun!"

⁵³ 'Et 'awhuz 'oh whúya hiyilh whe, ndunne Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'ink'ez Phariseene, 'enne tube huyóolhdzi. Khun tilah hoonliyaz 'uts'un un'a 'udooni' 'inka lhelhdun hukwa huyoodulhkut.

⁵⁴ 'Ahoohyiz hinilh'en 'onilha khun tilah tank'us 'údooni'. Khunsul hoonliyaz 'udija de, 'et hik'ehóota'alh.

12

Phariseene bules be untuldoh-i, 'et whuch'a kholdle'

¹ 'Oh da' whe lhane dune 'ilhuhozdil. Huldai k'et lkh'unuhúdilh cha' hut'en. Mbene la yugha hodul'ehne, 'enne cho ndubulhni, "Ndunne Phariseene bules be untuldoh-i, 'i ch'a soo cho howahli. 'I dune nalh ye dúba na'udzoo'-i, 'i 'unt'oh.

² 'Alha ndai la ts'iyawh whunist'i-un, ts'iyawh ts'et haóotikulh. 'Et ndai la whu'iz 'unt'oh-i, 'i cha ts'iyawh t'entidzeh.

³ 'Et huwa ndet la tsalhgus yo ts'e yalhduk, 'et hoot'en-un hidutats'o. 'Et ndet la yoh whez ts'e 'uyoon yudze khuni in'aih daja dani'-un, 'et bun k'ut whuts'un khuniti be howu yatilhduk.

Yak'usda 'en za be noolhjut

⁴ “Ink'ez sk'ekene nohdusni, mbene la nohyust'e ughanne, 'et hoonts'i 'aw 'on 'un hoonliyaz 'uhooneh ait'oh, ndunt'ohne bube noolhjut junih.

⁵ 'Et hoonts'i mbe la be ntilhjut-un, 'en bunóhuntistun. Mbe la nohyust'e silhghi-un, 'et hukw'elh'az, 'en za ooba' hoont'oh whe kwuncho yo ts'e cha nohtinoh, 'en za be noolhjoot! 'Alha nohdusni, soo ts'ih'un un'a 'en be noolhjut!

⁶ 'Alha eh 'uhoont'oh kwulai' 'uchas, 'i nanki sooneya tsuditi'-i be 'óket? 'Ink'ez ndi dut'aiyaz Yak'usda 'aw 'ilho hoonts'i yunalhodulhnoh whe' hoont'oh.

⁷ 'Ink'ez daltsuk nohtsigha' 'i hoonts'i ts'iyawh t'einínzun. 'Et huwa whenoolhjut junih! Nohni 'uchasanus dáhti' whé aht'oh!

Dune nalh Sizi 'en sch'e' 'unt'oh uzdooni'

⁸ “Ink'ez 'et cha nohdusni, mbe la dune nalh, Sizi Gri 'en ooch'e' usdli ni-un, 'en yinka dune ye' Yak'usda oolizas ubudutánelh, ndun 'en sch'e' unli whe 'unt'oh.

⁹ 'Et hoonts'i mbene la dune nalh sts'ooditdlaine, 'enne Yak'usda oolizas bunalh buts'oodutásdlai.

10 'Ink'ez mbene la yinka dune ye' ch'az ditni be yalhdukne, daja hutni-un, soo buba 'un whutilhdulh. 'Et hoonts'i mbene la Ndoni ch'az ditni be yalhdukne, 'aw buba 'un whutookat ait'oh.

11 'Ink'ez lizwifne lugliz, k'us nahiyilhne, k'us moodihne cha, 'enne bubut nenohonilhya de, daja dutihnelh-un, 'et huwu ni oohle' junih.

12 'Et soo 'et whudizulh-un Ndoni whunohuntlhtun daja dutihnelh-un.”

Khuni be nawhutnuk-i dune whusni-un, 'en g'hun

13 'Et 'awet dune toh 'ilhoghun dune 'utni, “Whuneoodulh'eh-un nedusneke buk'élhutizkat-i, 'i sulhutsin ndai la sch'e' unli, 'i stl'ayóolelh sba dini!”

14 'Et Sizi 'uyulhni, “Dune, mbe usinla nohba nahiyilh-un, k'us nohba yatilhduk-un sulhtsi?”

15 'Ink'ez Sizi 'ubulhni, “Nohni soo cho k'ahdli! 'Uyoon dune ch'e' ha' noohzin junih! Dune daltsuk hoonli yut'i ndi yun k'ut, 'ohwhi 'ants'i 'únt'oh whe 'unt'oh.”

16 'Ink'ez 'et khuni oogha whuts'odul'eh huwun ubulh yalhduk whe nja dutni, “Ilhoghun dune hoonzoo 'unt'oh-un, ooyun k'ut ts'iyaitsuk soo haníyeh.

17 'Ink'ez didutch'oh 'uninzun, ‘Nts'en'a cha la daoosneh? Haníyeh-i bayoh whudizbun k'et. 'Aw 'on 'un cha 'uyoo dánosdzaih ait'oh.’

18 'Ink'ez 'et dutni, ‘Nja dutísnelh lhat-un haníyeh-i yoh naná'whuduntisyus 'ink'ez 'on nus 'uhoolcho-un na'whutisdlelh. 'Ink'ez 'et la ndai la hanísyai-i 'ink'ez ndai la ust'i-i, ts'iyawh datísdlelh.

19 'Ink'ez la na'dudóstni', lhai unzoo-i mba 'ul-hozkat, lhat yus k'ut whuba. 'Inka nailyis, 'in'alh, taintnai, 'ink'ez whunílhni.'

20 'Et hoonts'i Yak'usda 'uyulhni, 'TUBE whusni-un inli! 'Andit 'úlhdzis nzul naitálchulh. 'Ink'ez ndai la int'i-i, mbe ts'u tíkulh?'

21 'Et whuz un'a mbe la lhai duba 'ilhozdla-un 'ink'ez Yak'usda ba hoonli lhit'i.'

Yinka dúlhts'i-un huwu ni oohle' junih

22 'Ink'ez yugha hodul'ehne 'ubulhni, "'Et huwa nohdúsní, yinka dúlhts'i-un, ndai la tih'ulh-i 'ink'ez be sóo nadutihneh-i, 'i ts'iyawh ooghu ni oohle' junih!

23 Ndai la 'ut'alh-i, 'ink'ez naih cha, 'ohwhi 'ants'i unli whe 'unt'oh. Yinka sahda-un cha, 'ink'ez nohyust'e cha 'i 'on nus dízti'.

24 Ndunne datsancho dahint'oh la bughu nuni nahzut. 'Aw 'alhé'hunusdle 'ink'ez 'aw halhé'hunusdle cha' hint'oh. 'Ink'ez 'aw uzdla bayoh 'ink'ez haníyeh-i yoh cha lhuhuhóot'i'. 'Et hoonts'i Yak'usda bughu 'á'aih. 'Ink'ez nohni ndi dut'ai anus dáhti' whe aht'oh.

25 Nohni nohtoh mbe 'unt'oh dalcho tileh howu ni unli? 'Aw 'et huwa 'on nus 'ulyiz oole' ait'oh.

26 Ndi hoontsool-unyaz hoonts'i 'oohoohleh ait'oh de, 'et di ha 'udun cha howu ni ahli?

27 'Ink'ez 'indaiyaz unzoo-i, nts'en'a haníyeh, howu nuni nahzut. 'Aw lhe'ust'en 'ink'ez 'aw hoonliyaz hiye soo nadootnih-i cha lhe'husdle. 'Et lerwe Solomon naih dízti' 'i be soo nadut'ih te, 'et hoonts'i 'aw 'indaiyaz anus lhe'íldzoo' whe 'unt'oh.

28 'Et Yak'usda tl'o unzoo-i yilh'i. 'I 'andit dzin tl'o k'ut haníyeh 'ink'ez bunde 'i tshidutilkhulh 'ink'ez duták'un. 'Et nohni dalcho-i be suba 'on nus

soo nanohdooleh. Tube ustla ntsool-i be nohba 'alha hoont'oh.

²⁹ Ndai la tih'ulh-i 'ink'ez tihtnelh-i cha, 'ahool-hyiz tube cho ooka daóhtni 'ink'ez ooghuni oohle' junih.

³⁰ 'Et ndi yun k'ut 'udun yun k'ut whut'enne 'et za hukónuta. 'Et hoonts'i Yak'usda nohBá ndai la be ndunahdzit-i ts'iyawh t'einzun whe 'unt'oh.

³¹ 'Et hoonts'i nts'en'a Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et za hukwaitah'en de, 'et ndi cha 'on nus nohghá' tikulh whe' hoont'oh.

³² Nohni se 'usbai 'ilhoh núlhas-i, 'aw noolhjut junih! Soo cho whunulh'en, nohBá nts'en'a whe lerwe unli-un, 'et hoont'i' whe nohgha óota'alh.

³³ Ndai la aht'i-i ts'iyawh be 'óhket 'ink'ez tel'enne, 'enne bugha yohlelh. 'Et whuz un'a 'et daht'en de, 'ants'i sooneya zus ninta lhe'ust'i-i, 'i 'udulhneh. 'Ink'ez ndai la unzoo-i 'ilhiz wheni oola toh hoolóh-i, 'i ts'iyawh be yóohlelh, 'i la yak'uz ts'e neóohlelh. 'Aw whuz undunut'ih-un daooya' ait'oh 'ink'ez 'aw yun nulh'as-i hoonts'i ninta' yohl'en ait'oh.

³⁴ 'Et ndet la oonáht'i'-i ulhoozáhla, ndet la usdla-un, nohdzi cha 'et za dutá'alh.

Lhazdoot'e', 'aw t'ets'onúszun nkede la neMoodihti whusanátidalh

³⁵ “Nohni nohnaih be 'áht'en-i ts'iyawh be náhdilh 'ink'ez nohtoo dizk'un-i cha dók'un

³⁶ 'Et nohni nohnich'oh dune mbene la dumoodih ba sulh'ine, 'enne buk'un'a 'ooht'e'. Nts'e la dune lhghuske ts'e hanája, 'ink'ez dati dunulkw'uz de, 'aho la hiba dáha' dootan.

³⁷ 'Et ndet la ndun moodih whusanaja de, 'ink'ez be 'ulhnane hika tse hooli, 'ink'ez hika ítis'en,

mbene la ndun moodih ndut'enne bunilh'en de, 'enne 'uk'enus hoonzoo-un bugha whulsts'ut. 'Alha nohdúsní, bumoodih soo nadutitneh ha, 'ink'ez dude 'ulhnane nátl'adulhts'ih budutánelh, 'ink'ez bubut né'tilelh.

³⁸ 'Ink'ez moodih tuzniz at'en k'us tuzniz hukw'elh'az at'en, 'et sanatidalh 'ink'ez be 'ulhnane hika tse hooli, 'ink'ez hika ítis'en, 'et whuz un'a moodih ndut'enne bunilh'en de, 'enne 'uk'enus hoonzoo-un bugha whulsts'ut.

³⁹ 'Ink'ez soo cho t'oonahzeh, mbe la yoh whumoodih nts'owhuya la whudizulh-un undunut'ih-un whusatíyalh, 'et t'ewhuninzun de, 'et soo ts'ih'un da' huwole', 'ink'ez 'aw hiyoh da'óoyis ait'oh.

⁴⁰ 'Et huwa nohni cha lhadóoht'e'. 'Alha nts'owhuya 'uhunit'o-un 'et ookatselhúwhahlih-un, 'et yinka dune ye' 'et whusanátidalh," ni Sizi.

⁴¹ 'Ink'ez 'et Peter 'uyulhni, "NeMoodihti, ndi khuni oogha whulsts'odul'eh-i be yailhduk, 'i wheni za tilah k'us ts'iyanne ba tilah 'udini?"

⁴² 'Ink'ez neMoodihti 'utni, "K'us mbe ts'ih'un 'unt'oh 'ink'ez whunih-un unli whe yoh huwunli-un? 'En oomoodih duyoh whumoodih yutilhtselh. 'Et 'oh de de, soo 'et neoduzuk de, 'et de la 'onghohne hiti'ulh-i bugha ná'tit'aih. K'us mbe 'utinelh?"

⁴³ 'Et oomoodih whusanaja de, 'ink'ez hibe 'ulhna-un whuz un'a ndut'en yunilh'en de, 'et de ndun yoh whumoodih yulhtsi-un, 'en 'uk'enus hoonzoo-un bulh 'uwhtanelh.

⁴⁴ 'Alha nohdusni ndun oomoodih ndai la yut'i-i, ts'iyawh k'une' yul'en-un yutl'aóoti'alh.

⁴⁵ 'Et hoonts'i ndun be 'ulhna-un dich'oh dudzi yo whe 'et duninzun de, 'Smoodih sa' sla whusanádaih.' 'Ink'ez 'et dune oomoodih yuba 'ut'enne 'ink'ez ts'ekoo yuba 'ut'enne cha whéboonilhtsus. 'Ink'ez whé'nin'ulh 'ink'ez tanutnai, 'ink'ez tanutnih,

⁴⁶ 'oh de ndet dzin 'et ndun be 'ulhna-un 'aw yuka ts'e lhúhooli 'ink'ez nts'owhuya 'uhunit'oh-un utinelh 'aw t'eoonuszun, 'et 'oh whuya 'uhunit'oh whe oomoodih whusanátidalh. Tube ye'whutilhyah, 'ants'i lhulcho k'eitat'us le'yutilelh 'ink'ez ndai la Yak'usda k'unulhe'ust'enne buts'ítikulh-i 'et didut cha whuz un'a za oogha óotat'alh.

⁴⁷ 'Ink'ez mbe la 'ulhna-un 'en oomoodih ndet la yuts'u hukwa' ninzun-un, 'et ts'iyawh t'eooninzun, 'et hoonts'i 'aw wheni lhálhdit'oh 'ink'ez yuk'unulhe'ust'en, 'et huwa lhat whe ootaltsus.

⁴⁸ 'Et hoonts'i mbe la t'eoonúszun dumoodih ndet la yuts'u hukwa' ninzun-un, 'ink'ez dude 'ut'en k'oh huwa ootaltsus huba, dzoh tsulyaz za ootaltsus, 'aw lhat iloh. 'Et mbe la dune lhai oogha nt'ai-un, 'en lhat-un yuts'u hukwa' ntizilh. 'Ink'ez mbe la lhat-un ootl'ahoolya, 'en 'on nus lhat-un yuts'u hukwa' untizilh.

Sizi 'utni, “Dune lhch'az nehúdutadahl 'et hukwa whusasya”

⁴⁹ “Ndi yun kwun ookw'ítas'alh ha whusasya. 'Uda' ncha duzk'an.

⁵⁰ 'Et hoonts'i be dune too be 'ul'en-i, 'i be too be' tiznelh huba' hoont'oh. 'Et lhaoodutanelh 'et whuts'un 'et huwa tube dzoh nuszut.

⁵¹ Ts'iyanne lhts'un ts'ih'un 'úhoot'e', 'et hukwa ndi yun k'ut whusasya nahzun eh? 'Awundooh!

'Et nohdusni, dune lhch'az nehúdutadulh 'et hukwa whusasya.

⁵² 'Et 'andit njan whuts'un kwulane 'ilhughun yoh dilhts'ine, 'enne lhch'az nehúdutadulh. Tane, 'enne nane ch'az nehudutadulh, 'ink'ez nane, 'enne tane ch'az nehúdutat'us.

⁵³ Bubá duye' ch'az nédutadalh, 'ink'ez ooye' 'en dubá ch'az nedutadalh. Buloo 'en cha dutse' ch'az nedutadalh, 'ink'ez ootse' duloo ch'az nedutadalh. 'Ink'ez oobiz 'en cha duyas'at ch'az nedutadalh, 'ink'ez ooyas'at 'en cha dubiz ch'az nedutadalh.”

Sizi Gri whusanatidalh-un soo cho ooka tse ts'úhole'

⁵⁴ 'Et lhane 'ilhozdilne, 'et cha 'ubulhni, “'Et ndet la nooz de kw'us whúzdli' nulh'en de, 'et 'aho 'udahni', 'Ts'oh tselyaz naootilhtelh.’ 'Ink'ez 'et nduwhút'i.

⁵⁵ 'Ink'ez n'az tizts'i te 'et 'udahni, 'TUBE whúntalwus whe' whut'en,' 'ink'ez 'et nduwhút'i.

⁵⁶ Nohni dune nalh duba na'udzoo'ne aht'oh! Ndi yun k'ut 'ink'ez yat cha dawhutanelh-un, 'et t'oonahzun. 'Et hoonts'i dáhoont'oh huwa 'andit dawhutanelh 'aw t'oonuzáhzun?

⁵⁷ 'Ink'ez nohnich'oh dahoont'oh huwa nts'en'a ts'ih'un un'a 'uhoont'oh-un, 'et 'aw t'oonuzáhzun?

⁵⁸ 'Et mbe la nch'az ditni-un, 'en nahiyilh-un but nenyutalhtelh, 'et whuz ah'us whe 'et tube oots'un lhanaoodonleh hukwa' ont'en. Doo ka la nahiyilh-un but nényutalhtelh 'ink'ez nahiyilh-un neilhchuk-un tl'anyutilhtelh, 'ink'ez neilhchuk-un 'anyuti'alh.

⁵⁹ 'Et nohdusni ndi sooneya nt'um-iyaz hoonts'i, 'i ts'iyawh ookw'elha whutalhtselh, 'et whuts'un 'adutan'alh.”

13

Nohni noheni náhandunoohleh 'et dúlhahnel de, 'et de nohni ts'iyawh kwuncho yo ts'e tihdulh

¹ 'Et 'oh da' whulohne dune, 'enne Sizi 'uhuyulhni nts'en'a la Galilee whut'enne ubanghanne bubulh dahooja la. 'Enne 'uhint'oh Galilee whut'enne Yak'usda ba 'uhudílhk'un whe Pilate ubanghan 'ink'ez bubuzkai' nyoo hidílhk'un-i ootayunjut.

² 'Et Sizi 'ubulhni, “Ndunne Galilee whut'enne, 'enne nts'en'a 'uhuja dzoh nuhuzde, 'et huwa 'uyoonne Galilee whut'enne anus lubeshi 'uhulh'en nahzun eh?

³ 'Awundooh nohdusni! 'Et hoonts'i nohni cha noheni náhandunoohleh 'et dúlhahnel de, 'et de nohni cha ts'iyawh, whuz un'a za ts'iyawh yaitáhdlah!

⁴ 'Et keyoh Siloam huwhútni, 'et tse whedin'ai-i, 'i ndunne whunizyanne 'on 'at lhk'udine, 'enne buk'éningez whe ts'iyawh higan. 'Et Jerusalem whut'enne, 'enne buba nus lubeshi 'uhulh'enne 'uhint'oh nahzun eh?

⁵ 'Awundooh nohdusni! 'Et hoonts'i nohni cha noheni náhandunoohleh 'et dúlhahnel de, 'et de nohni cha ts'iyawh, whuz un'a za ts'iyawh yaitáhdlah!”

Ndi duchun, fig huyulhni, 'i be Lizwifne huhodutil'eh

⁶ 'Et doo cha Sizi huwa whuts'odul'eh-i be bubulh yalhdruk whe nja dutni, “Ílhoghun dune 'en mai chun, figs huyulhni-i, 'i oomai' haníyeh-i k'ut, 'et 'ilho há inulhyeh. 'Ink'ez 'ilhoh dzin mai yughun ha itís'en. 'Ink'ez gak 'aw mai ooghu hooloh.

7 'Ink'ez 'et oomai haníyeh-un huwunli-un 'uyulhni, 'Whunilh'en eh? Tat yus k'ut whuts'un ndi mai chun, figs huyulhni-i, oomai' kaitús'en 'ink'ez 'aw oomai' ooghu hooloh. Di ha yun k'ut bulh hóonsool? Ntintselh!'

8 'Ink'ez 'utni, 'Moodih whute 'andit yus k'ut za oots'ú halhozin'aih. K'at oonat naootiskulh 'ink'ez oogha soo ha' nuyeh-i bulh oogha ítasnalh.

9 'Et soo oomai' whúzdlí' de, 'et soo' hoont'oh. 'Et dúlhinel de, 'et de la ntooselh.' ”

Ts'eketi 'en Satan yulhghel

10 'Et 'awet dzin nats'ulyis-un 'et 'ilhoghun Lizwifne lugliz 'et whubodulh'eh.

11 Khunsul 'et 'ilhoghun ts'eke whunizyat 'on 'at lhk'udit yus k'ut 'et la ntsi'-i nududeh-i tetsun yulh'tsi whe 'en yudinda. 'Et huwa chanuti 'ink'ez didutch'oh 'aw do na'ootneh ait'oh.

12 Sizi yutilh'en ibulh, yuka huyih 'ink'ez 'anih yulhni, 'ink'ez 'uyulhni, “Ts'eke whe teintsun-un 'awet mba hukw'una'it'oh!”

13 'Et yuk'edilni 'ink'ez 'aho lh'ts'e nadiski 'ink'ez Yak'usda dílh'ti'.

14 'Et hoont'si ndun Lizwifne lugliz whumoodih 'en hunílch'e. Nats'ulyis dzin 'et Sizi ndun ts'eke soo na'yinla 'et hukwa hunílch'e. 'Ink'ez 'ilhozdilne bumoodih, 'en 'utni, “Lhk'utat dzin 'et dune 'uhoot'en huba' hoont'oh. 'Et huwa 'uts'ut'en dzin 'et 'awet za soo na'nohohooleh huba' hoont'oh. 'Et nats'ulyiz dzin 'et 'aw soo na'nohotilelh 'et huba whusaóohya' huba lhe'hoot'oh,” ubulhni.

15 'Et neMoodihti 'uyulhni, “Nyun dune nalh duba na'udzoo'-un 'int'oh! 'Alha lawk nohni iloghun ahli whe nats'ulyis-un dzin nohmusdoos

dune k'us nohmuyool te musdoos bayoh 'adultsi'-un, k'unawh'uk 'ink'ez too k'ez toolhdlooh ait'oh?

¹⁶ Ndun ts'eke 'ilhoghun Abraham oots'u haínzut-un 'ink'ez Satan whunizyat 'on 'at lkh'udit yus k'ut whe yulghel. Soo cho howu nuni nahzut! 'Alha lawk nats'ulyis-un dzin 'et 'aw k'unaoot'uk ait'oh whe' dahni?"

¹⁷ 'Et Sizi ndi khuni 'et dudáni' whe yuch'az ditnine, 'enne ts'iyawh yooya huzdli'. 'Ink'ez 'onghohne lhane 'en gha hoonzoo tune' 'ust'en-un 'et huwa howu nálhni whe huhoont'i'.

Haníyeh-i, mustard huyúlhni, 'i oogha whúts'odul'eh

¹⁸ 'Et Sizi 'ubulhni, "Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et nts'en'a nohba dahoont'oh? 'Ink'ez nts'en'a suba di bulh nohba lhundúwhult'oh nahzun?"

¹⁹ Ndiz un'a nja duhoont'oh, ndi mai nint'um-i mustard huyulhni, 'i k'un'a 'unt'oh. 'I dune yunílhchoot 'ink'ez haníyeh k'et 'ainan'ai 'ink'ez hanányai. 'Ink'ez tube duchun dincha sulí'. 'Ink'ez dut'aiyaz oozischum k'ut t'o nenínla."

Yak'usda whe lerwe unli, lhes ntuldoh-i dult'oh

²⁰ 'Ink'ez doo cha 'ubulhni, "Nts'en'a suba whunohuntistun Yak'usda whe lerwe unli?"

²¹ Lhes ntuldoh-i dult'oh. Ndai la ts'eke yílhchoot 'ink'ez lhes núdzaíh-i, 'i ta tsetsai be únde'ooldzih-i dizbun. 'I ntuldoh-i bulh 'ilho be yandzai, 'ink'ez yunilhtlus. 'Et hukw'elh'az 'udun neíninkai whe untílhdo."

Hoondat-un datí-un hukwa daóohtni

²² 'Et hukw'elh'az Sizi Jerusalem whuz tizya. 'Ink'ez keyoh whuti 'ink'ez keyoh whuyaz 'et dune toyalh 'ink'ez dune hodulh'eh.

23 'Et 'ilhoghun 'uyulhni, “Nemoodihti oolune za eh hudutijih?” 'Ink'ez Sizi 'ubulhni,

24 “Hoondat-un datí-un hukwa daóohtni. 'Et nohdusni lhane 'et datí-un dahátidulh hukwa' huntizilh, 'et hoonts'i 'aw 'uhooneh ait'oh.

25 'Et 'ilhoh yoh whumoodih dudinya 'ink'ez dati dánaidintan, 'et nohni 'az nudulhya 'ink'ez dati dunulhkw'uz 'ink'ez 'udahni, ‘Moodihti, moodihti neba dáha' dintih!’ ‘Et la' nohdóni’, ‘Aw t'enochnuzúszun nts'ez de háhdil.’

26 'Ink'ez la' 'udoohni', ‘Nyulh 'uts'u'alh 'ink'ez nyulh 'úts'utnai'. 'Ink'ez nekeyoh whuti 'et da' whuneoodilh'e inle'.

27 'Et hoonts'i la' dooni', ‘Nohdusni nts'ez de háhdil 'aw t'enochnuzúszun. Sch'a nasahdil! Nohni ts'iyawh tank'us ne'zaht'en!’

28 Abraham, Isaac, Jacob, 'ink'ez nus hoo'enne, 'enne ts'iyawh, ndet la Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et hudutáts'ilh 'ink'ez 'et la bunoolh'en. 'Et 'oh de nohni tenanohonilhdil. 'Et de tihtso 'ink'ez nohghoo lhudutihk'us.

29 'Oh de de lhane la ndaz de 'ink'ez nyooz de, 'ink'ez nus de, 'ink'ez nyaz de, whuz de hahátidulh 'ink'ez ndet la Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et la nátl'ahudutilts'ilh 'uhuti'ulh ha.

30 'Et ndóohoont'oh, whulohne 'udechoo unline, 'enne la 'udek'oh hutileh. 'Ink'ez whulohne 'udek'oh unline, 'enne la 'udechoo unline nahutidleh.”

31 'Et dzin za whulohne Phariseene, 'enne Sizi highu nindil 'ink'ez 'uhuyúlhni, “Naindalth 'ink'ez njan whuch'a nasindaih. Herod nyutuzilhghelh hukwa' ninzun!”

32 'Ink'ez 'ubulhni, “Nyoon 'uyoo unli-un, ndiz un'a sba dáhni, ‘Soo zolhts'ai'! 'Andit dzin 'ink'ez

bunde cha ntsi'-i nududeh-i dune ch'a hanánusyoot 'ink'ez dune soo ná'us'en, 'ink'ez whulh tat dzin 'et la hukwa whusásya-un 'et lhadúlya-un tisdleh.'

³³ 'Et hoonts'i 'andit dzin, 'ink'ez bunde dzin 'ink'ez 'om bun dzin kedutooszit huba' hoont'oh. 'Alha' hoont'oh whe 'aw nus hoo'en-un, 'en 'aw keyoh Jerusalem whan'az daóotsah huba lhe'hóot'oh.

Jerusalem whut'enne, 'enne bugha Sizi oodzi unduda suli'

³⁴ “Nohni Jerusalem whut'enne, Jerusalem whut'enne, nohni aht'en nus hoo'enne ahghan. 'Ink'ez mbene la nohts'u whel'a'ne, 'enne cha tse be bubahghan. Dant'oh la lugok duduzkeh duts'unt'a' ubudilh'ts'i, whuz un'a nohni cha dáwhultsuk whe 'ilhunanohootásdleh hukwa' nuszun, 'et hoonts'i 'aw hukwa lhe'náhzun.

³⁵ Soo cho whunulh'en, 'awet nohni Jerusalem whut'enne nohkeyoh 'aw hoonli hooloh suli' whe nohba 'et nenáwhults'ut, 'et whuz un'a Yak'usda nohладutitnih. 'Ink'ez 'alha' nohdusni, ndet la whusaóotilts'ulh, 'et 'oh de 'et ndudútihnelh, ‘Mbe la Moodihti boozi' be whusatiyalh-un, 'en 'uk'enus hoonzoo-un oogha whults'ut.’ 'Et ndudútihnelh 'et whutso, 'aw sooh'en ait'oh.”

14

Nats'ulyis-un dzin, 'et Sizi unduda-un soo ná'yinla

¹ 'Et 'awet 'ilhoh dzin 'ilhoghun Pharisee bu-moodih ooyoh, 'et nats'ulyis-un dzin, 'et Sizi lhes natit'ulh ha danínya. 'Et soo cho hinilh'en.

² 'Et khunsul 'ilhoghun dune ooyust'e toh too whudizbun sulí', 'et hukw'é unduda, 'en Sizi but usyin.

³ 'Ink'ez Sizi ndunne Moses be 'udustl'us k'ut, daja ni whe beni hoonli be yalhdukne, 'ink'ez Phariseene, 'enne cha 'ubulhni, "Et neba ts'ih'un 'uhoont'oh eh nats'ulyis-un dzin dune soo na'ts'oolh'en?"

⁴ 'Et ts'iyawh t'ehudusnih. 'Ink'ez nyoon dune yílchoot 'ink'ez soo na'yinla, 'ink'ez yulanaditni.

⁵ 'Et 'ubulhni, "Mbene 'unt'oh nohtoh muyool 'ut'i-un k'us oomusdoos dune tsa k'et 'alts'ut de, 'aw nats'ulyis dzin 'uhoont'oh 'et huwa eh 'aho 'aw hanálhuhitilhtelh nahzun eh?"

⁶ Njan 'et huwun uboodulhkut-un, 'aw daja hu-dooni' ait'oh.

Dune 'unt'ohne tihleh-un, 'et hukwa ooht'en junih

⁷ Mbene la ooghu nusjane k'us hoonzoo-un 'uta-hahódit'ai 'ink'ez bunilh'en whe' hut'en. 'Inka huwa whuts'odul'eh-i be bubulh yalhduk whe nja dutni,

⁸ "Nts'e la dune lhghu tikelh ts'e nohghu nusja de, k'us hoonzoo-un te natl'adoohdaldh junih. Doo ka la nohan do 'unt'oh-un tilah highu nóya'.

⁹ 'Et de mbe la nohghu nusiya-un, 'en la 'un-yudóni', 'Sinda-un ootl'ahóon'aih, ndun 'et ooda.' 'Ink'ez 'et la yooya sinli' whe 'uk'enus 'udeyo 'et la nanátl'adondalh.

¹⁰ 'Et hoontsi' nts'e nohghu nuhúzya-un whuz toohya' 'ink'ez 'ants'i dati whenghoh nátl'adondalh. 'Et de la mbe nohghu nusiya-un 'en tilah 'uno-hdóni', 'Sk'eke 'uhoont'oh-un natl'adindaih.' 'Et

mbene la lutab k'ut nyulh dilhts'ine, 'enne la nyodólhti'.

¹¹ Soo cho whunulh'en, mbe la ncha na'dudil'i-un, 'en yooya tileh. 'Ink'ez mbe la te'dudil'en-un, 'en la 'unt'oh-un huyoolhtselh.”

¹² Mbe la yughu nusiya-un, 'en Sizi 'uyulhni, “Ndet la dzetniz k'us hulgha huwa' tan'alh de, khun te nk'eke, k'us nyulhutsinke, k'us nyunatneke, k'us nyenghoh whut'ine mbene la hoonzoo' 'unt'ohne, 'enne ts'iyawh bughu nónya' junih. 'Et bughu nusinya de, 'enne tilah nghu nunáhooda' whe mba k'elha whutale.

¹³ 'Et hoonts'i huwa' tan'alh de, 'et mbe la tel'enne, 'ink'ez dzoh nudilhne, 'ink'ez ooyust'e bodin'aine, 'ink'ez hoos'enne cha, 'enne ndunt'ohne, 'enne za bughu nonya'.

¹⁴ 'Et la nyun 'uk'enus hoonzoo-un nyulh 'úhoneh. 'Enne 'aw mba k'elha hoohoolhtselh ait'oh. 'Ink'ez nyun tsih'un 'unt'ohne dunahudidil de, 'et de mba k'elha whutaleh 'et huwa.”

'Udechoo bughu nusiyaane, mbene la 'awundooh hutni, 'aw 'ilhoghun hoonts'i ndi tit'ulh-i, 'aw hinal-huhootásdli

¹⁵ 'Et 'ilhoghun dune lutab k'ut yulh usda-un, 'en yudants'o, 'en 'uyulhni, “Ndet la Yak'usda whe lerwe unli-un, mbene la 'et 'a'alhne, 'enne 'uk'enus hoonzoo-un bughu whutalts'ulh!”

¹⁶ 'Ink'ez Sizi 'uyulhni, “Ilhoghun dune hulgha hooncha whe huwa' nin'ai. 'Ink'ez lhane ghu nusiya.

¹⁷ 'Et hulgha na'hutit'ulh-un dude 'ulhna-un whe yálh'a' 'ink'ez mbene la bughu nusjane ubudóni', “Awet ts'iyai lhadúja, diz ahdulh!”

18 Ts'iyawh 'ilhone hinli whe 'onilha 'aw 'uhooneh ait'oh hutni. 'Et 'udechoo-un nja dutni, 'Si yun osket 'ink'ez whuz tisyalh ntis'elh ha, 'et huwa 'aw oosneh ait'oh sba dóni.'

19 'Et 'uyoon dune 'en cha nja dutni, 'Kwu-lai' lghuske musdoos dune osket. Ts'iyawh ubootásdzih 'ink'ez nabuduntiz'elh dahóot'e' suba, 'et huwa 'aw oosneh ait'oh sba doni.'

20 'Uyoon cha 'et dutni, 'Ants'iya 'at ust'i 'et huwa 'aw whuz toosya' ait'oh.'

21 'Et be 'ulhna-un yughu nanja 'ink'ez du-moodih 'et huwun ts'iyawh yudáni!. 'Ink'ez ndun yoh whumoodih 'awet hunilch'e 'ink'ez dude 'ulhna-un 'uyulhni, 'Soo 'a cho! Keyoh whuti ts'inyalh 'ink'ez tiyaz ndulcho whe ninya 'ink'ez tel'enne cha, 'ink'ez dzoh nudilhne cha, 'ink'ez hoos'enne cha 'ink'ez ooyust'e bodinlane cha, 'enne ts'iyawh sabinle!' 'Ink'ez wheyálh'a'.

22 'Ulhna-un whusanája 'ink'ez 'utni, 'Smoodih nts'en'a 'udini-un, hukw'un'a 'usja, 'et hoonts'i 'awhuz hooncha-un whuz'ai.'

23 'Ink'ez moodih dude 'ulhna-un 'ulhni, 'Awet ti whucho ts'inyalh 'ink'ez ti whuyaz cha ts'inyalh 'ink'ez dune ts'iyawh diz hutoodilh hukwa' bilh'en, syoh whudoobun ha.

24 'Alha' dusni whe nyudusni, ndunne 'udechoo bughu nusúsyane, 'aw 'ilhoghun hoonts'i ndi tit'ulh-i 'aw hinalhuhootásdli.' ”

Nohni nohtoh 'ilhone ahli whe ts'iyawh aht'i-i, 'aw oolahduzahni de, 'aw sgha hodul'ehne oohle' ait'oh

25 'Ink'ez 'et lhane 'ilhozdilne huyulh tizdil. 'Ink'ez buts'u nálh'a 'ink'ez 'ubulhni,

26 “Mbe la sts'u tiyalh se' 'ut'en k'oh 'uwhtulh'elh-un 'ink'ez dubá 'ink'ez duloo, du'at cha, 'ink'ez duzkeh, dulhutsinke, 'ink'ez dulhtuske, 'alha 'ink'ez dich'oh whe yinka usda-un cha, ndi njan ts'iyawh hukwa lhe'hunizun de, 'en 'aw sgha hodil'e'-un oole' ait'oh.

27 'Ink'ez cha mbe la dutulalhghus lhudistel-un 'ink'ez sulh untiyal-un, 'en 'aw sgha hodil'e'-un oole' ait'oh.

28 Soo cho whunulh'en, mbe 'unt'oh nohtoh-un, whedin'ai-i 'utilelh de, 'alha lawk 'aw 'udechoo nátl'adida 'ink'ez daltsuk tileh 'aw lhuyóolhtoh dalt-suk tileh nja whenin'ai-i bé lhaoodutaneh-i?

29 Doo ka la 'aw ndulhinel de, 'ink'ez yoh ook'uwhuz'ai-i inla, 'et 'aw soo 'ultsuk ye lhaoodutileh-i lhit'i' de, 'et mbene la whunilh'enne, ts'iyawh highu tidloh.

30 'Ink'ez la 'uhudooni', 'Ndun dune whedin'ai-i whe'yuninle' 'ink'ez 'aw lhai dooleh ait'oh!'

31 K'us mbe lerwe 'utinelh 'uyoon lerwe bulh lhutigan hukwa' ntizilh. 'Alha lawk 'aw 'udechoo nátl'adida 'ink'ez hukw'u nuni noolhdzut datinelh. 'Et soo tilah 10,000ne dudune'ne, 'enne be ndun 'uyoon lerwe 'en 20,000ne lhuganne, 'enne soo tilah ndunne 10,000ne be bududóya'?

32 'Et k'us ndun 'uyoon lerwe 'en 'awhuz nilhdza' 'az de hídulh whe, 'et khuni yuba na'ane yuts'u whébalh'a', nts'en'a suba ts'ih'un nenáhoho'alh 'et huwa.

33 'Et huwa nohni nohtoh 'ilhone ahli whe, ts'iyawh aht'i-i, 'aw oolahduzahni de, 'aw sgha hodil'e'ne oohle' ait'oh.

34 Lisel 'i 'uzoo' whe 'unt'oh. 'Et hoonts'i 'aw oonalhuwhúlnih sulí' de, nts'en'a suba doo cha oonawhúlni' naoodle'?

35 Lisel oonalhuhóolni de, 'aw hoonli huba lhe'ízoo' whe 'unt'oh. 'Aw yun ba hoonts'i lhe'ízoo'. 'Ink'ez 'aw musdoos dálts'i'-un 'et hoonts'i huba lhe'ízoo' whe 'unt'oh. 'I 'ants'i dune tehúyulhkuk, huba 'unt'oh. Mbe la oodzeh hoonine hohoozólhts'ai'!"

15

'Usbai ninta nilhti-un

1 'Et 'awet ndunne sooneya nalhdzoozne 'ink'ez lubeshi 'ulh'enne, 'enne cha ts'iyawh Sizi huyootuzálhts'ilh ha highu nindil.

2 'Ink'ez ndunne Phariseene 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha highu yawhenilhduk whe nja duhutni, "Nulh'en ndun dune 'en lubeshi 'ulh'enne, 'enne bubulh ne'ut'en 'ink'ez bubulh á'alh cha 'ut'en."

3 'Et huwa oogha whuts'odul'eh-i be bubulh yalhduk whe nja dutni,

4 "Mbe 'unt'oh nohtoh dune 'en 'usbai 100 ut'i whe 'ilho ninta nilhti. 'Aw 99 'enne chuntoh 'awet nébuninla 'ink'ez 'ilhoghun ninta inilhti-un nayítáhtelh whuts'un yukunúta?

5 'Ink'ez ndet la nayilhti whe duwus k'eyilhti 'ink'ez hootát'e'.

6 'Et 'oh da' duyoh ts'u naóosja duk'ekene 'ink'ez yenghoh whut'ine, 'enne ts'iyawh 'anih budani' 'ink'ez 'ubulhni, 'Sulh hoonah't'i'. Ndun se'usbaiyaz ninta nusti inle', 'en nasti!'

7 'Et nohdusni, whuz un'a za ndun 'ilhoghun dune dudeni nahunduniz'ai, 'en 99 ts'ih'un 'unt'ohne, 'enne 'uda' dulubeshi ch'a dudeni

nahundunizdla. 'Et hoonts'i ndun 'ilhoghun dune 'en gha ndo yak'uz dilhts'ine, 'enne buba nus 'on nus howun tálhni.”

'Ilho sooneya dizti'-i ninta nin'ai-i

8 “‘Et doo cha za 'ilhoghun ts'eke whunizyai silver ut'i 'ink'ez 'ilho ninta nin'ai. 'Aw eh too dizk'un nadulhk'an 'ink'ez yoh tunáwhulhtsas, 'ink'ez nay-itá'alh whuts'un yukunúta?

9 'Ink'ez ndet la nayin'ai de duk'ekene 'ink'ez yenghoh whut'ine, 'enne 'alghoh 'anìh budani' 'ink'ez 'ubudútanelh, ‘Sulh hóonaht'ì! Ndi sooneya 'ilho ninta nus'ai-i nas'ai!

10 Whuz un'a za nohdusni, 'ilhoghun dudenì nahunduniz'ai de, 'et de Yak'usda oolizasne, 'enne ts'iyawh howun tálhni.”

'Ilhoghun nintalts'ut inle' 'awet nasti

11 Sizi 'et 'utni, “‘Ilhoghun dune, nane ooye' hooni.

12 'Udek'oh-un 'et dubá ndúyulhni, “‘Ubá ndai la sba naootándzilh-i 'andit ts'iyawh stlainle.’ 'Inka ndun oobá ndai la duye' buba nayootádzilh-i, ts'iyawh buba lhk'éyanla.

13 'Et hukw'elh'az 'aw lhat dzin lhiloh, 'et 'udek'oh-un yugha ininlai-i, ts'iyawh soo neninla. 'Ink'ez keyoh nilhdza' ts'e ts'u whinya. 'Et whuz oozya whe ndai la yut'i-i, 'i ts'iyawh ye nzóodal'e' 'ink'ez gak yulhtsi.

14 'Oh da' 'et ndai la yuts'u yoozi-i ts'iyawh gak yulhtsi whe, 'et nyo yun k'ut dai cho whúzdlì. 'Ink'ez ndun chilh ts'iya-i ye ndunidzit sulì.

15 'Inka 'ilhoghun dune 'et yun ut'í-un, 'en 'ut'en yugha nín'ai. 'Ink'ez hanulhyeh ts'e wheyálh'a', 'et gugoos ghá ti'aih ha.

16 'Et ooye'ílt's'ul k'et 'et dunínzun, nyoo gugoos yu'alh-i, 'i uncha us'alh, ninzun. 'Et hoonts'i 'aw dune yugha lhé'us'ai.

17 'Et beni oogha nadilts'ut le'uja 'ink'ez 'utni, 'Daltsukne 'ubá ba 'ut'enne huya'alh-i buba nus-i niltsuk, 'ink'ez si njan lhe'ust'oh! 'Awet dai súzulghel!

18 Dunadósjá 'ink'ez 'ubá oots'u nátoosja 'ink'ez la 'udósní', 'ubá yak'uz whudulhyoh cha lubeshi usdla 'ink'ez nyun mbut cha.

19 'Aw 'on 'at sye' sudutanelh huba soo lhe'uzdzoo'. 'Et huwa ndunne mba 'ut'enne k'un'a 'usolhdzin.'

20 'Inka 'et 'awet dubá ts'u nátsisja. 'Awhuz yoo 'az de nádalh, oobá yutilh'en whe 'aho yugha te'ninzin. Yududílhgaih 'ink'ez duye' dushih be' yilchoot 'ink'ez naidits'ooz.

21 'Ink'ez ooye' 'uyúlhni, "Ubá yak'uz whudulhyoh lubeshi usdla 'ink'ez nyun mbut cha. 'Aw 'on 'at nye' sodutánelh huba soo lhé'uzdzoo'."

22 'Et hoonts'i oobá dude 'ustlenne buts'un 'et dutni, 'Naih 'uk'enus unzoo-i whusalhchoos 'ink'ez be sóo naidulhle, 'ink'ez la tult'o cha oola nedah'aih 'ink'ez kegon cha belh'es.

23 'Ink'ez musdoosyaz nilhk'a-i ulhchoot 'ink'ez nasulghel! 'Et la 'uts'oo'alh 'ink'ez ts'onólhni.

24 Sye' dazsai inle' 'ink'ez 'andit nahítna' le'hoont'oh. Ninta nusti inle', 'ink'ez 'andit nasti.' 'Et la 'awet ts'iyanne hiyulh whúnilhni.

25 'Et ooye', 'udetso whudilh dzulh-un, 'en haníyeh ts'e 'ut'en. 'Et yoh ts'u natisja. 'Awet whenghoh nadalh whe 'et shun cha 'ink'ez hanudaih-un 'et whuduzts'ai.

26 'Ink'ez 'ilhoghun ts'oodun ye 'ulhna-un 'anìh yulhni 'ink'ez yoodulh kut, 'Dawhutni whe' whutni?'

27 'Ink'ez 'uyúlhni, 'Nyulhutsin whusanája. Soo 'unt'oh 'ink'ez dálhit'oh whe whusanája. 'Et huwa mbá musdoosyaz nilhk'a-i nasilhghi.'

28 'Et hoonts'i bulhutsin 'udetso-un hunilch'e. 'Ink'ez 'aw yoh ts'u nátooja' hukwa lhe'nizun. 'Et oobá tenínya 'ink'ez yughu tedudli.

29 'Ink'ez dubá 'uyúlhni, 'Nilh'en lhe'whuldzoh mba 'ust'en. 'Ink'ez 'aw nghuni 'ilho hoonts'i k'ulhúsus. 'Et hoonts'i 'aw 'usbai t'umyaz hoonts'i sgha lhilhtel sk'ekene bubulh whúnosni ha.

30 'Et hoonts'i ndun nye', 'en, ndai oogha ínin'ai-i, 'i ts'ekoo 'ul'enne, 'enne buk'uz ts'iyá-i yulhtsi 'ink'ez musdoosyaz nilhk'a-i ooba nasílghi!'

31 'Ink'ez 'uyulhni, 'Sye' 'ahoolhdzin sulh 'ínt'oh. 'Ink'ez ndai la ust'i-i, ts'iyawh nyun nch'e' 'unt'oh.

32 'Et ts'ih'un un'a 'uhoont'oh ts'onólhni 'ink'ez ts'ohót'e' huba' hoont'oh. Nyulhutsin dazsai inle', 'en nakhitna'. Nintalts'ut inle', 'awet nasti.' ”

16

'Aw Yak'usda cha 'ink'ez sooneya cha ba 'ont'en ait'oh

1 'Ink'ez 'et cha yugha hodul'ehne, 'enne 'ubulhni, "'Ilhoghun dune hoonzoo' 'unt'oh-un, 'en yoh whumoodih ut'i. 'Et 'uyoonne 'uhuyulhni, 'Nyoh whumoodih-un ndai la int'i-i, ye únzoodil'i.'

2 'Inka 'anih yudani' 'ink'ez 'uyulhni, 'Daja hutni-un nyulh udusts'o? Nts'en'a syoh whumoodih inli-un, 'et ts'iyawh sba 'uk'ehóonges. 'Awet syoh whumoodih inli-un 'etsul 'inja whe' hoont'oh!'

3 'Et ndun yoh whumoodih inle'-un dich'oh na'dudutni, 'Daoosneh cha há la? Smoodih 'awet se' 'ut'en sghu naílhchoot. 'Aw soo lhe'uztus yun whutiskaih whuba. 'Ink'ez datísó-un cha hukwayá usdli.

4 Datísnelh-un howu nuni nízut. Ndet la se' 'ut'en njan ninta nus'ai de, dunene buyoh ts'e soo la dasóholhtel.'

5 'Inka mbene la oomoodih 'ilhone hinli whe buts'ú whulh'aine, ts'iyawh 'anih budáni'. 'Ink'ez 'udechoo-un 'en yoodulhkut, 'Smoodih daltsuk nts'u whulh'ai?'

6 'Et 'uyúlhni, 'Khe 100 bundé'oolhdzai-i.' 'Ink'ez 'uyulhni, 'Soo 'a natl'adindaih 'ink'ez bé nts'u whuz'ai-i 50 za 'uk'einges!'

7 'Et 'ilhoghun cha 'uyulhni, 'Nyun do', daltsuk nts'ú whuz'ai?' 'Ink'ez 'uyúlhni, 'Tl'o mai' 100 bundé'oolhdzai-i.' 'Et 'uyulhni, 'Bé nts'u whuz'ai-i, 80 za 'uk'e'inges!'

8 Ndun ts'ih'un lhe'it'oh-un yoh whumoodih, tube 'uyoo unli whe 'uja. 'Inka 'uyulhni oomoodih, 'Aw soo ts'ih'un un'a lhe'inel, 'et hoonts'i 'uyoo inli whe 'inja!' ” 'Et Sizi 'ubulhni, 'Ndiz un'a nja duhoont'oh, mbene la ooba 'alha lhe'hoot'ohne, 'enne 'uyoo unline 'unt'oh 'ink'ez mbene la Yak'usda ba be hoot'en unline, 'enne buba nus 'uyoo hinli.

9 'Ink'ez nohdusni, ndi sooneya, 'i be k'eke nahultsih. 'Ink'ez datíhtsah de, 'et de si, ndo yak'uz 'ilhiz 'uhoont'oh ts'e, whuz la danóhoholelh.

10 Ndai la 'aw hoonli lhuhóloh-un, 'et ts'ih'un ne'whulh'en de, ndai hooncha-un 'et cha ts'ih'un ne'whutilh'en. 'Et mbe la hoontsool-unyaz be tank'us 'unt'oh-un, 'en hooncha cha whuz un'a za 'et ndutit'elh.

11 'Et huwa ndi sooneya, 'i be ts'ih'un nulhé'zagt'en de, nts'en'a suba ndai la soo be hoonzoo' hoont'oh-i, nohtl'ayóo'alh?

12 'Et nohni ndai la 'uyoonne ch'e' 'i be ts'ih'un lhe'áhnél de, 'et mbe suba ooneh ndi nohch'e' unli-i nohtl'ayóo'alh?

13 'Aw 'ilhoghun 'ustlé-un 'en 'aw nane moodih ba 'oot'en ait'oh. 'Et 'ilhoghun 'en yuts'u dutitni 'ink'ez 'ilhoghun yuk'etitsi'. K'us 'ilhoghun yuk'úne'tit'en 'ink'ez 'ilhoghun yuch'az dútatni. 'Aw Yak'usda cha k'une' 'int'en 'ink'ez sooneya cha k'une' 'ont'en ait'oh.”

Ndai la dune ba dízti'-i, 'i Yak'usda yuts'u dutni whe 'unt'oh

14 'Et nyoonne Phariseene, 'enne sooneya buba diziti'ne 'uhint'oh. 'Enne cha soo nts'en'a la daja ni ts'iyawh hidants'o, 'ink'ez highudloh.

15 'Inka 'ubulhni, “Nohni ndiz un'a nja daht'oh. dunene toh nohnich'oh soo ts'ih'un 'unt'ohne na'dudulh'i, 'et hoonts'i Yak'usda nohdzi dant'oh la ts'iyawh soo ts'ih'un t'eeoninzun. Ndai la dune ba dízti'-i, 'i Yak'usda yuts'u dutni whe 'unt'oh.

16 Moses be 'udustl'us cha 'ink'ez nus hoo'enne bube' 'udustl'us cha ndet whuts'un la John dune too be 'ulh'en-un khuna da', 'et whuts'un dune hik'une' 'oot'en huba' hoont'oh. 'Et whuts'un

whudutizut ndet la Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et huwun khuni unzoo-i dunene hiye yalhduk. 'Ink'ez ts'iyanne 'et whuz un'a húkwa' hut'en.

17 'Et tube howa whulna' whe ndo yat'ah 'ink'ez ndi yun cha hooloh whutaleh. 'Et hoonts'i 'on nus howa whulna' whe Moses be 'udustl'us k'ut 'uk'enus hoontsool-unyaz 'uk'ehóoguz-un, 'et hoonts'i 'aw hooloh hóle' ait'oh.

18 'Et mbe la dune du'at 'etsul 'inla-un 'ink'ez 'uyoon ts'eke ghu nasda de, ndun dune 'en lubeshi 'ulh'en. 'Ink'ez mbe la ts'eke duki ch'a nasja-un 'ink'ez 'uyoon dune ghu nasda de, ndun dune 'en cha lubeshi 'ulh'en whe 'unt'oh.”

Lazarus 'ink'ez dune hoonzoo 'unt'oh-un

19 “‘Et 'awet 'ilhoghun dune hoonzoo' 'unt'oh-un, 'en naih dulk'un-i dizti'-i 'ink'ez laiyin dizti'-i cha, 'i ye dune unli. Dzin totsuk unzoo-i za duyeyul'alh.

20 'Ink'ez 'ilhoghun dune tel'en-un, 'en Lazarus huyulhni, 'en ooyust'e ndulcho whe ooka whul-hjut. 'Ink'ez nyoon dune hoonzoo' 'unt'oh-un yu-dati 'et huyulhti.

21 Ndai hoonzoo' 'unt'oh-un oolutab k'ut whenghukat-i, 'i uncha us'alh ninzun. Lhike 'enne hoonts'i highulgok whe hika k'et whúdat.

22 'Et ndun dune tel'en-un dazsai. 'Ink'ez liza-sne, 'enne Abraham zih nehinilhti. 'Ink'ez nyoon hoonzoo' 'unt'oh-un cha dazsai. 'Ink'ez 'ahuyalhti.

23 'Et ndun 'en yaidlanne toh usda 'ink'ez tube dzoh nuzut. 'Et ndo yútan'en whe nilhdza' 'et Lazarus, Abraham yuzih usda whe 'ubutilh'en.

24 'Et tube soo cho yuts'u huyih 'ink'ez yulhni, “Ubá, Abraham, sgha te'ninzeh! Lazarus 'en sts'ilh'alh! Dzohtsulyaz dulasga be toot nudoolga

'ink'ez 'i be la stsoola k'ut nawhunoolhtsul, 'i be la nanósk'as! Ndi kwun 'i be dzoh nuszut!' yulhni.

25 'Et hoonts'i Abraham 'uyulhni, 'Sye' yinka sinda da' whunailnih eh? Ts'iyaitsuk unzoo-i nghánkat. 'Et hoonts'i Lazarus ntsi'-i za ooghankat. 'Ink'ez 'et 'awet 'en hoonzoo-un ooghá whults'ut, 'ink'ez nyun 'andit dzoh ninzut.

26 'Ink'ez 'aw 'et za iloh, nyun 'ink'ez wheni neulh eguz tube yádalhdza' whe' hoont'oh. 'Et huwa njan whuts'un 'aw nts'ó tooya' ait'oh k'us nyun nts'ungus whuts'un cha 'aw diz hutooya' ait'oh.'

27 'Et 'uyúlhni, "Ubá Abraham nts'u tedusdli, Lazarus 'en 'ubá ooyoh ts'e ilh'alh.

28 Kwulane sulhutsinke hooni. Khun tilah khuni bugha óo'alh. Doo ka si njan dune dzoh nudeh ts'e hutoodilh.'

29 'Et Abraham 'uyulhni, 'Moses be 'udustl'us cha 'ink'ez nus hoo'enne bube' 'udustl'us cha hut'i. 'I huyoozólhts'ai' da.'

30 'Ink'ez 'uyulhni, "Awundooh 'ubá Abraham. 'Et 'ilhoghun yaidlanne toh ts'e hanája de 'ink'ez buts'u tizya de, 'et huwa la dudeni nahondunooleh.'

31 'Ink'ez 'uyulhni, 'Moses be 'udustl'us cha 'ink'ez nus hoo'enne bube' 'udustl'us cha, daja ni la 'aw huyoozólhts'ai hukwa lhe'hunizun de, 'et nts'en'a 'ilhughun dazsai-un yaidlanne tuz hanaja de, 'en hoonts'i 'aw bubeni 'uts'un ná'yooleh ait'oh.'"

17

Mbe la dune tank'us nénilht'ine, 'en oogha 'et duwhut'en-un, 'et dawhultsi'-un oots'u hóolts'ulh

¹ 'Ink'ez Sizi yugha hodul'ehne 'et ndubulhni, “Whe tank'us uznint'i-un 'ahoolhyiz 'et whuzdla whe' hoont'oh. 'Et hoonts'i mbe la dune oogha tank'us 'úwhut'en-un, 'et dawhultsi'-un oots'u hóolts'ulh.

² Ndunne ts'oodunneyaz 'ink'ez ndun dune 'en gha tank'us 'úhut'en suli' de, 'en dune tse cho hits'ilchun edinguz 'ink'ez soo takhulh-un tahúyano de, 'et da' 'on nus hózoo' oole'.

³ 'Et huwa soo cho khahdli. 'Et nohulhutsinke nohdulhyoh 'uhuja de, 'et de hukwa' budóhni'. 'Et dudeni náhunduniz'ai de, 'et de buba whunaoodoolhnoh.

⁴ 'Et 'ilhoh dzin lhtak'ant'it ndulhyoh 'uja de, 'et 'oh totsuk nghu nadaih 'ink'ez, 'Seni náhandunis'ai,' nyúlhni de ooba whunaoodolnoh.”

Nts'oh dahooja hoonts'i, be 'alha' hoont'oh-i be neMoodihti ook'une' ts'oot'en

⁵ 'Ink'ez whel'a'ne neMoodihti huyulhni, “Be néba 'alha' hoont'oh-i, 'on nus 'ultus neba ilhtsi.”

⁶ 'Et neMoodihti 'ubulhni, “'Uk'enus haníyeh mai' nint'um-i, mustard huyulhni, 'et nohba 'alha' hoont'oh-un, 'et 'uwulhcho de, nyoo duchun haníyeh-i, mulberry huyulhni, 'et Yak'usda oodolhkut, 'Ndi duchun ooghih tubulh hanaílhch'oolh 'ink'ez nyo bun cho k'et 'et 'anain'aih.' 'Et la Yak'usda nohk'oh ts'e 'ooneh.

⁷ 'Ink'ez nohni nohtoh 'ilhoghun nohe'ulhna-un unli. 'Et ndun 'en haníyeh k'et nawhulhch'ul k'us 'usbai ghunli. 'Et ndi hanúlhyeh k'us whuz

de hanája. 'Et diz un'a tilah 'udóni', 'Soo 'a! Natl'adindaih 'ink'ez na'int'alh!'

⁸ 'Awundooh! K'us ndiz un'a njan dúdoni', 'Hulhgha natist'ulh-i sba lhadinle, 'ink'ez soo cho soo nadintneh! 'Ink'ez sba hukw'e'inle, bulh na'tist'ulh-i cha sba hukw'einkaih. 'Ink'ez na'ist'al hukw'elh'az 'et la na'ont'alh.'

⁹ 'Et nyoon be 'ulhna-un ndet la yutl'ahonla-un 'et ts'iyantsuk lhaoodinla. 'Et duja-un 'et huwa eh musi yudutanelh? 'Awundooh nuszun.

¹⁰ 'Et whuz un'a za nohni cha, ndet la daoht'en-un nohodani', 'et ts'iyawh lhaoodahla de, 'et 'ink'ez nja dudútihnelh, 'Aw whulukhun za huba ts'inzoo-un hoonli. Daja nehutni, 'oh te za ne'ts'ut'en.' ”

Dune ooka whulhjut-un, ooba 'alha' hoont'oh-i, 'i be soo ná'uja

¹¹ 'Et 'awet Sizi Jerusalem tizya whe yun k'ut Samaria 'ink'ez yun k'ut Galilee cha whulheguz lhuseya.

¹² 'Et whuz uyalh whe keyoh whuyaz nenínya. 'Et whunizyane ndulcho whe buka whulhjut-i, 'i leprosy huyúlhni, 'í be undudane, hidudizdil. 'Ink'ez highu nilhdza' nódilhya.

¹³ 'Et whuts'un hits'u huyih, “Sizi neMoodih, negha te'ninzeh!”

¹⁴ 'Et Sizi ubunilh'en 'ink'ez 'ubulhni, “Lubret ts'ohdulh. 'En nohnoolh'en hoonli-unyaz tilah nohghu nahó'alh.” 'Et 'awhuz whuz hidulh whe soo na'huja.

¹⁵ 'Et 'ilhoghun soo na'uja t'ewhunanzin whe 'et nohundunizya 'ink'ez yuts'u naoosja. 'Et soo tube cho Yak'usda dálhti'.

16 'Et Sizi yubut yun 'et nachániti, 'ink'ez lhk'uz te musi yulhni. 'En dune Samaria whut'en-un 'unt'oh.

17 'Et Sizi 'uyúlhni, “Whunizyane lakw eh soo na'huja? Ndunne 'ilho hoolohne nts'e whehándil?

18 'Et ndun 'udun keyoh ts'u hainya-un, 'en za whusanaja 'ink'ez Yak'usda musi yulhni.”

19 'Ink'ez Sizi 'uyulhni, “Dudinyaih 'ink'ez nain-dalh. Mba 'alha' hoont'oh-i, 'i be soo na'inja.”

Nkede 'uwhutanelh Yak'usda whulerwe unli-un whusaootilts'ulh

20 'Et whulohne Phariseene, 'enne Sizi huyoodulhkut, “Nkede 'uwhutanelh Yak'usda whulerwe unli-un whusaootilts'ulh?” 'Et 'ubulhni, “Yak'usda whulerwe unli-un, 'aw nts'en'a whusaootilts'ulh-un, 'et 'aw whunoolh'en ait'oh.

21 'Aw 'ilhoghun hoonts'i dooni' ait'oh, 'Njan whunulh'en 'et 'uhoont'oh,' k'us, 'Nghut 'uhoont'oh.' 'Et Yak'usda whulerwe unli-un 'uda' nohbulh 'oohoont'oh whe' hoont'oh.”

22 'Ink'ez 'et yugha hodul'ehne ubulhni, “Et 'oh dzin whusaóotikulh 'ink'ez yinka dune ye', 'ilhoh dzin whutih'elh hukwa' ntihazilh, 'et hoonts'i 'aw hoo'h'en ait'oh.

23 'Et la 'onghohne dune 'et la ndunóhodoni', “On 'un whunulh'en!' k'us 'Njan whunulh'en!' Khun buts'u toohdilh junih 'ink'ez bubun toohdilh junih!

24 Nts'en'a la ditni kwun 'oolhges te ndulcho whe bé hooltsih, 'et whuz un'a za yinka dune ye', oodzin de ndulcho whe ts'iyanne ba be hoodutalt-silh.

25 'Et hoontsi'i 'udechoo lhat-un whe dzoh nutizut huba' hoont'oh. 'Ink'ez 'andit whudizulhne dune hikalhe'untiszil.

26 'Et nts'en'a la 'oh da' Noah oodzin whudizulh da', dahoont'oh inle' la, 'et whuz un'a za yinka dune ye' dzin 'et duwhútat'elh.

27 'Et ts'iyanne 'uha'alh za' hut'en, 'ink'ez tahunutnai. Dunene cha 'ink'ez ts'ekoo cha lgho dilhtsi. 'Ink'ez 'oh da' nts'en'a la Noah ts'i cho be inya 'ink'ez 'et too dudilt'o 'ink'ez ts'iyanne too hubanghan.

28 'Ink'ez ndun Lot 'en khuna da' whuz un'a 'et dúhooja. 'Et ts'iyanne 'uha'alh za' hut'en 'ink'ez tahunutnai. 'Oohooket 'ink'ez 'e'hooket. 'A'hunule 'ink'ez yoh 'uhuwulh'en cha' hut'en.

29 'Et 'oh da' dzin Lot keyoh Sodom huwhutni-un huwu whenaja whe kwun 'ink'ez tse dizk'un-i ndus de yak'uz ts'e náilhtan, 'ink'ez ts'iyawh gak hubulhtsi.

30 'Ink'ez ndet dzin 'uwhutanelh whe yinka dune ye' be hóodutaltselh, 'et whuz un'a ndó tanelh.

31 'Et 'oh de dzin, mbe dune dubun k'ut nalyis whe, 'en 'aw yo natooja' 'ink'ez duyoh ts'e ye 'unt'oh-i 'aw nayólhchoot ait'oh. 'Et whuz un'a za mbe la dune haníyeh k'et 'ut'en-un, 'en duyoh ts'e 'aw ye 'unt'oh-i hanaóoja' ait'oh. Khun 'uwhutánelh 'et huwa.

32 Lot oo'at 'en oonalhnih!

33 Mbe la dich'oh whe khuna-un, 'et 'ududoolyih hukwa 'ut'en-un, 'en ye khuna-i ninta itá'alh. 'Ink'ez mbe la dich'oh whe khuna-un ninta oonin'ai de, 'en 'udutilyih whe 'unt'oh.

34 'Et nohdusni ndiz un'a nja duwhútanelh, 'et 'ulhdzis nane 'ilho lili k'uhuztez. 'Ilhoghun itálchulh, 'ink'ez 'ilhoghun 'awet ndutít'elh.

35 Nane hiti'ulh-i hundunulhdus. 'Ilhoghun itálchulh, 'ink'ez 'ilhoghun 'awet ndutít'elh.

36 Nane, 'enne haníyeh k'et 'uhut'en. 'Ilhoghun itálchulh, 'ink'ez 'ilhoghun 'awet ndutít'elh.”

37 'Ink'ez, “NeMoodihti nts'e 'udini?” 'et hukwa huyoodulhkut. 'Ink'ez 'ubulhni, “Ndet la nezi usula-un, 'et la tsibalyan huwe' 'ilhootáduh.”

18

Dune 'ahoolhiz tenazdoodli 'ink'ez whulazdootnih junih

1 'Et Sizi be whuts'odul'eh-i, 'i ghun 'ubulhni. 'Et diz un'a whunehodulh'eh whe nja dutni, dune 'ahoolhyiz tenazdoodli 'ink'ez whulazdootnih junih.

2 'Inka 'ubulhni, “'Et la 'ilhoghun keyoh, 'et ndun nahíyilh-un, 'en 'aw Yak'usda élniljut, 'ink'ez 'aw dune lhe'ílh'i.

3 'Et keyoh za 'ilhoghun tsandilh, 'en 'ahoolhyiz yughu ninya 'ink'ez 'uyulhni, 'Ndun sch'az ditni-un, dásinla-un sba ts'ih'un na'hoonleh!’

4 'Et 'atsulyaz hoont'i 'aw yoozólhts'ai' ait'oh. 'Et 'udek'ez na'dudút'ni “Aw Yak'usda be lhnuzjut 'ink'ez dune cha 'ants'i sba hinli.

5 'Et hoonts'i ndun tsandilh sdabe tesudule 'et huwa ooba ts'ih'un na'whutisdlelh, doo ka si nasúdoolhdzas!’ ”

6 'Ink'ez neMoodihti 'ubulhni, “Ndun nahiyilh-un ts'ih'un lhe'it'oh-un, daja ni oozúlhts'ai.

7 'Et whuz un'a za mbene la Yak'usda oodune'ne, mbene la dzin 'ink'ez 'ulhdzis-i bulh hits'u tedudli-hne, 'enne 'aw talhúbudini. 'Et hoonts'i soo eh buba k'utítnelh? Whuz un'a buba' whutilelh.

8 'Ink'ez 'unohdusni, 'a cho buba k'utítnelh! 'Et hoonts'i yinka dune ye' ndi yun k'ut whusanája de, soo eh dune ooba 'alha' hoont'ohne naitálelh?"

Dahoont'oh huwa dune Yak'usda nalh ts'ih'un na'uja

9 Whulohne ts'ih'un un'a 'ust'oh na'hundunúdzun, 'ink'ez 'onghohne, 'enne hintsi' ubunínzun. 'Et huwa Sizi 'enne ndi nawhutnuk 'i be whúts'odul'eh 'i be 'ubulh yalhduk whe nja dúbulhni,

10 "Nane dune Lizwifne bulugliz whucho tenahudutidli ha whuz whehan'az. 'Ilhoghun 'en Pharisee 'unt'oh, 'ink'ez 'ilhoghun sooneya 'ilhunaoos'aih-un 'unt'oh.

11 Ndun Pharisee 'en dich'oh usyin 'ink'ez tenadudli whe nja dutni, 'Yak'usda musi nyudusni. 'Aw 'uyoonne dune dúlhuzt'oh. 'Uyoonne e'whuhalhts'it sooneya be, 'enne 'aw ts'ih'un lhe'it'ohne 'uhint'oh, 'ink'ez ts'ekoo k'us dunene bulh nínta' 'ut'ihne. 'Ink'ez ndun sooneya 'ilhunaoos'aih-un, 'en hoonts'i bundúlh uzt'oh.

12 Lisman totsuk nat sóo hoosnih. 'Ink'ez ndai la sba k'elha unli-i, 'i cha ooloh, 10%, lugliz huwas'aih,' ni Pharisee.

13 'Et ndun sooneya 'ilhunaoos'aih-un, 'en cha 'udun usyin. 'Aw ndo hoonts'i yutó'en ait'oh 'ink'ez yo nilh'ai. 'Ink'ez dudzi k'ut hoolhchis, 'Yak'usda sgha te'ninzeh! Lubeshi 'ulh'en-un 'ust'oh,' ni."

14 'Et Sizi 'ubulhni, "Nohdusni ndun sooneya 'ilhunaoos'aih-un, 'en Yak'usda nalh ts'ih'un

na'uja whe duyoh ts'e naoosja. 'Et 'ilhoghun 'aw ndúlhinel. 'Et ndiz un'a nja dúhoont'oh, mbe la duba na'udzoo'-un, 'en yooya yutilhtselh. 'Ink'ez mbe la yo 'údudildzun-un, 'en Yak'usda ndo ná'yutilelh.”

Sizi ts'oodunneyaz buba tenadudli

¹⁵ 'Et 'awet chalhts'ulne highu ninla khun tilah buk'udólni ha. 'Et yugha hodul'ehne honilh'en whe dah buhutni.

¹⁶ 'Et hoonts'i Sizi yugha hodul'ehne 'anilh 'ubulhni, “Whute ts'oodunneyaz sts'ó toodilh. Khun te dah budóhni' junih. Mbene la Yak'usda whe lerwe unli-un whuz dilhts'ine, 'enne ndunne ts'oodunneyaz ubunduhúlt'oh whe' hint'oh.

¹⁷ Soo ts'ih'un 'alha' nohdusni, ndet la Yak'usda whulerwe unli ts'e, mbene la Yak'usda bulerwe unli-un 'aw ts'oodunneyaz k'un'a lhuhuhóolhchulh de, ndunne 'aw whuz dahóoya' ait'oh.”

Dune hoonzoo' 'unt'oh datinelh whe 'ilhiz hutinalh-un whuch'a ootáldoh

¹⁸ 'Et 'awet 'ilhoghun dune moodih uncha-un 'en Sizi yoodulhkut, “Dune hodulh'eh-un unzoo-un, nts'en'a la datiselh whe 'ilhiz khutisnalh-un whuch'a ootásdoh?”

¹⁹ 'Inka Sizi 'uyulhni, “Di ha sudini, unzoo-un sudini? 'Aw 'ilhoghun unzoo-un hooloh. Yak'usda 'en za unzoo whé 'unt'oh.

²⁰ Ndai Yak'usda khuni dune butl'aidan'ai-i, 'i t'eninzun. Khun te ts'ekoo bulh ninta ooht'en junih. Dune soolhghelh junih. 'Undunoht'ih junih. 'Uyoonne ba hoohts'it junih. Nohbá 'ink'ez nohloo bulh budólhti'.”

21 'Et 'uyulhni, “Usool da' whuts'un, ndi ts'iyawh ook'une' zust'en.”

22 'Et Sizi njan whudants'o whe 'et 'uyulhni, “Awhuz 'ilhoghun mba 'et whuz'ai. Ndai la int'i-i ts'iyawh be 'óonket, 'ink'ez tel'enne gha nín'aih. 'Et de la ndo yak'uz dizti'-i, 'et mba oola'. 'Ink'ez 'anilh se' 'ut'en k'oh tune' ónt'en ha sunanyalh.”

23 'Et whudants'o whe tube oodzi yo 'úja. Ndun dune tube hoonzoo' 'unt'oh-un 'et huwa.

24 'Et Sizi yunilh'en whe ndun dune tube oodzi unduda suli', 'et 'utni, “Hoonzoo' 'unt'ohne dawhulcho whe buba howa whulna' whe Yak'usda whe lerwe unli ts'e hutidulh.

25 'Et ndi khuna ncha-i, camel huyulhni, 'i ooba howa whulna' whe ughabatsulh oolatoh ookonín'a-un hukwutilgwulh. 'Et whuz un'a whanus howa whulna' whe hoonzoo' 'unt'oh-un Yak'usda lerwe unli-un datíyalh.”

26 'Et mbe la whudants'one 'uhutni, “Mbe za suba doojih?”

27 'Et hoonts'i 'ubulhni, “Dunene ndai bulh 'uhuhooleh ait'oh, 'et hoonts'i Yak'usda ba huwa lhúhoolna' whe' hoont'oh.”

28 'Et Peter yatilhduk whe Sizi nja dúyulhni, “Whunilh'en ndai la ts'ut'i-i, 'i ts'iyawh oolazditni 'ink'ez nye'ut'en k'oh ts'e ts'oot'en ha nyuts'un tizdil.”

29 'Ink'ez 'ubulhni, “Alha nohdusni, ndet Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et huwa dune duyoh huwu tizya de, k'us dulusneke, k'us dulhutsinke te, k'us du'at, duzkeh cha, ndi ts'iyawh huwu tizya de,

30 'et mbe la 'et ndúja-un, 'en 'on nus lhat-un ootl'anaóotikulh. 'Et nus de whusahóolts'ut de, 'et de 'ilhiz khutinalh.”

Sizi datitsah-un whulh tat huwu yatilhduk

31 'Et 'awet ndunne whunizyanne 'on 'at nane, 'enne 'udun nebuninla 'ink'ez 'ubulhni, “Soo zulhts'ai, Jerusalem ts'uztidulh 'ink'ez yinka dune ye', ndunne nus hoo'enne, 'en ghun 'uk'ehuyanguz-i, 'i ts'iyawh lhawhudutaneh.

32 Lizwifne 'udun yun k'ut whut'enne butl'ahítihlhelh. 'Enne highu notilyeh, 'ink'ez highu tidloh, 'ink'ez higha dútazoh.

33 Huyootalhtsus 'ink'ez hituzilhghelh. 'Et whulh tat dzin dunadutádalh.”

34 'Ink'ez njan ubúlhni-un, 'aw bubeni tálhodulhts'it. Ooghuni daja ni buch'a whuntist'i whe' hoont'oh. 'Aw daja ni whe 'utni-un, 'aw t'ehonúszun.

Dune hoos'en-un, 'en Sizi hoo'en nayulhsti

35 'Et hukw'elh'azyaz Sizi keyoh Jericho whenghoh uyalh whe, dune hoos'en-un ti whuzih usda, 'ink'ez datso.

36 'Et dune lhane 'oh whuya udulh whe 'et buduzts'ai. “Et dawhut'en whe' whutni?” ubulhni.

37 'Et 'uhuyulhni, “Sizi Nazareth whut'en-un 'oh whuya uyalh.”

38 'Et huyih, “Sizi, David oots'u hainzut-un, sgha te'ninzeh!”

39 'Et 'udetso udulhne khuni ulhtus-i be, “T'eduzinih!” huyúlhni. 'Et hoonts'i 'on nus nint'i whe huyih, “David oots'u hainzut-un, sgha te'ninzeh!” ni.

40 'Et Sizi 'ilhiz neninya 'ink'ez dune hoos'en-un duts'e' hítoolhtelh ubúlhni. 'Et Sizi hizih nehinilhti whe yoodulhkut,

41 “Ndet mba 'uwhtisdlelh hukwa' ninzun?” “Moodihti doo cha za hoos'en nasilhtsi!” ni.

42 'Et Sizi 'uyulhni, “Hon'en naoodle! Mba 'alha' 'ust'oh-un 'et huwa soo na'inja.”

43 'Et 'aho hoo'en nasdli', 'ink'ez Sizi yuntizya 'ink'ez Yak'usda dilhti'. 'Et ts'iyanne, mbene la whunalh'enne, 'enne cha ts'iyawh Yak'usda hudílhti'.

19

Zacchaeus 'en cha dune hiye dujis-i oogha íyults'ut

1 'Et Sizi 'awet Jericho ts'oozya 'ink'ez 'oh whuya lhuseya.

2 'Ink'ez 'et la 'ilhoghun dune 'en 'et usda, Zacchaeus huyulhni. 'En sooneya 'ilhunaos'aihne bumoodih, 'ink'ez soo din'a-un.

3 'Ink'ez Sizi mbe 'unt'oh yuntilh'elh hukwa' ninzun. 'Et hoonts'i 'ilhunaosdilne, 'enne bugha 'aw yoo'en ait'oh. Ndun dune tube ndukw 'et huwa.

4 'Inka butso tilhgai 'ink'ez duchun, Sycamore huyulhni yuntilh'elh ha, 'et hukwa 'i k'ut dugailget. Whuz un'a Sizi 'oh whuya lhutiyalh.

5 'Et Sizi 'et neninya, 'et ndo yútan'en whe yutilh'en, 'ink'ez 'uyulhni, “Zacchaeus 'a cho 'andit 'aho nanáindaih! 'Andit dzin nyoh tisdalh huba' hoont'oh.”

6 'Inka 'a cho nanája. 'Ink'ez hoont'i' whe duyoh ts'e yughu nuséya.

7 'Et ts'iyanne hinalh'en whe whuts'o disnih, 'ink'ez howu yahalhdruk whe 'ulhodutni, “Ndun lubeshi 'ulh'en-un, 'en zih tidalh.”

8 'Et hoonts'i Zacchaeus dudinya 'ink'ez Moodihti 'uyulhni, “SMoodihti whunilh'en, ndai la ust'i-i ts'iyawh lhulcho tel'enne gha tisdlelh. 'Ink'ez mbene la bube' hoosts'itne, 'enne dit 'et 'uniltsuk-i butl'anátis'alh.”

9 'Et Sizi 'uyulhni, “Andit dzin dune hiye dujis-i whe njan yoh dilhts'ine bugha íyults'ut. Ndun 'en cha Abraham ts'u hainzut whe 'unt'oh 'et huwa.

10 'Alha mbene la ninta ninkatne, 'enne yinka dune ye', 'en bukúntitalh 'ink'ez 'ubutilhyih ha, 'et whuba whusainya.”

Ndi khuni be whuts'odul'eh-i, 'i be t'ezninzun neMoodihti whusanátidalh whuts'un, ndiz un'a ndi yun k'ut uzdólts'i'

11 'Et njan hidants'o whe ndai la 'uyoo khuni be whúts'odul'eh-i be bubulh yawhénilhduk. Jerusalem whenghoh hidulh 'ink'ez ts'iyanne 'uhuninzun ndet Yak'usda whe lerwe unli-un, 'awet soo 'aho whe óodutaltsilh huninzun.

12 'Et huwa ndiz un'a 'ubulhni, “Ilhoghun dune ncha-un, 'en nilhdza' keyoh ts'u tiyalh. 'Et whuz oozya de, 'et ndun nts'ez de dukeyoh ts'u hainya-un, 'et whuz whulerwe hitilhtselh. 'Ink'ez 'et dukeyoh ts'e nátidalh.

13 Tiyalh whutso whunizyanne dude 'ulhnane 'anih ubudani'. 'Ink'ez ilhoghun hinli whe sooneya dizti'-i, 'ilho butl'ain'ai, 'ink'ez 'ubulhni, 'Whusanátisdalh whuts'un be óoht'en 'ink'ez be 'é'oohleh,' ubulhni.

14 'Et hoonts'i bulh keyoh whut'enne hika lhe'nizun. 'Inka whinya hukw'elh'az 'aho njan keyoh whudune'ne, 'enne whulohne 'utahábahanlane, 'enne keyoh whunat whuz whebahalh'a' buba yahutilhduk ha, "Aw ndun dune 'aw nelerwe oole' hukwa lhe'uznízun,' hutni.

15 'Et ndun dune lerwe sulí' whe whusanája, 'et ndunne dude 'ulhnane, mbene la sooneya butl'ain'aine, 'enne 'anìh ubúlhni. 'Ihnone hinli whe daltsuk hiba inla-un 'et nahootá'alh hukwa' ninzun.

16 'Et 'udechoo-un yughu ninya 'ink'ez 'uyulhni, 'SMoodih ndi sooneya dizti'-i szìh nenín'ai-i, 'i be whunizyai 'uniltsuk-i be mba 'usdla.'

17 'Ink'ez 'uyulhni, 'Se 'ulhna-un, tube soo 'ínja! Ntsool-iyaz ntl'as'ai-i, ts'ih'un un'a be ne'zint'en. 'Et huwa whunizyat-un keyoh whuti whumoodih tanleh 'et ntl'ahóos'ai.'

18 'Et bulh nane whusainya 'ink'ez 'uyulhni, 'SMoodih nzooneya dizti'-i szìh nenín'ai-i, 'i be kwulat 'uniltsuk-i be mba 'usdla,' yúlhni.

19 'Et ndun 'uyulhni, "Et huwa nyun cha kwulat-un keyoh whuti whumoodih tanleh, 'et ntl'ahóos'ai.'

20 'Et 'uyoon cha yughu ninya 'ink'ez 'uyulhni, 'SMoodih soo zilhts'ai. Nah njan nzooneya dizti'-i szìh nenín'ai-i. 'I dzezoh be be' zuschuz 'inkez mba 'et 'us'a'.

21 'Aw dune te'ninzun-un lhínloh t'enyunúszun, 'et huwa nyenuzjut. Ndai la nch'e' lhìloh, 'i hoonts'i nailhchuk. Ndai la 'alhnuzinloh-i, 'i hoonts'i hanínle,' yulhni.

22 'Inka 'uyulhni, 'Nyunch'oh nze whe dája dini-un, 'et whe mba nahutisyeh. Se'ulhna-un intsi',

'aw huba inzoo-un hooloh. T'eeoninzun dant'oh-un dune usdli. Ndai la dalhúzus'ai-i, 'i hoonts'i uschuk. 'Ink'ez ndai la 'alhnúsdlel-i, 'i hoonts'i hanúsdlih 'ink'ez be sooneya us'en.

23 'Et 'oh da' di ha nyoonne sooneya lhk'unáda'aihne uszooneya 'enne butl'alheyin'al? 'Et de da', whusanasja de, 'on 'un be 'é'oosdleh'?

24 'Et de 'onghoh nudilhyanne 'ubulhni, 'Ndi sooneya dizti'-i ooghu nayulhchoot. 'Ink'ez mbe la whunizyai inla-un, 'en oogha ínah'aih.'

25 'Et hoonts'i 'uhuyulhni, 'Moodih 'uda' 'awet whunizyai ut'i.'

26 'Et huwa nyoon dune dizti'-un 'en 'utni, 'Mbene la hoonliyaz 'ut'i-un, 'en 'on 'un lhai oogha tít'alh. 'Ink'ez mbe la hoonliyaz lhit'ih-un, ndai 'aw 'i yut'i, 'i hoonts'i ooghu nayitálchulh.

27 'Et ndunne mbene la sch'az ditnine, skalhe'hunízun whe bulerwe tisdleh, 'enne ts'iyawh sábahle 'ink'ez soo sbut 'et bubahghan.' ”

Yak'usda hudilhti' whe keyoh Jerusalem hunindil

28 'Et ndubúdani'-un hukw'elh'az Sizi Jerusalem ts'o tizdil whe butso tizya.

29 'Et 'awet shusyaz, Olive huyulhni, 'et la keyoh whuyaz Bethphage 'ink'ez Bethany huwhutni shusyaz zih whuzdla. 'Et shusyaz whenghoh hidulh whe nane yugha hodul'ehne ubutílh'a'.

30 'Ink'ez 'utni, "Keyohyaz nohanch'az ts'e whuz ah'us. 'Et 'awet keyoh whuyaz nenah'az de, 'et la 'ilhoghun yeztliyaz, donkey huyúlhni, whédint'i, 'i 'aw whutso da' 'awhuz dune yuk'ulhídoh-i, 'i tih'elh. K'unaooh'uk 'ink'ez ndiz tóolhdlooh.

31 'Et dune nohoodulhkut de, di ha 'ulh'en k'unah'uk? 'Et njan dúdohni' la, neMoodihti yuka' ninzun.”

32 'Et ndunne whebalh'a'ne whuz hooz'az whe, soo nts'en'a la daja ni-un, 'et whuz un'a nahuhoon'ai.

33 'Et 'awet nyoo yeztliyaz k'unuháyu'uk whe ooch'e'ne 'ubuhutni, “Di ha 'ulh'en ndi yeztliyaz k'unah'uk?”

34 'Ink'ez 'et 'ubuhútni, “NeMoodihti yuka' ninzun.”

35 'Et 'awet Sizi highu hinílhdlukw. 'Ink'ez dich'oh dunaih yeztliyaz hik'ehúyinla, 'ink'ez Sizi hik'ehúyilhti.

36 'Et 'awet tizya whe dunaih ti yun hiba nehínilhbal.

37 'Et 'awet njan shusyaz, Olive huyúlhni, 'awet whuduhándil whe 'et huwu nilhduk w he, 'et lhané yugha hodul'ehne huhóost'et. 'Et ndet da' dáhooltus-un 'uhóoja-un 'et honalh'en da', 'et huwa soo tube cho Yak'usda hudilhti'.

38 'Ink'ez 'uhutni,
 “Lerwe 'en Moodihti boozi' be whusainya-un,
 'en 'uk'enus hoonzoo-un oogha whults'ut!
 Ndo yak'uz 'et soo whudutághel,
 'ink'ez 'et soo 'udedo 'et k'us whudutati'.”

39 'Et la whulohne Phariseene butoh whuts'un hits'u huyih, “Dune hodulh'eh-un, nye hódil'e'ne hukwa' budini!”

40 'Et hoonts'i 'ubulhni, “Nohdusni, njan t'ewhudusnih de, tse 'i hoonts'i da' 'aho la yatoolhdih.”

Jerusalem whut'enne bubulh dawhutanelh, 'et huwa Sizi howintse

41 'Et keyoh whuti whenghoh uyalh, 'et Jerusalem whutilh'en whe howintse.

42 'Ink'ez 'et ndutni, “Nohni Jerusalem whut'enne, nohni hoonts'i, 'andit dzin soo cho uncha t'eoonahzun nohdzin 'uhoont'oh. 'Et huwa da' t'eoonóhzin nts'en'a whe nohba whudutághel-un. 'Et hoonts'i 'andit whuts'un nohna ch'a whuntist'i.

43 'Et 'oh de dzin whusaootilts'ulh ndet la nohch'az ditnine nohnahutigus. 'Ink'ez lhez lkh'ehitalhkuh nohnat ndulcho whe, 'ink'ez whez ts'e nohuhootatun.

44 'Ink'ez njan keyoh whuti-un lkh'unahuhootálhkuh. 'Ink'ez mbene la whez ts'e dilhts'ine, 'enne cha ts'iyawh bubulh 'uwhútanelh. 'Aw 'ilho tse lkh'udiz'ai-i nohba 'et nenálhodutas'al. Nts'oh whuya whudizulh-un 'uhooja nohulhyis-un nohts'ó whusatiyalh-un, 'aw t'elhonáhzil, 'et huwa whuz un'a 'uwhutánelh.”

Lugliz whucho ts'e 'óoketne 'ink'ez 'e'óoketne, 'enne ts'iyawh Sizi tenábuninyoot

45 'Et lugliz whucho whuna'niztl'oo-un daninya 'ink'ez 'óoketne 'ink'ez 'e'óoketne, 'enne ts'iyawh tenábuninyoot.

46 'Ink'ez 'ubulhni, “Uk'ehóoguz whe' nja dutni, 'Syoh 'et tenadudli bayoh 'úhoont'oh.’ 'Et hoonts'i 'et cha nja dutni, “Undunut'ihne bayoh whuzúlhtsi.’ ”

47 'Ink'ez 'et nyoo lugliz whucho dzin totsuk dune hodulh'eh. 'Et hoonts'i soo 'udedo lubretne, 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'ink'ez dune tso whudilhdzulhne cha, ts'iyawh nts'en'a hituzilghelh-un 'et hukwa hitís'en.

48 'Et hoonts'i 'ilhunaosdilne, ts'iyawh hinat nódilhya 'ink'ez soo cho huyoozílhts'ai. 'Et huwa 'aw nyoonne hizoolhghelh ait'oh.

20

Sizi ndai gha dune ando 'unt'oh, 'et hukwa hoodulhkut

1 'Et 'oh da' 'et 'ilhudzin diz un'a 'et dúhooja. Lugliz whucho Sizi dune hodulh'eh whe khuni unzoo-i be bubulh yalhduk whe 'udedo lubretne, 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha, 'ink'ez 'alghoh 'utso whudilh dzulhne, 'enne hik'udugháhinya.

2 'Ink'ez 'uhuyulhni, “Nedini ndai gha dune ando 'int'oh whe ndowhi 'ut'en oowaina? K'us mbe ntl'ahón'ai whe 'udini?”

3 'Et hoonts'i 'ubulhni, “Si cha 'ilhoghun hukwa nohoodutaskut, 'et sudáhni,

4 nts'en'a John dune too be 'úlh'en? Mbe yutl'ahon'ai dune too be tilh'elh huba? Yak'uz ts'e tilah hahóolts'ut, k'us ndi yun k'ut dune tilah ts'u hahóolts'ut?”

5 Dich'oh lhtoh howu yahalhduk 'ink'ez 'uduhutni, “Et yak'uz whuts'un tilah hahóolts'ut ts'utni de, 'Et la di ha John nohba 'alha' lhe'dusni, nedóni' la.

6 'Et hoonts'i dune ts'u hahóolts'ut, ts'utni de, 'et dune ts'iyanne la tse be nehooghan. John 'en nus hoo'en-un 'unt'oh 'et buba 'alha' 'uhoont'oh 'et huwa.”

7 'Inka Sizi nduhuyulhni, “Aw nts'ez de hahóolts'ut t'ets'onúszun.”

8 'Ink'ez Sizi ndubulhni, “Ndai be dune ando 'ust'oh whe ndi nja duwhús'en-un, 'et si cha 'aw nohdósni' ait'oh.”

Mai haníyeh k'et whulh'aíne bughu whuts'odul'eh

9 'Et 'awet 'uyoo khuni be whúts'odul'eh-i be bubulh yawhénilhduk whe nja dutni, “Ilhoghun dune haníyeh k'et ts'ekoo too' mai 'ananla. 'En la njan haníyeh k'et ndunne há' nulhyehne bughu whulh'ai, 'ink'ez sa' wheni nilhdza' keyoh ts'e whinya.

10 'Et la 'awet mai oontajin néwhuninzut whe 'ilhoghun de 'ulhna-un buts'ú whe yalh'a'. 'Et la ndai mai oots'ítikulh-i, 'i la ooloh highá nodzaih. 'Et hoonts'i nyoonne haníyeh k'et bughu whulh'aine, ndun 'ulhna-un yahíyalhchus 'ink'ez la za-i whe whenáhinanyoot.

11 'Inka doo cha 'uyoon de 'ulhna-un buts'ú whilh'a'. 'En cha yahíyalhchus, 'ink'ez yooya hiyulhtsi, 'ink'ez 'en cha la za-i whe whenáhinanyoot.

12 'Et búlh tane dude 'ustlen-un buts'ú whilh'a'. 'En cha ka húyulhtsi 'ink'ez tenáhinino.

13 'Et la haníyeh k'et whut'i-un 'utni, 'Daoosneh cha há la? Sich'oh sye' ookw'esi'-un, 'en la buts'ítoos'a'. 'En tilah hiyan'en de, 'unt'oh-un k'un'a né'iyoolh'en,' ni.

14 'Et hoonts'i ndunne bughu whulh'aine hitilh'en whe 'et 'ulhodutni, 'Ndun 'en nyoo haníyeh k'et ooch'e'-un 'en ooye' 'út'en. Ts'uzoolhghelh! 'Et de la ndet la oots'ó tilts'ulh-un ts'iyawh 'et ndúwhulcho whe nets'ó toolts'it.'

15 'Inka njan haníyeh k'et tenáhinino 'ink'ez hizilhghi. 'Et huwa soo cho nohdusni, nyoon haníyeh k'et ooch'e' hoonli-un, dábooleh suba?

16 Ndziz un'a nja dutínelh, whusanátidalh 'ink'ez ndunne mai k'et bughu whulh'aïne, 'enne ts'iyawh gak ubutilhtselh. 'Ink'ez dumai' haníyeh k'et 'uyoonne gha óotalh'alh." 'Et dune hohodánts'o whe 'uhutni, "Aw uncha 'et dulhúhoonel!"

17 'Et Sizi ubunilh'en 'ink'ez 'utni, "Ndi Yak'usda ooghuni daja ni whe 'uk'eguz, 'Ndi tse yoh 'uwhulh'enne 'ún hidutilh'uz-i, 'i yoh 'ook'uwhuz'ai-un huba soo 'uk'enus tse 'unt'oh-i sulí.'

18 Mbene la ndi tse hik'ilts'utne, ts'iyawh yahidutátih. 'Ink'ez mbene la ndi tse buk'édilts'utne, ts'iyawh musai hutileh."

19 Ndzunne Lizwif lubret bumoodihne, 'ink'ez ndunne Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'enne cha, 'et soo 'et sadzi hunit'oh-un, 'enne Sizi hiyólhchoot hukwa' hut'en. 'Et hoonts'i ndunne dune bubé hunuljut 'et huwun 'aw 'uhooneh ait'oh. T'ehoninzun ndi khuni bé whuts'odul'eh-i, 'i be didut buch'az yalhduk whe 'utni 'et huwa.

Yun k'elha huhoolh'i-un hukwa' hoodulhkut

20 'Ink'ez highunli, 'ink'ez ts'ih'un 'unt'oh na'dudil'i nunúl'i'ne, 'enne hits'un whílh'a'. 'Enne khun tilah Sizi ye yalhduk-i, 'i gha la huyoolhgooh. 'Et de la yun k'ut whut'enne bumoodih yutl'ahúyoolhtelh. 'En 'unt'oh hoolhtus te ne'ut'en, 'ink'ez ts'iyanne k'une' 'ul'en.

21 'Et nunúl'i'ne huyoodulhkut, "Whunehodulh'eh-un t'ets'oninzun ts'ih'un un'a yailhduk. Ts'iyanne mba lhgha 'únt'oh. 'Et ts'ih'un un'a Yak'usda k'un'a dune hodilh'eh.

22 Nedini ndi yun hik'elha huyilh'i-i, tax huyúlhni-i, 'et ts'ih'un tilah 'uhoont'oh whe

lerwe Caesar 'en ooba k'elha ts'uyoolhtselh, k'us 'awundooh tilah?"

23 'Et hoonts'i Sizi t'ooninzun 'onilha 'uhutni. 'Ink'ez 'ubulhni, "Di ha sóolhdzih?"

24 De' nyoo sooneya snalhts'et nah'a! Mbe oonin 'ink'ez boozi' cha ook'usguz?" 'Et 'uhuyulhni, "Lerwe Caesar 'unt'oh."

25 'Et Sizi 'utni, "Et huwa ndai la Lerwe Caesar ooch'e', 'i ootl'anáyahle. 'Ink'ez ndai la Yak'usda ooch'e', 'i cha Yak'usda tl'anáhle."

26 Ndai khuni be la dunene bubulh yailh-duk, 'i gha 'aw huyoolhgooh ait'oh. 'Et njan ts'iyanne nalh bubudáni' whe tube buba hooncha sulí', 'ink'ez ndunne nunúl'i'ne, 'enne ts'iyawh t'ehudínel.

Sizi dunádutádalh-un huwun huyoodulhkut

27 'Et oolune Saduceene Sizi highu nindil. 'Enne la 'uhutni dats'úzsai 'ink'ez 'aw nats'ukhótnah aít'oh. 'Ink'ez huyoodulhkut,

28 "Dune hodulh'eh-un njan Moses daztit'elh-un neba 'uk'ehonguz whe' hoont'oh. 'Et 'ilhoghun dune buzkeh hooloh whe dazsai 'ink'ez oo'at khuna de, ndun dune bulhutsin 'en dughe inle'-un yughu naooda' huba' hoont'oh. 'Ink'ez bubuzkeh whúzdli' de, 'et de la ndunne ts'oodunne ndun dazsai-un, 'en boozi' huyólhchoot huba' hoont'oh.

29 'Et 'uhoont'oh lhtak'ant'ine lhulhutsinke hoonli. 'En 'udetso whudilhdzulh-un, 'en 'at ut'i. 'Ink'ez 'aw buzkeh hooloh whe dazsai.

30 'Et bulh náne 'en ndun ts'eke yughu nasda. 'En cha ndun dune buzkeh hooloh whe dazsai.

31 'Et bulh tane, 'en cha yughu nasda. 'Et whuz un'a za ts'iyawh lhtak'ant'ine, 'enne ts'iyawh

ndun ts'eke highu dálts'i'. 'Ink'ez ts'iyawh bubuzkeh lhuóolel whe yahadla.

³² 'Et 'udek'ez ndun ts'eke 'en cha dazsai.

³³ 'Et ndet la dune dunadidil de, ndun ts'eke mbe oo'at tileh? Ndunne lhtak'ant'ine ts'iyawh ndun ts'eke 'enne bughinda'."

³⁴ 'Et Sizi 'ubulhni, "Dune 'ink'ez ts'ekoo te ndi yun k'ut ts'iyawh lhgho dilhts'i.

³⁵ 'Et ndet la 'oh de de whusawhútilts'ulh whe mbene la Yak'usda ba hoonzoo whe bughá whults'utne yaidlanne toh dunahudutádulh 'ink'ez yak'uz hutidulh. Whuz 'aw dune lhghu lhdílts'ih whe' hoont'oh.

³⁶ 'Aw doo cha yahódlah ait'oh. 'Enne Yak'usda buzkeh huzdli' 'ink'ez lizasne ubulh hulhgha 'uhint'oh. 'Enne dujihne 'uhint'oh.

³⁷ 'Ink'ez Moses 'en ts'ih'un newhunin'ai yaidlanne dunahudutádulh whe' hoont'oh. 'Et 'oh da' njan dahooja la dilhtan-i toh whudizk'un 'et hoonts'i 'aw whudók'un ait'oh. 'En Moodihti ghu yalhduk whe nja dutni, 'Abraham ooYak'usda, Isaac cha ooYak'usda, 'ink'ez Jacob cha ooYak'usda 'unt'oh,' ni.

³⁸ Nohni 'uts'un un'a unahzun. 'Aw yaidlanne buYak'usda lhiloh, khunane buYak'usda 'unt'oh. Soo cho whunulh'en, 'en be ts'iyanne khuna."

³⁹ 'Ink'ez whulohne Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne 'uhuyúlhni, "Dune hodulh'eh-un tube soo' dinja!"

⁴⁰ 'Et whehunilhjoot k'et 'aw 'on 'un huyoodolhkut ait'oh.

Nts'en'a Christ 'en David oots'u hainzut-un 'unt'oh?

41 'Ink'ez 'ubulhni, “Nts'en'a oolohne nduhutni, Christ dahni-un, 'en David oots'u hainzut-un 'unt'oh?

42 David dich'oh 'et dutni njan Yak'usda ooghuni Shun be 'udustl'us k'ut,

‘Moodihti 'en SMoodihti 'uyulhni,

Snailhni ts'unk'us sinda,

43 'oh de la nch'az ditnine buk'ut nke naóolhyis mba ubooselh.’

44 'Et huwa David, ‘SMoodihti,’ yulhni, nts'en'a suba Christ 'en oots'u hainzut-un oole?’”

Sizi dune ubúlhni, “Moses ooghuni 'uk'ununáguzne buch'a kháhdi”

45 'Et ts'iyanne dune huyoozilhts'ai whe Sizi yugha hodul'ehne 'et ndúbulhni,

46 “Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'enne la naih nyiz-i be húdilh'ts'i, 'ink'ez ndet la t'alh-i be 'óoket-un, 'et ts'iyanne hubodílhti' whe hadih buhútni, 'et huhóont'i'. 'Ink'ez lizwif bulugliz soo k'us hoonzoo-un hudutáls'ilh hukwa' huninzun. 'Ink'ez dune ghunuda-un, soo k'us hoonzoo-un hutidalh whuka' huninzun. 'Et ndunt'ohne soo cho buka tse hooqli!

47 'Enne 'uhint'oh tsandilhne buyoh bugha hahódunit'ah 'ink'ez bughu huhoolhchuk. 'Ink'ez 'onilha sa' cho tenahududli hoooolh'i. Nduhne, 'enne 'on nus 'uwulcho whe buba nahutideh.”

21

Tsandilh tel'en-un, ndai huwa ínín'ai-i

1 'Et doo cha ndo yútan'en whe hoonzoo' 'unt'ohne ndai sooneya howa híta'alh-i, 'enne sooneya be kát-i be húa'aih, 'et 'ubunilh'en.

2 'Ink'ez 'ilhoghun tsandilh tel'en-un, 'en ndai la 'aw 'iyaz yut'i-i, nanki sooneya tsuditi'-i, 'i deyán'ai.

3 'Ink'ez 'ubulhni, “Alha nohdusni, ndun tsandilh tel'en-un, ndunne ts'iyawh buba nus lhai deín'ai whe 'unt'oh.

4 Soo cho whunulh'en, ndunne hoonzoo' 'unt'ohne ndai la lhai huyut'i-i, 'i Yak'usda ba hiloh za dehúyan'ai. 'Et ndun tsandilh tel'en-un 'aw 'i yuk'ehútinalh-i, 'i ts'iyawh deyán'ai.”

Njan lugliz whucho gak whutáleh-un, 'et Sizi huwuyalhduk

5 'Et oolune 'awet lugliz whucho howu yahalhduk 'ink'ez hutni, “Lhe'whuldzoo'yaz tse lhe'uldzoo' 'i be 'uhoolya. 'Ink'ez Yak'usda gha t'aih 'i cha 'i be 'uhoolya.” 'Et Sizi 'ubulhni,

6 “Ndai la ndi ts'iyawh nulh'en-i, 'oh de whusaóotilts'ulh whe 'aw 'ilho tse lkh'ulhdutásdlal, ts'iyawh nadúntijulh whe' hoont'oh.”

Nkede 'uwhutánelh?

7 'Ink'ez huyoodulhkut, “Whuneoodulh'eh-un, nts'o whúde 'uwhutánelh? 'Ink'ez 'awet nilhdukw sulí' de, dant'i-i be whe hóodutaltsilh, 'et la huwa t'ets'onoozeh?”

8 'Ink'ez 'ubulhni, “Soo cho howahli. Khun te dune nanohonoo'ah junih. Lhane soozí' gha whusahútidulh 'ink'ez 'uhudutinelh, 'Si'en 'ust'oh,' 'ink'ez 'awet whusawhútikulh, hutni de, khun te ubuntoohya' junih.

9 Dune lhugan-un whulhúdahts'o de, 'ink'ez dune lhdulhyoh nehóninla de, njan 'et 'udechoo whusawhútikulh whe' hoont'oh. Khun te

whénoolhjut junih. 'Awhuz whulatoh-un, 'aw whenghoh iloh 'uhoont'oh.”

10 'Et 'ubulhni, “Lhelhdowh didowhne lhch'az nehúdutadulh. 'Ink'ez yinka ndulcho lerwe be 'ust-lene, 'enne cha lhch'az nehúdutadulh.

11 Lhelhdun ndulcho whe wheóonujut whe yun nuhútinah. 'Ink'ez dai cha 'ink'ez lhane lhelhdun cha dada whutáleh. 'Et ndo yat dune whehunuljut-un hoti'elh, 'ink'ez hooncha-un whe hóodutaltsilh-un cha hoti'elh.

12 'Et ndoho nduwhútanelh-un whutso, 'et no-hotálhchulh 'ink'ez dzoh nunóhotilhdeh. Lizwif bulgliz whumoodihne, 'enne butl'anóhotilelh 'ink'ez 'anohotilelh. 'Ink'ez lerwene 'ink'ez yun humoodihne si soozì' gha 'enne bubut nenohotalelh.

13 'Et 'oh de si sghun khuni unzoo-i be yátilhduk.

14 'Et huwa 'oh de, 'Daja doosni' suba' noohzin junih.

15 Khuni 'ink'ez be wháhnh-i nohtl'adutis'alh. 'Et de la mbene la nohch'az ditnine 'aw nohts'oohoodódlai ait'oh. 'Awet buch'a' nilhde 'ink'ez 'aw 'on 'un hoonliyaz 'uhudooni' ait'oh.

16 'Ink'ez nohdusneke, 'ink'ez nohulhutsinke, 'ink'ez nohnatneke, 'ink'ez nohk'ekene, 'enne whutl'anóhotilelh 'ink'ez whulohne nohtoh nohotighan.

17 'Ink'ez si soozì' gha ts'iyanne nohts'u dutitni.

18 'Et hoonts'i Yak'usda 'aw nohla dootnih ait'oh. Nohtsigha' 'aw 'ilho hoonts'i ninta dókes ait'oh.

19 Yak'usda ba soo cho núdulhya. 'I gha la nohzul ohtun.

Jerusalem musai whutilhtselh-un

20 “Ndet la Jerusalem lhuganne whunasguz de, 'et whunulh'en de, 'et huwa la t'eoonoohzeh 'awet nilhduk w sul' nyo keyoh whuti teoodutálneh.

21 'Et dúhooja de, 'et Judea whut'enne shus k'uz tse hutoolhdilh. 'Et mbene la 'et keyoh whuti 'et dilhts'ine, ts'iyawh whuch'az hoodilh. 'Ink'ez mbene la whunat whut'ine, 'enne cha khun te keyoh whuti-un ts'ó tooya' junih.

22 'Alha nohdusni 'awet dzoh nutiszut-un whusawhutilts'ulh whe' hoont'oh. 'Et huwun 'uk'ehooguz-un, 'et ts'iyawh lhaóodutaneh.

23 'Et 'oh de dzin mbene la ulchanne cha, 'ink'ez mbene la duyaz e'úlht'ukwne cha, 'enne buba tube 'on nus hootátsi'. Ndi yun hoontsi'-un ook'e whudutalts'ulh 'et huwa. 'Ink'ez tube Yak'usda ye húnilch'e-i, 'i cha ndunne dune buk'eidutalts'ulh.

24 'Et whulohne saluzti ook'a be ts'iyawh hútigan. 'Ink'ez 'onghohne hitálchulh 'ink'ez lhelhdun keyoh ts'e hubotilhna. 'Ink'ez 'udun yun k'ut whut'enne, buba ne'unguz-un, 'et whuts'un, Jerusalem 'et dulcho whe hukw'unótidulh.

Yinka dune ye' whusanátidalh-un

25 “Sa cha 'ink'ez 'ulhzis ooza' cha, 'ink'ez sum cha, 'i ts'iyawh hoonli be hóodutaltsilh. 'Et ndi yun k'ut ndulcho whe lhenyoone dunene, 'enne ts'iyawh tube dzoh notideh 'aw dahútinelh-un ts'iyawh t'ehonúszun. 'Oh de de yatoo' 'i cha tatsi taditni whe taba ndulcho yántighus.

26 Ndi yun k'ut daóotanelh la, hukwa tse húhooli 'ink'ez whe hunuljut k'et, whulohne budzi 'etsul 'utinelh. Ndo yat'ah ts'e be hóolhtus-i ts'iyawh ndulcho nohótitnah 'et huwa.

27 'Oh de de, yinka dune ye' kw'us toh ye ulhtus-i be 'ink'ez oots'u hayánduz-i cha, 'et whuz un'a huyuntilh'elh whe whusatíyah.

28 'Et ndiz un'a nja duwhewhúnit'en de, ndo yutoh'en 'ink'ez whunólhni. Nohlaoodutitnih-un 'awet nilhdukw sulí.'"

Mai cho chun, fig huyúlhni-i, oogha whúts'odul'eh

29 'Et be náwhutnuk 'i be whuts'odul'eh 'i be ubulh yalhduk whe nja ndúbulhni, "Nyoo fig huyulhni ooduchun 'ink'ez 'uyoo duchun cha nulh'en.

30 Bindai 'awet hawhenilh'az 'i gha la t'oonohzin danghun 'awet nilhdukw whe' hoont'oh.

31 'Et nohni cha whuz un'a nohnalh 'et duwhút'en de, 'et huwa la t'oonoozhaz Yak'usda whe lerwe unli-un 'awet nilhdukw whe' hoont'oh.

32 'Alha ts'ih'un un'a nohdusni, 'andit whudizulhne 'aw yalhihitásdla 'et ndi ndótanelh-un ts'iyawh 'et lhawhúdutanelh 'et whuts'un.

33 Yat 'ink'ez ndi yun k'ut cha ts'iyawh gak whutáleh, 'et hoonts'i ndi sghuni 'aw hooloh lhtisdle.

Soo cho khaadli

34 "'Et hoonts'i soo cho khaadli. Khun te stabe zoodulh'i, 'ink'ez tanahtnai, 'ink'ez ndi yun k'ut hooni 'et za huwu nuní nahzut, ndi ts'iyawh 'i be nohdzi be whudoobun junih. Doo ka si 'et dzin soo hukwa tse lhúwhulhlih whe whusahóolts'it.

35 'Oh de de, ndi yun k'ut ndulcho whe whudune'ne 'ants'i hulhgooh le'hutinelh whuz un'a khun whusaóotilhts'ulh.

³⁶ 'Et huwa 'ahoolhyiz hukwa tse hóhle' 'ink'ez nts'oh whude daóotanelh-un nohyit 'uwhtánelh-un huba soo 'úlhdzoo' 'ink'ez yinka dune ye' 'en oobut tihyin, 'et huba tenadoohdli."

³⁷ 'Awet dzin totsuk Sizi lugliz whucho dune hubodulh'eh. 'Ink'ez hulgha totsuk ndo shusyaz, Olive huwhútni, 'et whuz wheyaih, titelh ha.

³⁸ 'Et ts'iyanne soo 'uda' cho lugliz whucho dahúdulh huyootuzalhts'ilh ha.

22

Sizi yoo yo whútsul hikunúta hituzilhghel ha

¹ 'Et 'awet ndi lhes lhuntulhdoh-i, 'i nahitit'ulh, 'awet whenghoh hoozulh. 'Et butus lhuseya-un dzin huwhútni.

² 'Ink'ez nyoonne 'udedo lubretne, 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'enne Sizi whe hituzilhghelh-un, 'et hukónuta. 'Et dunene bube hunuljut 'et huwa whunist'i be né'hut'en.

³ 'Ink'ez Satan Judas ye yínya. 'En 'unt'oh Iscariot huyulhni. Whunizyanne 'on 'at nane, 'enne butoh 'ilhoghun 'en 'unt'oh.

⁴ 'Et lubret bumoodihne 'ink'ez saldan bumoodihne cha 'enne buts'u whinya 'ink'ez bubulh hukw'unótilhye' nts'en'a la Sizi butl'aitilhtelh.

⁵ 'Ink'ez 'awet huhóost'et whe ts'ih'un huyúlhni whunin'ai 'ink'ez sooneya higha tí'alh huyulhni.

⁶ 'Awet Judas buts'u náhizya nts'en'a la dune ch'oh butl'aitilhtelh, 'et hukwunúta.

Sizi 'en yugha hodulh'ehne butus lhuseya-un bubulh na'tit'ulh lhahodutileh

⁷ Ndet la 'awet lhes lhuntildoh-i, 'i nahitit'ulh dzin whusahóolts'ut. 'Et butus lhuseya-un 'et whu-nahilni whe ndi 'usbai k'us unzoo-i hituzilhghelh.

⁸ 'Ink'ez 'et Sizi, Peter 'ink'ez John bulh whe balh'a' 'ink'ez 'ubulhni, “Ah'us 'ink'ez neba lhaoodahleh nts'e la butus lhuseya-un 'et na'uztit'ulh-un.”

⁹ 'Ink'ez 'uhuyúlhni, “Nts'e hukwa' ninzun mba lhats'ódutileh-un?”

¹⁰ 'Ink'ez 'ubulhni, “Soo zulhts'ai, ndet la keyoh whuti nenáh'az de, 'et dune nohdudutáyalh. 'En too be sulhdzo-i na'a. 'En nts'e la yoh danátidalh ts'e budánoh'as.

¹¹ 'Ink'ez 'et la ndun yoh whumoodih 'en la 'udóhni', ‘Whuneodulh'eh-un nja dúnyulhni, ndet la 'uhoont'oh nyoh dune 'ilhodulh-un 'uha'alh wheni? 'Et la sgha hodul'ehne ndi butus lhuseya-un bubulh ná'tist'ulh.’

¹² 'Ink'ez 'et la doh yo hooncha-un lhaoodint'oh-un whunóhnoolhtun. 'Et lhaoodahleh.”

¹³ 'Inka whehán'az whe soo nts'en'a la ubudáni', whuz un'a nahahoon'ai. 'Ink'ez 'et butus lhuseya-un 'et wheni lhaháduja.

Sizi 'udek'ez na'ut'alh-un

¹⁴ 'Et 'awet 'oh whuya whudizulh-un whusahóolts'ut, 'et ndunne whunizyanne 'on 'at nane whel'a'ne bubulh natl'adida'.

¹⁵ 'Ink'ez ubulhni, “Dzoh nutiszut-un whutso sdzi ndulcho-i be njan butus lhuseya-un 'et no-hbulh ná'tist'ulh tube hukwa' nuszun.

¹⁶ 'Alha nohdusni, Yak'usda whe lerwe unli-un, ndi butus lhuseya-un lhaoodutaneh, 'et whuts'un, 'aw ndi 'on 'at oos'alh ait'oh.”

17 'Et 'awet lubot yilhchoot 'ink'ez duBá musi yulhni 'ink'ez 'utni, “Ulhchoot 'ink'ez ts'iyawh alhgoh ahtnai.

18 Nohdusni, Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et whusaootilts'ulh 'et whuts'un, doo cha 'aw ndi mai too' oosnai' ait'oh.”

19 'Et 'ink'ez lhes yilhchoot. 'Ink'ez duBá musi yulhni, 'ink'ez taídanyuz 'ink'ez butainínla, 'ink'ez 'ubulhni, “Ndi syust'e 'unt'oh. Nohni nohba huwalti. 'Et ndaht'en de, 'et whe la snaoolhnih.”

20 'Uhan'al hukw'elh'az 'et whuz un'a za lubot yilhchoot 'ink'ez 'utni, “Ndi lubot 'i suzkai' be 'andidi khuni nohba lhadúsdla-i, 'i 'unt'oh. Nohni nohba nadútilt'ih.

21 'Ink'ez soo cho whunulh'en, mbe la whu'izyaz dune ch'az ditni-un, 'en njan lutab ba sulh usda.

22 'Alha' hoont'oh yinka dune ye', nts'en'a ooba 'et néwhults'ut, 'et whuz un'a 'et 'uwhutánelh. 'Et hoonts'i ndun dune mbe la whu'izyaz dune tl'aitilhtelh-un ndun dune dáwhulsi'-un oots'u hóolts'ulh!”

23 'Ink'ez didutch'oh dutoh lhoohoodulkut, “K'us mbe suba yulhni, mbe 'utinelh whe 'utni?”

Yugha hodul'ehne butoh, k'us mbe suba 'uk'enus 'unt'oh-un oole'?

24 'Et cha 'alhgoh didutch'oh dulhyoh 'uhudutni butoh k'us mbe suba 'uk'enus 'unt'oh-un oole'?

25 'Ink'ez Sizi 'ubulhni, “Lerwe dune k'une' bul'en-un 'unt'oh. 'Ink'ez mbene la buba ndo 'unt'ohne, 'enne nets'un unzoone 'uhint'oh hubuhútni.

26 'Et hoonts'i nohni nohtoh 'edóht'e' junih! 'Et k'us nohtoh mbe 'uk'enus 'unt'oh-un oole' la, 'en 'udek'oh-un k'un'a oole'. Mbe la nohtso whudilhdzulh-un, nohba ne'út'en-un k'un'a oole'.

27 Daja nahzun? K'us mbe 'uk'enus 'unt'oh-un 'unt'oh? Mbe la lutab k'usda uti'ulh ha, k'us yuba ne'út'en-un? 'Alha 'uhoont'oh mbe la lutab k'usda 'ink'ez 'uti'ulh-un 'en 'unt'oh. 'Et hoonts'i nohni nohtoh nohba ne'út'en-un 'ust'oh.

28 Nohni aht'oh ndet la dzoh nususzut-un, 'et ndulyiz whe sulh 'íht'e'.

29 'Inka nts'en'a la sBá stl'ahón'ai whe lerwe usdli-un, whuz un'a za nohni cha lerwe tihleh-un nohgha óotas'alh.

30 'Et la nts'e la whe lerwe usdli-un, 'et slutab k'ut sulh utih'ulh 'ink'ez sulh utihtnelh. Ndet la kw'uts'uzda cho dizti'-i, 'et hukw'u dutálhts'ilh 'ink'ez whunizyat-un 'on 'at nat-un Israel oots'u hainzutne bulh didowhne, 'enne buba nahuti-hyeh.”

Sizi Peter ulhni, “T'esunuzínzun dutanelh”

31 'Ink'ez neMoodihti 'utni, “Simon, Simon, soo zilhts'ai! Satan tube nohka' ninzun. Tl'o mai k'un'a ukunohtálhkulh hukwa' ninzun.

32 'Et hoonts'i mba tenadisdli, ndet la whe mba 'alha 'ust'oh-un, 'et 'aw nla k'éhahoolts'it ait'oh. 'Ink'ez ndet la sts'u naóozinja de, nyulhutsinke 'enne hilhtusne nabolhtselh.”

33 'Et hoonts'i 'uyulhni, “SMoodihti lhadúst'oh nyulh tisyalh, 'adutis'alh k'us mba datísah.”

34 'Ink'ez 'uyulhni, “Nyudusni Peter, 'andit dzin lugok dune 'udutinelh whutso, tat, “Aw ndun t'enuzuszun, dutanelh.”

Ts'iyawh lhawhúdoneh huba' hoont'oh

35 'Ink'ez 'ubulhni, “'Oh da' whenóhis'a' whe, sooneya zus, lhook'ez cha, 'ink'ez neketl'a whulh tl'oo-i ts'iyawh ooyit. 'Aw eh hoonliyaz lhundunuzáhdzit?” 'Ink'ez, “Gak!” huyulhni.

36 'Ink'ez 'ubulhni, “'Et 'andit mbe la sooneya zus ut'i-un, whute yólhchoot. 'Ink'ez whuz un'a za bé ne'uge-i cha ólhchoot. 'Ink'ez mbe la saluzti lhit'i-un, 'en duluglok ye 'óket 'ink'ez saluzti 'ilho oket.

37 'Et huwa 'unohdusni, ndet la Yak'usda ooghuni k'ut si sghun 'uk'unúsguz-i, 'i ts'iyawh lhawhúdoneh huba' hoont'oh. Ndiz un'a nja duwhutni, 'Ndunne 'uk'únulhe'ust'enne, 'en bubun dult'oh hudooni,' ni. 'Et huwa si sghun 'uk'uneusguz-un 'et lhawhúdoneh huba' hoont'oh.”

38 'Ink'ez 'uhuyulhni, “NeMoodihti njan whunilh'en nanki saluzti 'et 'us'ai.” 'Ink'ez 'ubulhni, “'I 'awet soo 'úlsuk.”

Sizi Gethsemane 'et tenadudli

39 'Et 'awet tenánja whe whutsoda' hukw'un'a nyoo shusyaz Ólive huyulhni, 'i k'uz whenaja. 'Ink'ez yugha hodul'ehne, 'enne cha hiyuwhenándil.

40 Whuz hoozdil whe 'et 'ubulhni, “Tank'us úntiht'i-un whuch'a ténadahdli.”

41 Nts'e la tse nazdulh'us-un, 'et 'uwhuldzoh ts'e bughu nenínya. 'Ink'ez dugwutsi be nenínya 'ink'ez tenadudli.

42 'Et njan dutni, “UBá hukwa' ninzun de, ndi be dzoh nutiszut-i sghu nahoolhchoot. 'Et hoonts'i 'aw si hukwa' nuszun k'un'a iloh. Nyun hukwa' ninzun k'un'a 'uhóneh!”

43 'Et Khunsul ndus de yak'uz lizas be hoodiltsai. 'En ulhtus náyulhtsi.

44 Tube oodzi unduda whe 'on nus ulhtus whe tenadudli. 'Ants'i uskai' k'un'a oots'u halhdzilh whe yun nadúlt'i.

45 Tenadudli-un 'etsul 'udija 'ink'ez dunadija whe yugha hodul'ehne ts'odi k'et nahunistez whe bughu nanja,

46 'ink'ez 'ubulhni, “Di ha sahtez? Doo ka si tank'us nóoht'i dunadahdilh 'ink'ez whuch'a tenadahdli.”

Sizi 'awet huyílhchoot

47 'Awhuz ubulh yalhduk whe khunsul lhane dune whuz de údulh. Nyoon mbe la Judas huyulhni, 'en butso uyalh. 'En whunizyanne 'on 'at nane, 'enne bubulh 'ilhoghun 'unt'oh. 'Et Sizi yenghoh neninya naidutits'oos ha.

48 'Ink'ez Sizi 'uyulhni, “Judas, yinka dune ye' nadutánts'oos 'i be eh whunist'i whe whutl'atáhtelh?”

49 Sizi oonat núdilhyanne, dawhútanelh la 'et honilh'en, 'et 'uhuyulhni, “NeMoodihti saluzti be eh lhts'utigan?”

50 'Et 'ilhoghun yuzih usyin-un, 'en Lizwif lubret 'uk'enus dizti'-un be 'ulhna-un nailhni ts'unk'us yudzo yuts'a ha be' yalht'o.

51 'Ink'ez Sizi 'ubúlhni, “Ndiz un'a njan dutísnelh, 'et stl'awháh'aih.” 'Ink'ez nyoon 'en oodzo yut'aiznai 'ink'ez soo na'yinla.

52 'Ink'ez nyoonne lubret bumoodihne, lugliz whucho whusaldanne bumoodih, 'ink'ez butso whudilhdzuhlne cha, 'enne la highu nindil, 'ink'ez Sizi 'udubúlhni, “Et di ha saluzti cha 'ink'ez tut'oh cha nuhle 'ink'ez 'undunust'ih hukw'un'a skatíhdil?”

53 'Et dzin totsuk lugliz whucho nohtoh susda whe, 'aw 'oh da' 'aw sólhchoot hukwa lhe'zaht'en inle'. 'Et hoonts'i 'andit netsudule, tsalhgus yo

usda-un, 'en nohmoodih tileh, 'et 'awet nohba né'hunint'o.”

Peter 'utni, “Ndun dune 'aw t'enuzuszun”

54 'Et 'awet Sizi huyilhchoot 'ink'ez lubret 'uk'enus dizti'-un highu dáhinilhti. 'Ink'ez Peter yooniz de yuniyalh.

55 'Et naniztl'oo bez ts'e whuniz ts'e kwun húdulhk'an 'ink'ez 'alghoh nátl'ahudilts'i'. Peter 'en cha butoh usda.

56 'Et kwun zih usda whe 'ilhoghun ustlen-un ts'ekeyaz 'en soo yunin ts'e yunilh'en 'ink'ez 'uyulhni, “Ndun dune 'en cha yulh 'ut'en inle'.”

57 'Et hoonts'i yuts'oodildlai 'ink'ez 'uyulhni, “Ts'eke, ndun dune 'aw t'enuzuszun.”

58 'Et hukw'elh'az 'atsulyaz inle' whe 'et cha 'ilhoghun dune 'uyulhni, “Nyun cha bubulh 'ilhoghun 'int'oh.” 'Et hoonts'i Peter 'utni, “Awundooh!”

59 'Et doo cha 'ilho sadzi hukw'uhoonist'o 'et doo cha 'ilhoghun 'uyulhni, “Alha' hoont'oh ndun 'en cha yulh 'ut'en. 'En cha Galilee whut'enne 'ilhoghun 'unt'oh 'et huwa.”

60 'Et Peter ndun dune 'en 'uyulhni, “Aw daja dini-un 'aw t'ewhunuzúszun!” 'Et 'awhuz yalhduk whe lugok dune 'udija.

61 'Et neMoodihti Peter ts'u nálh'a 'ink'ez soo yunin ts'e yunalh'en. 'Et Peter 'aho neMoodihti yughuni yunalni daja yudani' inle' whe nja dúyulhni, “Lugok dune 'udutinelh whutso tat t'esunuzínzun dutanelh.”

62 'Et Peter 'az whinya 'ink'ez tube cho intse.

Lhugánne Sizi highu núwhulhya

63 Nduinne dune Sizi huyilhchootne, 'enne high-udloh 'ink'ez huyoolhchis.

64 'Ink'ez hina k'úna'uzguz 'ink'ez huyoonukat 'ink'ez huyoodulhkut, “Neba nus hóon'en, 'ink'ez nedini mbe 'unyinla nyunízkuk?”

65 'Ink'ez lhat-un hoontsi' whe hich'az yalhduk.

Sizi nahiyilhne bubut nehinihlti

66 'Awet yulhkai ibulh dune tso whudilhdzulhne, ndunne 'udedo lubretne nahúlt'oh, 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha, 'enne 'il-huhozdil 'ink'ez buba nahíyilhne but nehinihlti. 'Ink'ez 'uhuyúlhni,

67 “Nyun Christ inli de, nedíni!” 'Et hoontsi' 'ubulhni, “Nohdasni' de, 'aw nohba 'alha' doosni' aít'oh.

68 Si cha hoonliyaz nohooduskut de, 'aw sudóhni' aít'oh 'ink'ez 'aw sla nadoohtnih aít'oh.

69 'Et 'ink'ez 'andit whuts'un yinka dune ye' 'et la nailhni ts'e Yak'usda whelhtus-un ooda.’”

70 'Ink'ez ts'iyawh 'uhutni, “Nyun Yak'usda ooYe' eh 'int'oh?” 'Ink'ez 'ubulhni, “Ts'ih'un 'udahni si, 'en 'ust'oh.”

71 'Ink'ez 'uhutni, “Aw 'on ghun hoonliyaz highun nedóni' hukwa lhe'ts'unízun. 'Awet whenich'oh ooze ts'odánts'o.”

23

Sizi, 'en Pilate but néhinihlti

1 'Et ndunne dune 'ilhozdilne ts'iyawh dunáhudidil 'ink'ez Pilate but néhinihlti.

2 'Ink'ez 'awet hik'e whehonin'ai 'ink'ez 'uhutni, “Ndun dune 'en lizwifne tank'us úbunilht'i 'et bulh náts'uhoon'ai. 'Ink'ez lerwe Caesar ts'un ndi yun hik'elha huyilh'i-i, 'i tax huyulhni, 'et cha whuch'a

bunízyoot. 'Ink'ez didut mbe la lerwe Christ ts'utni-un, 'en usdli na'dudútni."

³ 'Et Pilate yoodulhkut, "Nyun eh 'int'oh Lizwif bulerwe inli?" 'Et Sizi 'utni, "A, 'alha' dini."

⁴ 'Ink'ez 'et Pilate Lizwif bumoodihne, 'ink'ez 'ilhozdilne ts'iyawh 'ubulhni, "Ndun dune 'aw hoonliyaz ninta' 'ant'en-un ooghu nalhuwhus'al."

⁵ 'Ink'ez 'et 'on nus huhunílch'e 'ink'ez 'uhutni, "Yun k'ut Judea ndulcho whe 'ink'ez Galilee yun k'ut cha 'ink'ez njan cha, dune nohni nohch'az nehudodilh whuz un'a whubodulh'eh."

Lerwe Herod, 'en cha Sizi yóolhdzih

⁶ 'Et Pilate njan whudants'o whe, 'et uboodulhkut, "Alha eh ndun dune Galilee whut'en-un 'unt'oh?"

⁷ 'Et Pilate Sizi lerwe Herod ookeyoh whuch'e unli t'eoonanzin, 'et 'aho yuts'u wheyálh'a'. Ndun lerwe 'en cha 'oh da' soo 'et Jerusalem 'ut'en inle'.

⁸ 'Et la Herod tube hoont'i' whe Sizi yutilh'en. 'Et tube sa' whuts'un yuti'elh hukwa' ninzun 'et huwa. 'Et lhat-un whe yulh údits'o inle'. 'Et huwa khun tilah huwa 'ít'en dunalh 'óohooleh.

⁹ 'Ink'ez khuni lhai be yoodulhkut. 'Et hoonts'i Sizi 'aw yuts'u t'édusnih.

¹⁰ 'Et 'oh da' za nja dúwhut'en whe nyoonne 'udedo lubretne 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, ts'iyawh dunahúdidil 'ink'ez soo tube cho huske be hik'éhoon'ai.

¹¹ 'Ink'ez 'et Herod 'ink'ez yuba lhuganne, 'enne bubulh ts'iyawh hoonliyaz buba lhíloh hinínzun 'ink'ez highudloh. 'Et lerwe nayits'uz-i be húyalhti 'ink'ez Pilate ts'un whe náhuyalh'a'.

12 'Et soo 'et dzin Pilate 'ink'ez Herod bulh k'eke lhuhulhsti. 'Et whutso da' lhch'az huditni inle'.

Pilate Sizi butl'ayálhti datitsah ha, 'ink'ez Barab-bas buba yulanaditni

13 'Et 'awet Pilate nyoonne 'udedo lubretne, dune k'une' 'ul'enne cha, 'ink'ez ts'iyanne dune, 'enne ts'iyawh 'alhgoh ilhubozdla,

14 'ink'ez 'ubulhni, “Ndun dune, 'en dune tank'us ubunilht'i-un k'un'a, 'en sghu nulhti. 'En nohbut soo ts'ih'un un'a ooghu núnistai. 'Et hoontsi' ndet ook'éwhah'ai-un 'aw hoonliyaz ooghu nalhuwhus'al.

15 'Ink'ez Sizi Herod ts'un nohbulh whés'a'. 'En cha whe tank'us 'unt'oh-un yughu nalhuhóo'al. 'Alha' hoont'oh ndun dune 'aw hoonli hukwa daóotsah-un hooloh.

16 'Inka huyootalhtsus 'ink'ez oolanadutisnih.”

17 'Et la njan butus lhuseya na'hut'alh-un 'et 'oh totsuk 'ilhoghun 'adin'ai-un lanahudutni. 'Et whuz un'a buk'oh ts'e 'uhoont'oh.

18 'Et 'alhgoh hits'u háyih 'ink'ez 'uhutni, “Ndun Barabbas neba oolanadintnih, 'ink'ez ndun dune sulhghe!”

19 Ndun Barabbas 'en gha lhtahuwhunt'ai whe 'ilhoghun dune silhghi 'et hukwa 'ahuyan'ai inle'.

20 'Et hoontsi' Pilate 'en Sizi lanadutitnih hukwa' ninzun, 'inka 'ilhozdilne doo cha za bubulh yáilhduk.

21 'Et hoontsi' 'on nus hits'u huyih, “Tulalhgus k'eílhtih! Tulalhgus k'eílhtih!” hutni.

22 'Ink'ez 'et 'awet whulh tat ubulhni, “'Et di ha? Ndet dáhoont'oh whe hoontsi'-un whe ninta'

'unt'en? 'Aw hukw'elha daootsah-un ooghu nal-huw'hús'al! 'Et huwa 'ants'i huyootalhtsus 'ink'ez oolanadutisnih."

²³ 'Et hoonts'i 'aw huyoozólhts'ai' ait'oh. 'Ink'ez 'et 'on nus hits'u huyih, "Tulalhgus k'eílhtih!" Daja hutni-un 'ink'ez ndunne 'udedo lubretne, 'enne cha, daja hutni 'et whe Pilate hich'a' nilhde.

²⁴ 'Inka Pilate nts'en'a hukwa' huninzun hukw'un'a yuba nahizya.

²⁵ 'Ink'ez ndun Barabbas 'en gha lh-tahuwhunt'ai whe 'ilhoghun dune silhghi, 'et hukwa 'ahuyan'ai, 'en Pilate buts'un yulanaditni. 'Et hoonts'i Sizi 'en nts'en'a hukwa' huninzun k'un'a 'uhitilelh ha butl'ayálhti.

Sizi tulalhgus k'ehíylhti

²⁶ 'Awet Sizi hitilhti whe 'ilhoghun dune Simon huyulhni, 'en Cyren whut'en-un 'unt'oh, 'en whenghoh keyoh ts'e hainya, 'en Sizi ootulalhgus yuba idutootan ha hiwus k'ehídintan.

²⁷ Lhane dune hiyuntizdil, ts'ekoo cha. 'En gha ts'odi hinli 'ink'ez hutso.

²⁸ 'Ink'ez Sizi buts'u nalh'a 'ink'ez 'ubulhni, "Nohni Jerusalem whuts'ekoo', si sghahtso iloh. 'Et k'us nohnich'oh khunahtso, 'ink'ez nohuzkehke cha ghahtso.

²⁹ Soo cho whunulh'en, dzin whuz de hóokulh whe' hoont'oh, 'et la 'uhudooni', 'Mbene la buzkeh hoolohne, mbene la 'aw lhe'ílhtsilne, 'ink'ez mbene la chalhts'ul 'ulhe'ílht'ukwne, 'enne 'oh de de 'on nus buba soo' whutat'elh.'

³⁰ 'Oh de de 'et la dune 'uhudooni'
'Ndi dzulh 'i uncha nek'énit'ai 'ink'ez ndi shusyaz 'i cha dulcho be nek'enáhokat.'

31 'Alha' hoont'oh, duchun 'awhuz duli whe 'et hoonts'i 'awhuz njan 'et duhút'en. Duchun disuz de, dawhútanelh nahzun?*"

32 'Et nane untsi'ne, 'enne cha, huyulh bubo-tuzilhghelh.

33 'Ink'ez ndet la shusyaz Calvary huwhútni, 'i 'utsints'un niz'ai huwhutni-un, whuz huyoolhti whe, 'ink'ez tulalhgus k'ehuyilhti. Nyoonne dune ntsi'ne, 'enne 'ilhoghun nailhni ts'e 'ink'ez 'ilhoghun 'intl'us ts'e, 'enne cha tulalhgus k'ébihilhti.

34 'Et 'awet Sizi 'utni, “UBá buba whunaood-ilnoh. 'Aw dahút'en-un t'ehonuszun, 'et huwa 'uhut'en.” 'Ink'ez 'et 'awet lhk'ehuyilya 'ink'ez hinaih higha 'aínli.

35 'Et dunene 'et nódilhya 'ink'ez honilh'en. Nyoonne bumoodihne, 'enne cha buzih nodilhya 'ink'ez highudloh whe nduhutni, “Uyoonne, 'enne ubulhyis inle'. 'Et huwa ndun 'en Christ mbe la Yak'usda 'utahayálhti-un 'unt'oh de, dich'oh 'udu-doolyih da!”

36 Lhuganne, 'enne cha highudloh. Hizih neníndil 'ink'ez ts'ekoo too' dunink'oz-i, 'i hits'u dúhidinkai.

37 'Ink'ez 'uhúyulhni, “Lizwifne bulerwe inli de, nyunch'oh 'ududílyih!”

38 Dzihtelyaz hik'une'úzguz. 'udechoo Greek bughuni k'un'a, Latin bughuni k'un'a cha, 'ink'ez Hebrew bughuni k'un'a cha whe 'et 'awet

---

* **23:31** Ndi duchun duli-i, 'i Sizi Gri ndi yun k'ut useya-un 'uw hulhni. 'Ink'ez ndi duchun disuz-i, 'i lhdijizne 'ubulhni. 'Ink'ez Sizi Gri yak'uz whenája te, tube hoontsi'-un buts'u hóolts'ulh, ni whe 'utni.

tulalhgus k'ut sulhti, hiyandus ts'e tulalhgus 'uhidunilht'o. Ndiz un'a nja dutni,

Ndun 'en Lizwifne bulerwe 'unt'oh.

³⁹ Nyoonne nane untsi'ne, hizih tulalhgus k'ut hulhti, 'ilhoghun hich'á 'uts'un 'utni whe 'et dúyulhni, “Nyun Christ inli de, 'et nyunch'oh 'ududílyih 'ink'ez wheni cha neílhyih!”

⁴⁰ 'Et 'ilhoghun untsi'-un hukwa' yudáni' whe 'uyúlhni, “Aw eh Yak'usda hoonts'i bé lhnijut whe eh 'udini? 'Aw t'eoonuzínzun nts'en'a la ooba nahisda, 'et whuz un'a za wheni cha neba nahisda.

⁴¹ 'Ink'ez wheni ts'ih'un un'a neba nahisda. Daít'en la, 'et huwa 'andit tulalhgus k'ut neba k'elha sílti. 'Et huwa neba 'uk'elha whuzdli. 'Et hoonts'i ndun dune 'aw hoonliyaz whe ninta lhe'ít'el. 'Et hoonts'i wheni nek'un'a za ooba nahisda.”

⁴² 'Et ndun dune untsi'-un 'et Sizi 'ulhni, “SMood-ihti nts'e la whulerwe inli, whuz naoozinja de, snaoolnih!”

⁴³ 'Et Sizi 'uyúlhni, “Ts'ih'un un'a nyudusni, nts'e la 'uk'enus hoonzoo-un, 'et soo 'andit dzin sulh 'útant'elh.”

Sizi tulalhgus k'ut ye khuna-i yuladitni

⁴⁴ Dzetniz hukw'elh'az 3:00 at'en 'et whuts'un ndi yun k'ut ndúwhulcho whe tsahólhgus inle'.

⁴⁵ Sa cha 'aw lhist'en sulí'. 'Ink'ez lugliz whucho dutai-i hukwa dímbal-i, 'i cha lhulcho lhk'ench'ul.

⁴⁶ 'Ink'ez 'et Sizi tube cho 'utni, “UBá, syughi 'i nts'o la disni.” 'Ink'ez 'et dúdíja 'et 'awet 'udek'ez hanájiz.

⁴⁷ 'Et dahooja la ndun lhuganne bumoodih whunalh'en whe Yak'usda yudilhti' whe 'utni, “Ndun 'alha soo ts'ih'un dune azi 'unt'oh.”

48 'Et 'ilhozdilne ts'iyawh 'et nehunindil huwhuntilh'elh ha, ndet la ndulcho-un dáhooja la huwhunalh'en, ts'odi k'et 'et dudzi k'ut hoohoolhchis 'ink'ez whusanáhidil.

49 Mbene la t'eininzunne, 'ink'ez mbene la ts'ekoo Galilee whuts'un hiyuwhusanándilne, 'enne cha nilhdza'yaz highu núdilhya whe ndi ndulcho dawhut'en-un honilh'en.

Joseph Sizi 'ayalhti

50 'Et 'awet 'ilhoghun dune Joseph huyulhni-un, 'en cha Lizwifne ook'úne' whut'enne, 'en 'ilhoghun 'unt'oh. 'En dune unzoo 'ink'ez ts'ih'un dune unli.

51 Nyoonne ook'úne' whut'enne, dahuja-un, 'aw ooba ts'ih'un lhe'hoot'oh. Joseph 'en Arimathea whut'en-un 'unt'oh. 'Et njan keyoh whucho Lizwifne bukeyoh, 'et 'ilhoghun 'uhoont'oh. Joseph 'en cha ndet la Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et cha huba sulh'i.

52 'Et Joseph Pilate ts'u whinya 'ink'ez Sizi oozi yuts'u yúka 'utni dutl'anáyoolhtelh ha.

53 'Et 'awet oozi nanáyalhti whe ndi naih dizti'-i, layin huyulhni-i, 'i be yugha 'ozduz. 'Et tse be hahuhontsel-un, 'et whuts'o da', 'aw 'uyoonne 'et 'alhdílhtoh, 'et 'ayalhti.

54 'Et 'awet 'et dzin wheni lhahúdutneh-un 'uhoont'oh. 'Et 'awet lizwifne nats'ulyis-un dzin yutilhkai.

55 'Ink'ez nyoonne ts'ekoo Galilee whuts'un yuwhusanándilne, 'enne Joseph hiyuntizdil whe 'et oozi 'et 'ayulhtih whe hinilh'en.

56 'Et whenáhidil. Yoo sooltsun-i, khe sooltsun-i cha ts'iyawh lhahídínla. 'Et nats'ulyis dzin, 'et

Yak'usda ooghuni be buba' hoonla, 'et dzin nahilyiz.

24

Sizi dunadija

¹ 'Et 'awet ndi lisman 'udechoo dzin 'uhoont'oh. Bundada 'uda', nyoonne ts'ekoo 'ink'ez 'uyoonne cha bulh 'et ts'un k'uz ts'e hutizdil. Ndi yoo sooltsun-i lhahidinla-i, 'i cha hitizdla.

² Tse 'uda' 'udun diz'ai whe hotilh'en.

³ 'Et dahúnindil 'ink'ez gak Sizi oozi hooloh.

⁴ 'Et ts'iyawh buba whe' hooja hooyoh 'et dáhooja whusuba 'uhoont'oh. 'Et khunsul nane dune buzih usyin. Bunaih soo ts'ih'un busaoolkalh.

⁵ 'Ink'ez ndunne ts'ekoo tube whehunuljut whe yun nacháhunilya. 'Ink'ez ndunne dune 'uhutni, "Et di ha yaidlanne toh khuna-un, 'en ookunáhtah?

⁶ 'Aw njan hooloh, dunadija whe 'unt'oh! 'Awhuz Galilee 'ut'en whe, daja nohulhni-un, 'aw whunalhuzulhni?

⁷ Nja dunóhulhni, 'Ndiz un'a nja dótanelh, yinka dune ye', 'en lubeshi 'ulh'enne tl'ahitilhtelh 'ink'ez tulalhgus k'ehúyitalhtelh ha. 'Ink'ez whulh tat dzin dunadutádalh.' "

⁸ 'Ink'ez 'aho highuni hinalni.

⁹ 'Et ts'unk'uz hanáhidil, 'et ndi ts'iyawh whunizyanne 'on 'at 'ilhoghun, 'ink'ez 'onghohne cha, ts'iyanne hudáni'.

¹⁰ Mbene la ubodáni'ne, 'enne Mary Magdala whut'en-un, Joanna cha, Mary James ooloo cha, 'ink'ez 'uyoonne ts'ekoo bulh 'ut'enne, 'enne 'uhuja ndunne whel'a'ne 'ubodáni'.

11 'Et hoonts'i nyoonne whel'a'ne, 'ants'i 'oh ne'huduni' whula 'uhutni ubonínzun 'ink'ez 'aw buba 'alha lhe'hudusnih.

12 'Et hoonts'i Peter dudillhoh 'ink'ez ts'un k'uz ts'e oolhgai. Yo le 'uja 'ink'ez tsa k'et whunilh'en. 'Et naih dizti'-i za 'et sulhchooz whe yutilh'en. 'Et duyoh ts'e whenaja. 'Et howu nuní nuzut 'ink'ez ooba hooncha dahooja whusuba 'uhoont'oh.

Sizi nane yugha hodul'ehne bunalhts'et hainya

13 'Et 'awet 'et dzin za keyoh whuyaz, Emmaus ts'outni, nane dune whuz hutiz'az. Jerusalem whuts'un 7 miles at'en 'uhoont'oh.

14 'Et whuz hi'us whe 'et ndóohool cho dahóot'en la 'oh howu yahulhduk.

15 'Awhuz 'et howu yahulhduk dahóot'en la ne'whust'en-un, 'et Sizi bughu ninya 'ink'ez bubulh tiz'az.

16 Duna be hinilh'en 'et hoonts'i 'aw butl'alhúhoo'al 'et huwa 'aw t'elhihinízil.

17 'Ink'ez 'ubulhni, “Et 'oh whuya ah'us whe, ndet whe' whudahni? Stabe huwun nohdzi unduda whe howu yalhduk?”

18 'Et ndun 'ilhoghun, Cleopas huyulhni, 'en 'uyulhni, “Aw nyun za iloh eh nts'oh te 'andit ne'whust'en-un, 'aw eh t'ewhunuzínzun. 'Aw Jerusalem whut'en-un lhinloh whe la' dini?”

19 'Et 'ubúlhni, “Ndet whe' whudahni?” 'Ink'ez 'uhuyulhni, “Sizi Nazareth whut'en-un, 'en ooghun dahooja la. Ndun dune nus hoo'en-un 'unt'oh. Yak'usda 'ink'ez dunene cha bunalh ts'iyawh hoolhtus whe ne'úst'en 'ink'ez hoolhtus whe cha yáilhduk.

20 'Ink'ez 'et cha dahooja la 'udedo lubretne, 'ink'ez wheni nemoodihne cha, 'enne Rome

whut'enne hiba nahuhooyeh ha butl'ahúyalhti, 'ink'ez tulalhgus k'ehíyilhti.

²¹ 'Et hoonts'i 'en úncha Israel oots'u hainzutne nabootakulh uzninzun da'. Nts'oh te ne'whust'en 'et whuts'un 'andit 'et 'awet whúlh tat dzin 'uhoont'oh.

²² A, 'alha 'uhoont'oh, 'ink'ez whulohne ts'ekoo dulyiz whe nebulh 'ít'enne, daja hutni-un, tube neba hooncha. Soo 'uda' bundada ts'un k'uz hoozdil.

²³ 'Aw hizi nálhilhtel. 'Ink'ez lizasne han'en whe 'enne 'uhutni, 'Khuna whe 'unt'oh!

²⁴ 'Ink'ez 'et oolune nebulh 'ut'enne, 'enne cha ts'un k'uz nahúz'az. Soo nts'en'a la ts'ekoo daja hutni la, whuz un'a nahahoon'ai. 'Et hoonts'i Sizi 'aw lhuhuyí'el."

²⁵ 'Ink'ez 'et Sizi 'ubulhni, "Tube nohni whus-nine ahli! Ndet la ts'iyawh nus hoo'enne daja hutni-un, tube sa' whe nohdzi be nohba 'alha' whuneh!

²⁶ 'Alha eh 'uhoont'oh Christ, 'en dzoh nutizut huba 'uhoont'oh 'ink'ez 'et hukw'elh'az whe diziti' ts'u natidalh?"

²⁷ 'Ink'ez soo 'udechoo Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguz-un 'ink'ez nus hoo'enne bube' 'udustl'us cha, ndai 'uk'unuhúyuzgus 'en ghun, 'i ts'iyawh Yak'usda ooghuni yúbunilhtan whe 'utni.

'Et 'ants'iya hitán'en le'huja 'ink'ez nahuyóolhts'it

²⁸ 'Et njan keyoh whuyaz hutizdil ts'e, 'awet whenghoh hidulh. 'Ink'ez Sizi 'onilha njan keyoh whenghoot táyalh le'ut'en.

²⁹ 'Ants'i tube cho duzih ooda' hukwa' huyulh'en, 'ink'ez 'uhuyúlhni, "Awet sa naín'ai, hulhgha

'uhoont'oh.” 'Ink'ez yoh bubúlh danánt'az buzih tidalh ha.

³⁰ 'Et hukw'elh'azyaz natl'ahudilts'i 'ink'ez 'uhuti'ulh. Sizi lhes yilhchoot 'ink'ez Yak'usda musi yulhni. 'Ink'ez lhataídanyuz 'ink'ez butl'ayánla.

³¹ 'Et 'ants'i hitán'en le'huja 'ink'ez nahuyóolhts'it. 'Ink'ez 'et khunsul hooloh nasdli'.

³² 'Et 'ulhodutni, “Niz de ti nebulh yalhduk 'ink'ez Yak'usda ooghuni daja ni whunenulhtun whe 'aw lawk nedzi dízk'un le lhé'ts'it'oh inle?”

³³ 'Aho 'et 'oh whuya 'uhunit'oh whe dodindil 'ink'ez Jerusalem ts'u náhoosdil. 'Et nyoonne whunizyanne 'on 'at 'ilhoghun 'ink'ez mbene la bubulh 'ut'enne, 'enne ts'iyawh ndet 'ilhoh 'úhint'oh whe bughu nahundil,

³⁴ 'ink'ez njan 'et dilhts'ine, 'enne 'uhutni, “Alha neMoodihti dunadija whe 'unt'oh! 'Ink'ez Simon yunalh be hóodiltsai!”

³⁵ 'Ink'ez nyoonne nane njan ti dahooja la 'et huwun bubulh náhoohoolnuk nts'en'a la Sizi ndi lhes taídanyuz whe 'oh da' mbe unli nahuyóolhts'it.

Sizi dich'oh buniz be hóodiltsai

³⁶ 'Awhuz njan howu yahalhdruk whe, Sizi dich'oh buniz be hóodiltsai, 'ink'ez ubulhni, “No-hbulh soo' hot'e.”

³⁷ 'Et hoonts'i bugha 'únjaz 'ink'ez tube hunílhjoot. Dune dazsai-un tsin han'en huninzun.

³⁸ 'Ink'ez 'ubulhni, “Et dahoont'oh huwa whénulhjut? 'Ink'ez dahoont'oh huwa nohdzi yo whe nohba nawh 'uhoont'oh?”

³⁹ Sla cha 'ink'ez ske cha nulh'en. Si 'ust'oh. St'aíhnaih 'ink'ez sunulh'en! 'Alha nohnich'oh whunulh'en. Syust'e cha hoonli 'ink'ez sts'un cha.

Dune tsin 'aw whuz un'a ndúlhit'oh, yust'e 'ink'ez oots'un cha hooloh, ndi ts'iyawh bulh 'ust'oh.”

⁴⁰ 'Et 'awet 'et dudáni' whe, dula cha 'ink'ez duke cha bunalh ts'et neyuzdla.

⁴¹ Soo ts'ih'un huhóont'i' 'ink'ez huwá' hi'en 'et hoonts'i 'awhuz buba 'alha lhe'hoot'oh. 'Ink'ez 'ubulhni, “Aw njan 'ut'alh-i lhaht'ih?”

⁴² 'Inka lho sut'e-i 'ink'ez ndai la ts'ihna dutl'uz ye 'ulh'en-i, 'i yoo'alha higha híninla.

⁴³ 'Ink'ez yílhchoot 'ink'ez bunalh yan'al.

Sizi whubunulhtun Yak'usda ooghuni daja ni

⁴⁴ 'Ink'ez 'ubulhni, “Awhuz nohbulh 'úst'oh da' ndi khuni 'i da' be nohbulh yasduk-i, 'et la ndi ts'iyawh lhaoodoneh ndai la Moses be 'udustl'us k'unusguz-i, 'ink'ez nus hoo'enne, 'ink'ez Yak'usda ooghuni Shun e'dustl'us k'ut cha si sghun 'uk'unusguz.”

⁴⁵ 'Et bubeni t'ehonoozeh ha butl'ahón'ai Yak'usda ooghuni t'ehinoozeh ha.

⁴⁶ 'Ink'ez 'ubulhni, “Ndi 'i 'uk'unusguz whe 'et dutni, Christ, 'en dzoh nozut huba' hoont'oh, 'ink'ez whulh tat dzin dunadutádalh.

⁴⁷ 'Ink'ez mbene la boozi' be yatilhdukne, 'enne 'en boozi' gha nts'en'a whe ts'iyanne dulubeshi ch'a dudeni naháhundunooleh, 'ink'ez nts'en'a whe bulubeshi buba úntukuk cha, 'ohwhi ghun boozi' gha ts'iyanne dóhni' huba' hoont'oh. 'Et njan Jerusalem 'et cho whe' doht'en. 'Et hukw'elh'az de, ts'iyanne yun k'ut ndulcho whe whubodoolh'eh.

⁴⁸ 'Ink'ez nohni njan 'et ts'iyawh dune whúntilhtunne ahli whé aht'oh.

⁴⁹ 'Ink'ez soo zulhts'ai, ndi sBá nohts'u yoozi-i, 'i nohts'o tl'adutis'alh. 'Et hoonts'i yak'uz ndus de

whelhtus-i, 'i nohk'edútalts'ulh 'et whuts'un, njan Jerusalem keyoh 'et za dólhts'i'."

Sizi ndo yak'uz whenálti

⁵⁰ 'Et 'awet keyohyaz Bethany ts'uwhútni, whuz naboozda. Dula do 'uyinla 'ink'ez Yak'usda yoodulhkut buts'un oozoo' ha.

⁵¹ 'Et 'awhuz Yak'usda yoodulhkut whe buts'un oozoo' ha, 'et buch'a nasdzut 'ink'ez ndo yak'uz whenálti.

⁵² Hits'un teni' nalhdzin, 'ink'ez tube hooncha whe huhóont'i' whe Jerusalem ts'e náhoosdil.

⁵³ 'Et 'ahoolhdzin lugliz whucho hudilhts'i whe Yak'usda hidilhti' 'ink'ez dalzoo' whe 'unt'oh hutni. 'Et ndo honeh.

Yak'usda Ooghuni
New Testament in Carrier (CA:crx:Carrier)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carrier

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Carrier

crx

Canada

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carrier

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6f908c0c-fba2-5da5-b9d2-a7770ec96862